

โรงเรียนสาธิตชุมชนการเรียนรู้ "สมเด็จย่า"
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แม่แจ่ม

ใจกว้างของทั้ง

371.04
ท149

91 291	หนังสือสาธิตวรรณกรรม ได้รับรองตั้ง : โรงเรียน สาธิตชุมชนการเรียนรู้ "สมเด็จย่า" มหาวิทยาลัยศรีนคริน	บรรณาธิการ, ยุทธ ชัย เจริญชัย.	371.04 ท149	31011104986591
-----------	--	-----------------------------------	-------------	----------------

บริจาค

371.04

ท149

หนังสือสาธิตวรรณกรรม

ใต้ร่มทองตั้ง

โรงเรียนสาธิตชุมชนการเรียนรู้ "สมเด็จพระย่า"
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แม่แจ่ม

5389129

29 ส.ธ. 2554

ที่ปรึกษา

คุณลุงบุญอ้วน มหาวรรณ ประธานอำนวยการโครงการพระเมตตาสมเด็จย่า
ศาสตราจารย์วิรุณ ตั้งเจริญ อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์อำนาจ เย็นสบาย รองอธิการบดีฝ่ายเครือข่ายการเรียนรู้

บรรณาธิการ

ยุทธชัย เฉลิมชัย

กองบรรณาธิการ

คณะครูและนักเรียนโรงเรียนสาธิตชุมชนการเรียนรู้ "สมเด็จย่า" มศว แม่แจ่ม

ถ่ายภาพโดย ตีริธอ

ศิลปกรรม ธนยนันท์ นิธิเมธรัตน์

ภาพประกอบ ปารมิตา โกมารกุล ณ นคร

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์พิมพ์ดี ๓๐/๒ หมู่ ๑ นิคมอุตสาหกรรมสินสาคร ถนนเจริญาวีถี
ตำบลโคกขาม อำเภอเมือง สมุทรสาคร ๗๕๐๐๐ โทร. ๐๒-๕๐๑-๙๕๐๑
โรงพิมพ์พิมพ์ดีบริจาคสนับสนุนค่าจัดพิมพ์ส่วนหนึ่ง

จำนวนพิมพ์ ๒,๐๐๐ เล่ม

มิถุนายน ๒๕๕๔

เก็บดวงใจมาร้องเรียงกัน
เก็บ ความฝันมาซ่อนในใจ
ขอได้เจอแน่ตอนตีมาขึ้นข้างกาย
เก็บดาวเดือนมาเตือนหัวใจ
เก็บดอกไม้อะไรๆ กลีบหัว
เสียงกลองรัว คำตั้นนี้เรามีสัญญา

ดอกไม้งาม ตือนามของเร
ขอได้เผลอในใจใครเขาหลง
หันเขินน่วงโลกใบนี้มีดีมีร้าย
ก้าวเดินไปดังใจนวงษ์ของ
ส่งเสียงร้องให้เต็มสำเนียง

★ ขอแค่เพียงสู่อุทยานสุดท้ายบ้านเรา
สุดท้าย คือบ้านเรา

สารบัญ

สารจากคุณลุงบุญอันวี มหาวรรณ
ประธานอำนวยการโครงการพระเมตตาสมเด็จย่า
สารจากศาสตราจารย์วิรุณ ตั้งเจริญ
อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
บรรณาธิการแถลง
นโยบายการดำเนินงาน

ภาค เด็กในสี่

เก็บตอตึง คิดถึงแม่ ปราย
สายน้ำ แว่น
วันเกิด แต่งโม
พระนิกี ปอบ
หมู่บ้านแสนสุข ลู้ค
ชีวิตปลาเกอยู เม

๒๓ กะเหรี่ยงแต่งงาน ปอม ๒๙
๒๔ โชคดีเกิดเป็นคนไทย ชี ๓๐
๒๕ แม่คือดวงใจ เมย์ ๓๑
๒๖ พ่อแม่และตัวผม แบ้งค์ ๓๒
๒๗ เรื่องเล่าสู่กันฟัง เวช ๓๓
๒๘ นิทานบ้านผม ชัย ๓๔

กล้วยกับบ้าน	ดื่ม	๓๕	คุณลุงที่แสนดี	เตอร์	๕๐
เมื่อตอนอยู่บ้าน	เมย	๓๖	บทเรียนของหนู	สุ	๕๑
คุณครูที่หนูรัก	โหม	๓๗	ทำไร่บ้านฉัน	โล้น	๕๒
ครูดีที่สุดในใจผม	ภัทร์	๓๘	เกี่ยวข้าว	บัว	๕๓
หนูอยากไปโรงเรียน	ฟ้า	๓๙	ตีข้าว	บี	๕๔
หนูโตแล้ว	ลูกปัด	๔๐	บทเรียนที่ยาวไกล	ศักดิ์ชัย	๕๕
พี่ชายของหนู	เอิร์น	๔๑	หลงรักคนดรี	บัส	๕๖
ไม่เหมือนใคร	दै	๔๒	ผมรักพี่ตูน	อ๋า	๕๗
จะคิดหรือปล่อย	กอเว	๔๓	ประทับใจคุณหมอ	บิว	๕๘
หลักสูตรข้าวเบาะ	อาย	๔๔	เปิดร้านขายของ	โกโก้	๕๙
อาหารกับชีวิต	เป็นส์	๔๕	การเดินทางที่แสนสนุก		
คำว่าเพื่อน	ผี	๔๖	และยาวไกล	น้ำเล็ก	๖๐
กลอง	ดัม	๔๗	เปลี่ยนใจ	โตะ	๖๑
การขับขีจักรยานยนต์	ที	๔๘	ความฝันของเด็กชาวเขา		
ออกหน่วยทันตกรรม	ปี่	๔๙	คนหนึ่ง	พิมพ์	๖๒

ภาค ครูใจสู้

กลับมาทำงาน	สมพร	อัสวการ	๖๖
โรงเรียนชีวิต	เอกลักษณ์	บุญเทียม	๖๘
ความเป็นครู	รมิดา	ศิริ	๗๑
เลือกได้ถูกทางแล้ว	จิรเดช	जानเก่า	๗๕
ทิวา	สิงหา	แซ่ต้ง	๗๙
เด็กดอยเด็กดีเรื่องเล่าไ้ร่่มป่าดิ่ง	มนตรี	กิจวิโรจน์กุล	๘๒
ภารกิจใหม่	ยุทธชัย	เฉลิมชัย	๘๔

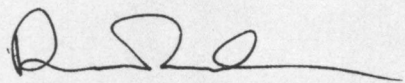
สารประธานอำนวยการโครงการพระเมตตาสมเด็จย่า

เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๒ โครงการพระเมตตาสมเด็จย่า ได้ลงนามความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ สมเด็จย่าไปเป็นโรงเรียนสาธิตชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แม่แจ่ม ตามพระราชปณิธานของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

หลังจากการลงนามความร่วมมือ โครงการพระเมตตาสมเด็จย่าได้เห็นและได้รับรู้ถึงความเปลี่ยนแปลงและแผนการพัฒนาโรงเรียนสาธิตชุมชนการเรียนรู้สมเด็จย่าฯ มาโดยตลอด จนถึงวันนี้ก็มีความมั่นใจว่าการพัฒนาโรงเรียนสาธิตชุมชนการเรียนรู้สมเด็จย่าฯ นอกจากจะก้าวเดินไปตามพระราชปณิธานที่ตั้งเอาไว้แล้ว การรับเด็กและเยาวชนผู้ขาดโอกาสทางการศึกษาจากพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร เข้าเรียนโรงเรียนสาธิตชุมชนการเรียนรู้สมเด็จย่าฯ รุ่นแรกปีการศึกษา ๒๕๕๔ ก็ยังคงสืบทอดและดำเนินต่อไปตามที่เคยปฏิบัติโดยไม่แปรเปลี่ยน

ในนามของโครงการพระเมตตาสมเด็จย่า ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ขอขอบคุณหน่วยงานทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ ขอขอบคุณทุกคนที่มีจิตอาสาเข้าช่วยเหลือเกื้อหนุนกิจกรรมเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนผู้ขาดโอกาส เพื่ออนาคตของเด็กๆ ของครอบครัว ของชุมชนและสังคม ซึ่งก็คืออนาคตของประเทศชาติของทุกคนในประเทศนี้

ขอขอบคุณ

นายบุญันท์ มหารวรรณ์

สารอธิการบดี

โรงเรียนสาธิตชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จพระเจ้า” มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (มศว) แม่แจ่ม ถือเป็นโรงเรียนสาธิตทางเลือกแห่งแรก ที่มีความแตกต่างไปจากโรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) โรงเรียนสาธิต มศว ปทุมวัน โรงเรียนสาธิต มศว องครักษ์ และโรงเรียนสาธิตทั่วไปหลายมิติ โดยมีมิติที่สำคัญก็คือ เป็นโรงเรียนสาธิตเพื่อเด็กและเยาวชนผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา เยาวชนชาติพันธุ์เพียงแห่งเดียวที่เกิดขึ้นในพื้นที่ห่างไกล เป็นโรงเรียนสาธิตที่จัดการศึกษาบนฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินการตามพระราชปณิธานของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

นอกจากนั้น ยังเป็นโรงเรียนสาธิตที่เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์และคณะร่วมผลิตครูอีก ๕ คณะ เป็นโรงเรียนสาธิตที่จะนำไปสู่ภารกิจ การวิจัย สร้างองค์ความรู้เพื่อการจัดการศึกษาเพื่อชุมชน เป็นโรงเรียนสาธิตที่เห็นคุณค่าของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และเห็นคุณค่าอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม

การจัดการพิมพ์หนังสือ “ไถ่ร่มตองตึง” ซึ่งเป็นผลงานของเด็กนักเรียน และครูผู้สอนโรงเรียนสาธิตชุมชนการเรียนรู้สมเด็จพระเจ้าฯ ถือเป็นการยืนยันและการยอมรับการมีอยู่ของเยาวชนชาติพันธุ์ที่มีความหมายอย่างยิ่งของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์อำนาจ เย็นสบาย ประธานโครงการจัดตั้งโรงเรียนสาธิตชุมชนการเรียนรู้สมเด็จพระเจ้าฯ และทุกฝ่ายที่ช่วยกันจนทำให้หนังสือ “ไถ่ร่มตองตึง” กลายเป็นภาพสะท้อนที่ทำให้ผู้คนทั้งหลายได้รับรู้เรื่องราวและชีวิตบนดอยสันเกี๋ยที่กำลังเติบโตอย่างมีความหวัง ท่ามกลางสายหมอกและดอยสูง

ศาสตราจารย์วิรุณ ตั้งเจริญ
อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บรรณาธิการแถลง

หนังสือเล่มบางที่ท่านถืออยู่นี้ ทำหน้าที่บอกเล่าเรื่องราว ชีวิต จิตใจ ของพวกเราชาวชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” เพื่อส่งสารถึงใครก็ตาม ที่พอมีเวลาหรือยินดีสละเวลามาอ่านเรื่องของคนกลุ่มเล็กๆ กลุ่มหนึ่ง ผู้คนบนพื้นที่สูงห่างไกล ที่ไม่สำคัญอะไร เมื่อเทียบกับเรื่องของประเทศ เรื่องของโลก ซึ่งยิ่งใหญ่กว่าเรื่องของพวกเรา呢 หลายร้อยหลายพันเท่านัก

กระนั้น สำหรับพวกเราแล้ว หนังสือเล่มนี้มีค่ามหาศาล เพราะมันเป็นหนังสือเล่มแรกของพวกเราและโดยพวกเราเอง ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ครูและนักเรียน ทุกคนพร้อมใจเขียนกันมาคนละเรื่องสองเรื่อง ด้วยความตั้งใจเต็มที่ อย่างมีสำนึกรู้ตัวดีว่า งานของพวกเราโดยเฉพาะของเด็กๆ เป็นแบบฝึกเขียนชิ้นแรกๆ เมื่อรวมเล่มขึ้นมาอย่างเป็นทางการ จึงย่อมขัดเงินบ้างตามธรรมดาประสามือใหม่ อ่านแล้ว ถ้าเบื่อกรุณาอย่าถือสากัน

ทั้งหมดของเรื่องราว ยกให้เด็กผู้ชายทุกคนเป็นพระเอก เด็กผู้หญิงทุกคนเป็นนางเอก

ผมจึงเริ่มต้นด้วยการตั้งวงคุยกับเด็กๆ ถึงงานใหญ่ที่เราจะต้องช่วยกันทำ จะรุ่งหรือร่วงก็อยู่ที่พวกเธอนั้นแหละเป็นสำคัญ

ค้นเองงานเขียนเก่าของเด็กๆ เท่าที่มีมาดู พบข้อจำกัดอยู่พอสมควร เพราะ ๓๙ คนจากทั้งหมด ๔๐ คน เป็นชาวปกาสณญอแท้ๆ ภาษาไทยไม่ใช่ภาษาแม่ อย่างไรก็ตามแต่ภาษาเขียนเลยหลายคนภาษาพูดยังลำบาก แต่เมื่อพิจารณาถี่ถ้วน เด็กส่วนใหญ่มีจินตนาการและความอ่อนไหวทางอารมณ์สูงมาก ดังนั้น หากจับทางให้ถูก เปิดประตูให้กับทุกสิ่งทุกอย่างในจิตใจได้มีโอกาสรอแสงไหลออกมา ผมก็พอจะมองเห็นเค้าลาง “ว่าที่นักเขียนน้อย” แอบซุกซ่อนอยู่ในตัวเด็กที่นี้หลายคนทีเดียว

ทางที่ว่า นั่นก็คือ “งานเขียนควรออกมาจากใจ ให้ใช้หัวใจก้าวร่นาสมอง”

หนึ่ง พวกเธอต้องมั่นใจ เลิกอายเลิกกลัวว่าฉันจะเขียนไม่ได้ เลิกดูถูกตัวเอง ให้เขียนถึงครอบครัว พ่อแม่ พี่น้อง เพื่อน หมู่บ้าน ธรรมชาติ วิถีทำอยู่ทำกิน คนที่เรารักเราคิดถึง เรื่องในชุมชนฯ เรื่องความต้องการ ความใฝ่ฝันที่ตั้งใจจะก้าวเดินต่อไป หรืออื่นๆ ทั้งหมดทั้งหลายนี้ ล้วนแล้วแต่เก็บเอาไว้อยู่ในตัวเรา ขอเพียงลองดึงเอาออกมาเพื่อเล่าสู่กัน

สอง ต้องทำด้วยความเต็มใจ หากเขียนเพราะใครมากะเกณฑ์บังคับ หรือ กลายเป็นแค่การบ้านส่งครู เธอคนไหนสักแต่ทำไปอย่างนั้นเอง ครูอ่านดูก็รู้ว่าฝืนใจเขียน ไม่ใช่เรื่องที่กลั่นกรองมาจากใจ ก็คงจะน่าเสียดาย และระวังอาจกลายเป็นนิสัยติดตัว

สาม ด้วยการทุ่มเทใจ ผึกฝนตนให้เป็นคนที่ไม่ว่าจะทำอะไร ต้องทำจริง ทำสุดความสามารถ แม้จะยังขาดประสบการณ์ งานออกมาไม่ได้ดังหวังดังตั้งใจ ก็ไม่มีใครถือสาเมื่อเห็นว่าคนทำได้พยายามเต็มที่แล้ว

ปลายปี ๕๓ ต่อเข้าปี ๕๔ ท่ามกลางวาระของการเปลี่ยนผ่านไปสู่ความเป็นโรงเรียนสาธิตชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” มศว แม่แจ่ม แต่เดือนมีเหตุการณ์ ความคาดหวังใหม่ และกิจกรรมต่างๆ หลากหลายมากมายกว่าแต่ก่อน หนูน้องให้เด็กๆ ได้เข้าร่วมเรียนรู้ พวกเขาและเธอต้องสัมผัส บันทึก และเขียนอะไรต่อมิอะไรอยู่เกือบตลอดเวลา นี่ย่าน่าจะเป็นช่วงเวลาที่ได้ๆ ต้องฝึกคิดฝึกเขียนมากที่สุดนับตั้งแต่เข้ามาเรียนที่นี่ ผนวกกับ เริ่มจับกันถูกทาง คือมุ่งไปในฐานใจ มั่นใจ-เต็มใจ-ทุ่มเทใจ ได้ดีเกินคาด ตามความคิดเห็นของผม พัฒนาการในงานเขียนของเด็กๆ (แน่นอนไม่ใช่ทุกคน) จึงดูก้าวรุดหน้าอย่างรวดเร็ว เห็นได้ชัด ทันเวลาพอดีสำหรับการจัดทำหนังสือเล่มนี้

ในฐานะบรรณาธิการ งานรวบรวมต้นฉบับจากเด็กๆ จำนวน ๔๐ คน กับครูอีก ๕ คน เจ้าหน้าที่ธุรการ ๑ คน รวมทั้งการถ่ายภาพประกอบด้วย กลับกลายเป็นงานง่ายกว่าที่ผมเคยกังวล แม้จะมีงานอื่นๆ มาคอยรุมล้อมอยู่เรื่อยๆ ก็ตาม ส่วนการตรวจทานแก้ไขขัดเกลา ผมดำเนินการไปตามสมควร ตามหน้าที่บรรณาธิการ โดยส่วนใหญ่จะเป็นการแก้ไขตัวสะกด วรรคตอน การจัดย่อหน้าใหม่ ตัดทอนการใช้ถ้อยคำที่ซ้ำซ้อนหรือซ้ำๆ (เด็กยังมีคำภาษาไทยอยู่ในคลังไม่มากเท่าเด็กไทย) รวมทั้งต้องมีการตีความและเรียบเรียงอยู่บ้าง เพื่อเชื่อมเนื้อความในเรื่องให้เหมาะสมสัมพันธ์กันมากขึ้น สำหรับชื่อเรื่องมีเพียงของเด็กบางคนที่ผมตั้งให้ ส่วนใหญ่เป็นชื่อที่พวกเขาตั้งขึ้นกันเอง (ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการปรีชาครู) ทั้งหมดกระทำให้ไปโดยการเข้าแทรกแซงเท่าที่จำเป็นจริงๆ เพื่อให้เรื่องราว คำบอกเล่า ยังคงเป็นจินตนาการ ความคิด และภาษาของเด็กๆ ไม่ได้บิดเบี้ยวผิดเพี้ยนไปจากความตั้งใจของพวกเขา

ขอท่านผู้อ่าน กรุณาอ่านแต่ละเรื่องแต่ละตอนต่อเนื่องกันไป ถึงแม้จะไม่ใช่
เกรดเอ-บีทุกเรื่อง แต่อย่างน้อยก็เชื่อว่า เรื่องราวจะค่อยๆ คลี่คลายเผยออกดัง
ปอกเปลือกหัวหอมไปทีละชั้นๆ จนสุดท้าย ก็น่าจะหมดจดหมดเปลือกในความ
เป็นชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” ตามธรรมชาติที่เป็นจริง ถือเป็นการทำความเข้าใจ
รู้จักแนะนำตัวต่อกันเป็นเบื้องต้น ผ่านทางภาพถ่ายและตัวอักษร แต่หากท่านใด
ประสงค์ต้องการความลึกซึ้งจริงจังมากไปกว่านี้ พวกเราก้ยินดีและเผื่อรอ
คอยท่านอยู่ บนดอยสูงของหมู่บ้านสันเกียง ตำบลช่างเคิ่ง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัด
เชียงใหม่

ที่ที่พวกเราอยู่กันตรงนั้นมาเป็นสิบปีแล้ว ตลอด ๒๔ ชั่วโมงในหนึ่งวัน
๓๐-๓๑ วันในหนึ่งเดือน และ ๑๒ เดือนในหนึ่งปี

จึงเมื่อท่านไปถึงไม่ว่าเวลาใดก็ได้เจอเมื่อนั้น ไม่คลาดกันแน่นอน

ด้วยมิตรไมตรีไม่มีประมาณ
ยุทธชัย เณลิ้มชัย

นโยบายการดำเนินงาน

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย "สมเด็จพระเจ้า" นสว แม่แจ่ม

• นโยบายต่อครูและกาเรียน

๑. หน้าที่ของครู เป็นทั้งพ่อแม่ เพื่อน ผู้สอน ผู้ช่วยนำพาให้เกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนรู้ร่วมกันไปกับเด็กๆ ผู้ให้คำปรึกษา ผู้ร่วมทุกข์ร่วมสุข ผู้ช่วยแก้ปัญหา ผู้ปรารถนาดีและพร้อมที่จะยืนเคียงข้างกับเด็กในทุกสถานการณ์ พร้อมทั้งควรมีความตระหนักรู้ว่า ครูไม่ใช่ผู้บังคับบัญชา ไม่ใช่ผู้พิพากษา ไม่ใช่ผู้คอยออกคำสั่งให้เป็นชีวิต ไม่ใช่ผู้รู้ดีไปหมดทุกเรื่อง ไม่ใช่ผู้ถูกเถียงไม่ได้ ไม่ใช่ผู้มีพระคุณล้นเหลือ และไม่ใช่ผู้ทำความผิดไม่เป็น

๒. ครูที่ดี คือ ครูที่รู้ใจเด็ก (แต่ไม่ใช่ตามใจเด็ก) ครูที่เคารพในสิทธิเด็ก (มากกว่าที่จะคอยเน้นย้ำแต่ในเรื่องหน้าที่) ครูที่มีวินัยโดยธรรมชาติ (เป็นแบบอย่างให้เด็กเกิดความมีระเบียบวินัยจากสำนึกภายในของพวกเขาเอง มากกว่าการกระทำตามคำสั่ง) ครูที่รักการเรียนรู้ มีความสุขจากการสร้างสรรค์ (เป็นแบบอย่างให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้ทั้งจากสิ่งชอบใจและไม่ชอบใจ จนกระทั่งยิ่งยากก็ยิ่งรู้สึกท้าทาย) ครูที่รับฟังและอดทน (พร้อมเสมอที่จะพุดคุยและให้ความช่วยเหลือ ถึงแม้ตัวเด็กเองอาจจะยังไม่เข้าใจ)

๓. ครูสอนคน ไม่ใช่สอนหนังสือ เด็กแต่ละคนมีความสนใจ ความถนัด ความสามารถ มีพื้นฐานและความพร้อมที่แตกต่างกันไป ครูจำเป็นต้องทำความรู้จักและวางแผนต่อการแสดงออกซึ่งธรรมชาติของเด็กแต่ละคนตามที่เป็นจริงนี้ แล้วเรียนรู้วิธีการสื่อสาร การสร้างแรงบันดาลใจให้เด็กได้สำรวจค้นหา ค่อยๆ สร้างความสำเร็จของตนขึ้นมา อย่างมีจังหวะจะโคนสอดคล้องกับจังหวะของชีวิต โดยหลีกเลี่ยงความพยายามเร่งรัดเด็กให้ต้องเป็นไปตามเป้าประสงค์ของครูไวๆ ทั้งนี้ ด้วยความตระหนักรู้ว่า เด็กย่อมมีจังหวะและลีลาเฉพาะตัวของเขา ไม่ว่าจะอย่างไรก็ตาม สุดท้ายเขาจะตื่นขึ้นแล้วยืนขึ้นได้ด้วยตัวของเขาเอง

๔. การสอนระดับมัธยมต้นของโรงเรียน มุ่งปรับปรุง/สร้างพื้นฐานที่แข็งแกร่งขึ้นให้กับเด็ก เพิ่มเติมจากผลพัฒนาการระดับประถมศึกษาในถิ่นทุรกันดารเดิม

ที่มีข้อจำกัดอยู่มากมาย พื้นฐานดังกล่าวไม่ได้หมายถึงแต่เพียงเรื่องทางวิชาการ หากมุ่งหวังให้เกิดพัฒนาการในองค์กร คือทั้ง สมอง(คิดเป็น) สองมือ(ทำเป็น) หัวใจ(รักเป็น) และ จิตวิญญาณ(เป็นคนเต็มคน) การสอนของครูจึงจำเป็นจะต้องยกระดับจากการสอนตัวเนื้อหาความรู้ไปสู่การสร้างสรรค์กระบวนการเรียนรู้และประสบการณ์อันหลากหลาย เพื่อที่จะสร้างผลสำเร็จในความเป็นองค์กรนี้ร่วมกัน ด้วย

● นโยบายท่วงการจิตเวลาเกษน

๑. การเรียนรู้ของโรงเรียนจะอยู่รวมไปกับวิถีการทำอยู่ทำกินเพื่อพึ่งตนเอง และเพื่อการฝึกฝนสร้างความพร้อมสำหรับการนำไปใช้จริงในชีวิตวันข้างหน้า ประกอบกับการสร้างพื้นฐานความรู้ที่จำเป็นของผู้เรียนที่มีโอกาสในการศึกษาต่อวิชาชีพขั้นสูงต่อไป รวมถึงการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสค้นพบความถนัดเฉพาะทางอันเป็นศักยภาพตามธรรมชาติของตน

๒. กิจวัตรประจำวัน สะท้อนถึงการหลอมรวมวิถีการดำเนินชีวิตให้เป็นเนื้อเดียวกันกับกระบวนการจัดการศึกษาเรียนรู้ในฐานะที่เป็นสถานศึกษา ตลอดจนจากสภาพแวดล้อมที่ผู้เรียน-ครู พักประจำอยู่ร่วมกัน ๒๔ ชั่วโมง/วัน ๗ วัน/สัปดาห์ เป็นวิถีแบบครอบครัว ชุมชนหรือหมู่บ้าน การกำหนดเวลาที่แน่นอนในบางกิจวัตร มีเจตนาเพื่อฝึกฝน สร้างความสม่ำเสมอ สร้างการจัดจ้ะหะให้กับชีวิต และสร้างวินัย อย่างไม่รู้ก็ตาม สามารถยืดหยุ่นอย่างแปรผันไปตามฤดูกาล การลงผลงานภาคเกษตร รวมถึงเมื่อมีเหตุการณ์พิเศษ ดังเช่น ไปทัศนศึกษา ไปจัดการแสดง มีผู้มาเยือน เป็นต้น

๓. ส่งเสริมให้มีวันหยุดให้นักเรียนกลับไปช่วยงานการผลิตที่บ้าน โดยเฉพาะช่วงการปลูกข้าว เกี่ยวข้าว ปลูกพืชไร่ แบ่งกลุ่มหมุนเวียนกันไปตามความเหมาะสม ปีการศึกษาละไม่เกิน ๒ ครั้งๆ ละ ๑-๒ สัปดาห์ (หรือสามสัปดาห์ สำหรับผู้บ้านอยู่ไกล)

๔. ส่งเสริมให้มีวันหยุดให้นักเรียนกลับไปเยี่ยมบ้านตามประเพณี หรือตามเหตุจำเป็นเฉพาะกรณี ผู้เรียนมีสิทธิลาได้ปีการศึกษาละไม่เกิน ๔ ครั้งๆ ละไม่เกิน ๑ สัปดาห์ ยกเว้นมีเหตุอันสุดวิสัย

๕. ส่งเสริมให้มีวันหยุดพักของครูเพื่อเพิ่มพูนความรู้ประสบการณ์ เป็นเวลา ๔๕ วัน ในช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน โดยการสลับผลัดเปลี่ยนกันไป เพื่อให้ยังคงมีครูอยู่ดูแลผู้เรียนและชุมชน (ช่วงเวลาดังกล่าวผู้เรียนส่วนใหญ่จะขอลากลับไปช่วยงานการผลิตที่บ้าน)

● นโยบายต่อสภาชุมชน

๑. สภาชุมชน ได้แก่ ที่ประชุมของสมาชิกประจำในชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” อันประกอบด้วยครูและผู้เรียนทุกคน โดยที่ทุกคนมีสิทธิในหนึ่งเสียงเท่าเทียมกัน

๒. สภาชุมชนทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการจัดระเบียบ แก้ปัญหา แก้ความขัดแย้ง สร้างความปรองดองในชุมชน รวมทั้งเป็นการฝึกฝนภาวะผู้นำ สร้างจิตสำนึกในสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของตนและผู้อื่นตามระบอบประชาธิปไตย โดยมีปฏิบัติการที่สำคัญ ดังนี้

๒.๑ พิจารณากำหนด “กฎ” หรือข้อตกลงในการใช้ชีวิตร่วมกันในชุมชน

๒.๒ พิจารณา “กระทู้” หัวข้อหรือเรื่องที่สมาชิกคนใดคนหนึ่งร้องขอให้ที่ประชุมพิจารณา

๒.๓ พิจารณา “คำตัดสิน” หาข้อสรุป/แนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสม และ/หรือบทลงโทษต่อผู้ฝ่าฝืนกฎ ผู้มีเจตนาล่วงละเมิดต่อสิทธิของผู้อื่น โดยในทุกคำตัดสินจะต้องมีเสียงสนับสนุนไม่ต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของผู้เข้าร่วมประชุม และคำตัดสินของสภาถือเป็นที่สุด จนกว่าจะได้มีการยื่นกระทู้ขอให้มีการพิจารณาทบทวนใหม่ในการประชุมครั้งต่อไป

๓. ให้มีการเลือก “ประธานสภาชุมชน” และ “เลขานุการชุมชน” ตำแหน่งละ ๑ คน ในแต่ละเดือนหมุนเวียนกันไปจากสมาชิกผู้เรียน ทำหน้าที่เป็นประธานและเลขานุการของที่ประชุมในช่วงวาระของตน หากการประชุมครั้งใด คนใดคนหนึ่งไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้อีกคนเป็นผู้ทำหน้าที่แทนกัน สำหรับคณะครูนอกจากมีฐานะเป็นสมาชิกของสภาแล้ว ให้ทำหน้าที่เป็น “คณะที่ปรึกษาสภาชุมชน” ด้วย

๔. การประชุมวาระปกติของสภาชุมชน ให้มีขึ้นทุกวันศุกร์เวลา ๑๓.๐๐-๑๕.๓๐ น. ยกเว้นมีเหตุอันจำเป็นทำให้ไม่สามารถมีการประชุมได้ โดยคณะครู

ประกาศให้งดหรือเลื่อนการประชุมในสัปดาห์นั้น ในการประชุมแต่ละครั้งหากมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมเกินกว่า ๒๐ คนขึ้นไป ให้ถือว่าครบองค์ประชุม แต่หากไม่ครบองค์ประชุมให้เลื่อนการประชุมออกไป ตามกำหนดเวลานัดหมายใหม่ซึ่งที่ประชุมเห็นสมควร

๕. ทั้งผู้เรียนและครูมีสิทธิเสนอกระทู้ของตน ร้องขอให้ที่ประชุมพิจารณาคุณค่าตัดสิน โดยแจ้งด้วยลายลักษณ์อักษรต่อผู้ทำหน้าที่ประธานสภาหรือเลขานุการสภา ภายในอย่างช้าไม่เกิน ๒๔ ชั่วโมงก่อนการประชุม เว้นแต่มีเหตุอันประธานสภาเห็นสมควรให้มีการผ่อนผันเวลาได้ ในกรณีที่ สมาชิกทั้งผู้เรียนและครูต้องการเสนอกระทู้ของตนในที่ประชุมโดยไม่มีการแจ้งล่วงหน้า ให้ที่ประชุมอภิปรายและลงมติว่าสมควรนำขึ้นพิจารณาหรือไม่ ด้วยเสียงสนับสนุนไม่ต่ำกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนผู้เข้าประชุม

• นโยบายทั่วไปเรื่อง ครูที่ปรึกษา

๑. ความมั่นคงทางอารมณ์ของเด็ก ถือเป็นเรื่องที่ควรให้ความสำคัญสูงสุด รองลงไปจากนั้นก็เป็นเรื่องของสุขภาพทางกาย การแนะแนวทางในการแสดงออกและการพัฒนาตน การทดลองฝึกฝนเพื่อค้นหาความถนัด/ความสนใจ ตลอดจนการให้คำแนะนำในการอ่าน เขียน เรียนรู้ในความรู้ที่มีความจำเป็นขั้นพื้นฐาน

๒. เพื่อเป็นการช่วยเหลือให้คำปรึกษาแก่เด็กอย่างมีความใกล้ชิด ต่อเนื่อง เกิดการเรียนรู้จากกันและกันอย่างสัจยข้อตรงไปตรงมาต่อกัน ส่งผลให้เกิดพัฒนาการอย่างแท้จริงจากภายในตัวเด็ก อย่างสอดคล้องกับธรรมชาติ สีลา และศักยภาพของเด็กรายบุคคล จึงจัดให้เด็กผู้เรียนแต่ละคนมีครูที่ปรึกษาโดยเฉพาะของตน โดยให้เด็กเป็นผู้เสนอชื่อครูที่ปรึกษา และต่อมาภายหลังเด็กสามารถที่จะเสนอขอเปลี่ยนตัวครูที่ปรึกษาได้อย่างไม่จำเป็นต้องชี้แจงแสดงเหตุผล จนทำให้ดูเหมือนกลายเป็นความวุ่นวายหรือเป็นการกระทำที่ผิดของเด็กไป ด้วยความมั่นคงทางอารมณ์ของเด็กควรถูกให้ความสำคัญสูงสุดดังกล่าวข้างต้น แต่ทั้งนี้ ครู ๑ คน ควรมีเด็กผู้เรียนในที่ปรึกษาสูงสุดไม่เกิน ๒๐ คน

๓. เวลาในการให้คำปรึกษา สามารถเป็นได้ทั้งตามอัธยาศัย ไม่เป็นทางการ หรือการหาเวลานัดหมายกันตามเหมาะสม รวมทั้งการกำหนดให้มีการนัดหมายเป็นการเฉพาะขึ้น

๔. คณะครูควรจะได้มีการพูดคุยหารือกันสม่ำเสมอ ถึงเรื่องการให้คำปรึกษาต่อผู้เรียนและพัฒนาการที่เกิดขึ้น แต่จะต้องไม่ละเมิดสิทธิของเด็กผู้เรียน โดยเฉพาะเรื่องที่ได้ร้องขอให้รู้เป็นการส่วนตัวระหว่างเด็กกับครูที่ปรึกษา ยกเว้นเรื่องที่จะส่งผลเสียหายรุนแรงต่อตัวเด็ก จำเป็นต้องให้คณะครูร่วมกันช่วยแก้ไข

• นโยบายท่วสทธิในผลผลิตและรายได้จากผู้เรียน

๑. ผลผลิตของผู้เรียนในที่นี้ หมายถึง ผลิตผลทางการเกษตร รวมถึงผลิตภัณฑ์ต่างๆ ดอกผลจากการลงทุนในสหกรณ์ บทเพลง หรือผลงานอันอาจเป็นนวัตกรรม เป็นต้น อันเกิดจากกระบวนการเรียนการสอนในฐานการเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ฐานการเรียนรู้ประสบการณ์สัมผัสอาชีพ และฐานการเรียนรู้อื่นๆ ตามหลักสูตรของโรงเรียน ซึ่งอาจมีมูลค่าเป็นตัวเงินและ/หรือสิทธิประโยชน์อื่นๆ ได้ในปัจจุบันหรืออนาคต

๒. ถึงแม้สถานศึกษาจะเป็นผู้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ ให้โอกาสตลอดจนให้ทุนดำเนินการ ในเบื้องต้นสถานศึกษาจึงมีฐานะเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ แต่เมื่อคำนึงถึงบทบาทของสถานศึกษาที่มีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างถึงที่สุด ผลผลิตอันเกิดขึ้นในท่ามกลางกระบวนการเรียนรู้นับเป็นพื้นฐานสำคัญของผู้เรียนที่จะก้าวหน้าไปได้อย่างมั่นคง รวมถึงผู้เรียนเองก็มีส่วนสำคัญในการสร้างสรรค์ผลผลิตทั้งหมดเหล่านั้น ผู้เรียนจึงควรได้รับการคุ้มครองการมีส่วนร่วมในกรรมสิทธิ์และสิทธิประโยชน์ร่วมกันกับสถานศึกษาด้วย ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบตัวเงิน หรือการกล่าวอ้างถึง

๓. กรณีผลผลิตทางการเกษตร โรงเรียนจะรับซื้อผลผลิตของผู้เรียนเป็นอันดับแรกก่อนที่จะซื้อจากแหล่งอื่น โดยอัตราราคาเท่ากับราคาตลาดในขณะนั้น หรืออาจสูงกว่าเล็กน้อยเพื่อเพิ่มแรงจูงใจ และเพื่อสร้างรายได้ให้กับผู้เรียนเป็นพิเศษ

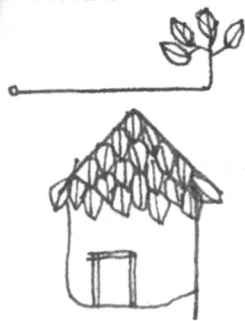
๔. กรณีผลิตภัณฑ์ต่างๆ ยินยอมให้เด็กผู้เรียนสามารถเป็นเจ้าของผลงานของตนได้ แม้โรงเรียนจะเป็นผู้ออกค่าวัสดุอุปกรณ์ทั้งหมดก็ตาม หรือหากมีรายได้อันเกิดขึ้นจากการนำไปจัดจำหน่าย ก็ให้ผู้เรียนมีสิทธิได้รับเงินส่วนแบ่งจากผลกำไรในอัตราส่วนที่เหมาะสม

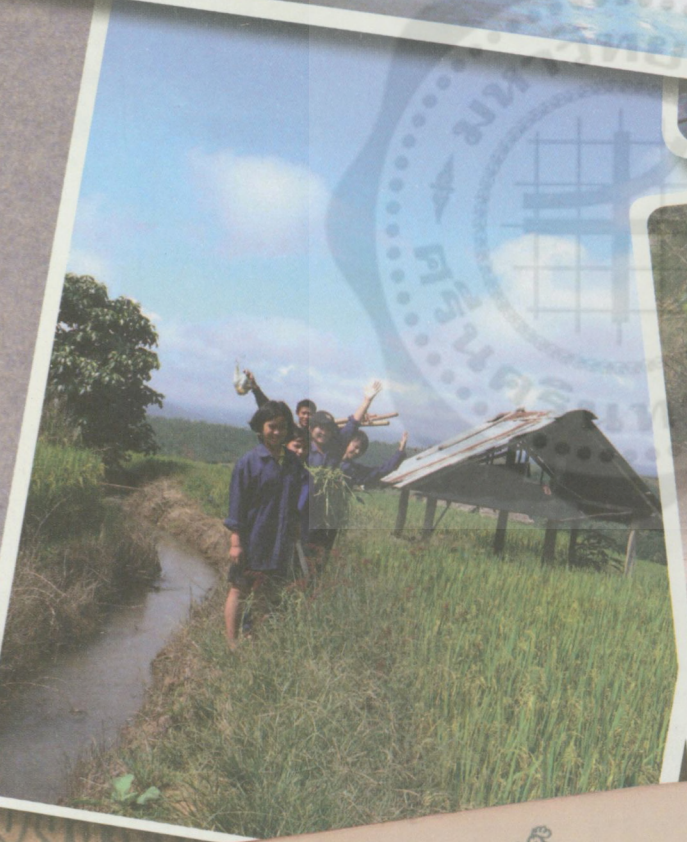
๕. กรณีเงินปันผลจากการลงทุนในสหกรณ์ ให้เด็กผู้เรียนที่เป็นสมาชิก ผู้ถือหุ้น และผู้ทำหน้าที่บริหารจัดการ ได้รับเงินปันผลหุ้น และ/หรือค่าตอบแทน ตามหลักการดำเนินงานของประเภทสหกรณ์นั้นๆ

๖. กรณีผลงานอื่นๆ หรือผลงานอันอาจเป็นนวัตกรรม ให้เป็นการ พิจารณาสิทธิในผลผลิตร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้เรียนที่เป็นผู้ผลิตตามความ เหมาะสม ภายใต้หลักการโรงเรียนคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของผู้เรียน ในขณะที่ ผู้เรียนก็มีจิตสำนึกต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและการตอบแทนต่อสถานศึกษา ของตน

๗. นอกจากนี้ ความช่วยเหลือของโรงเรียนเพื่อที่จะสร้างรายได้ให้กับ ผู้เรียน ยังเป็นผลมาจากการให้ค่าตอบแทนแก่ผู้เรียนผู้รับทำงานต่างๆ ให้กับ โรงเรียน แทนการว่าจ้างบุคคลภายนอก ในประเภทของงานและค่าตอบแทนที่ เหมาะสมแต่ละกรณี ทั้งนี้ ด้วยเหตุที่ผู้เรียนต่างมาจากภูมิลำเนาห่างไกล จึง มีความยากลำบากและมีค่าใช้จ่ายสูงในการเดินทางกลับไปเยี่ยมหรือไปทำธุระ จำเป็นที่บ้านของตนในแต่ละครั้ง

๘. สำหรับกรณีที่เด็กผู้เรียนมีรายได้จากการไปทำงานนอกสถานที่ ได้แก่ การรับจ้างทำงานในแปลงเกษตร หรืองานอื่นๆ รวมถึงการออกหน่วยแพทย์อาสา สมัคร พอ.สว. มีข้อตกลงเป็นธรรมเนียมปฏิบัติมาแต่ดั้งเดิม ถือเป็นหน้าที่ในการ หักร้อยละสิบของรายได้ที่ได้รับ บริจาคสนับสนุนตอบแทนต่อโรงเรียน

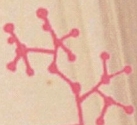
โรงเรียนสาธิตชุมชนการเรือนรู้ "สมเด็จพระเจ้า"
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แม่แก้ว

ภาคใต้ใสใส

#389129

เก็บทองตึง คิดถึงแม่

ด.ญ.ณณมล - (ปราช)

อายุ ๑๔ ปี ชั้น ม.๑

ช่วงนี้เป็นช่วงที่ใบทองตึงตก ทำให้คิดถึงบ้านมาก เพราะตอนอยู่บ้านหนูจะไปเก็บใบทองตึงกับแม่ ต้องเอาตะกร้าใบใหญ่สานด้วยไม้ไผ่ใหญ่กว่าตัวหนูที่เป็นคนแบกอีก ต้องเดินขึ้นเขาไปเก็บใบทองตึงไปเรื่อย บางทีต้องหาอะไรจับไว้ให้แน่น ไม่ให้ตัวไหลไป

บางที่เป็นหน้าผา หนูขึ้นไม่ได้ หนูนั่งรอแม่ แม่ให้ทำอะไรก็ไม่ทำ แม่บอกว่าจะมาทำไมถ้าไม่ทำอะไร หนูนั่งอยู่แบบนั้น อยู่ใต้ต้นไม้ใหญ่ ลมพัดมา เสียงกิ่งไม้ตก ใบไม้ร่วง หนูรู้สึกกลัวไม่กล้าทำอะไรแล้ว อยู่ไปครู่หนึ่งลมค่อยๆ เบาลง หนูมองลงไปทางห้วย มีน้ำไหลอยู่น้อยๆ ไม่มีปลา แต่มีเจ้าลูกอี๊ด หนูลงไปเล่นน้ำคนเดียว

แม่เก็บใบทองตึงก็ไปหาผักในป่า ป่าใหญ่มีต้นไม้ใหญ่ มีความชุ่มชื้น อากาศเย็น หนูนั่งรอแม่อยู่ข้างตะกร้าใบใหญ่ ได้ยินเสียงนกกร้อง แม่ลงร้องบรรยายกาศน่านอน หนูก็นอนฟังเสียงต่างๆ ที่ได้ยิน

แม่กลับมา เอาผักหั่วปลีเห็ดต่างๆ มา ถามหนูว่าหิวข้าวไหม จะกินข้าวแล้วกลับ หรือกลับไปกินที่บ้าน หนูบอกแม่ว่ากินตรงนี้แหละค่ะ แล้วเราก็นั่งกินข้าวกัน กินเสร็จแม่ก็แบกตะกร้าใบทองตึงกลับบ้าน

ถึงบ้านแม่เอาอาหารพวกผักหั่วปลีต่างๆ ใส่กระดังแยกไว้ พักผ่อนครู่หนึ่งก็แช่ตอกแล้วไฟใบทองตึง หนูนั่งดูแม่ทำ

พอมาอยู่ที่นี้ ตอนไปเก็บใบทองตึงคิดถึงแม่ เก็บไปคิดถึงแม่ไป อยู่บ้านต้องขึ้นดอยสูงมาก ดินดีอยู่ใกล้แม่น้ำ แต่ที่นี้พื้นที่ไม่ชุ่มชื้นเหมือนที่บ้าน เก็บใบทองตึงได้เต็มกระสอบก็ไม่หนักเท่าไร แต่ถ้าใส่ตะกร้าจะใส่ได้เยอะกว่านี้

ตอนที่เขาทำไม้ดุกก้าน จักตอก หนูทำไม่เป็น ไฟใบทองตึงไปเรื่อยคิดว่าเป็นแบบนี้แหละ เพราะยังจำได้บ้างตอนที่ดูแม่ทำ หนูคิดว่าถ้าไม่เห็นพ่อแม่ทำ หนูคงทำอะไรไม่เป็นสักอย่าง นอกจากจะต้องเรียนรู้ตั้งแต่เริ่มต้นใหม่ วันที่หนูทำได้ เพราะได้ดูจากพ่อแม่ทำ

ความรู้ที่พ่อแม่ให้ หนูเคยคิดว่าไม่ต้องใช้ แต่ในที่สุดหนูก็ได้ใช้ในชีวิตของหนูค่ะ

สายน้ำ

ด.ช.วันดี คำอ้าย (แว่น)

อายุ ๑๔ ปี ชั้น ม.๑

บ้านเราเมื่อถึงฤดูฝน ฝนตกลงอย่างหนัก ตกมากขึ้นๆ รวมตัวกันจากที่สูงลงที่ต่ำ จากบนดอยสูงค่อยๆ รวมตัวกันลงมายังที่ราบ กลายเป็นสายน้ำ ทำให้ชุ่มชื้นทั่วป่า

ต้นไม้ที่อยู่ใกล้สายน้ำก็อาจดูดน้ำได้มาก แล้วส่งน้ำไปให้ต้นอื่นๆ ส่งต่อๆ ได้รับน้ำทั่วทั้งป่า

ผมรู้สึกอย่างนี้ เหมือนคนที่มีฐานะดี หรือมีความรู้ แล้วแบ่งให้กับคนอื่นแบ่งต่อๆ กันไป

คนมีความรู้ มีฐานะดี เปรียบเสมือนต้นไม้ใกล้สายน้ำ ส่งน้ำต่อให้กับต้นไม้ทั่วทั้งป่า ป่าก็จะอุดมสมบูรณ์ เทียบกับคนให้ความรู้ให้ความสุขต่อๆ กัน ทั่วทั้งเมืองก็จะเจริญรุ่งเรือง

ความสามัคคี ความมีน้ำใจเท่านั้น ที่จะส่งผลให้ประเทศเราผ่านพ้นอุปสรรคได้ พวกเราหวังว่าความสามัคคีจะกลับคืนมาอีกครั้งในไม่ช้า

วันเกิด

ด.ญ.สุวรรณา สมภavnิสมัย (แตงโม)

อายุ ๑๓ ปี ชั้น ม.๑

หนูเกิดวันศุกร์ที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ อยู่ที่บ้านถ้าถึงวันเกิดหนูจะไม่จัดงานวันเกิด เพราะพ่อแม่ไม่มีเงินที่จะซื้อขนม แต่เราจะจัดแบบอยู่เป็นครอบครัว ที่หมู่บ้านหนูถ้าเขาจัดงานวันเกิด เขาจะเชิญคนในหมู่บ้านมา แล้วกินขนมร่วมกัน บางครั้งไม่กินขนมเขาจะกินข้าวร่วมกัน

แต่ที่ชุมชนฯ ถึงวันเกิดคนที่เกิดเดือนกุมภาพันธ์ เขาจัดงานวันเกิดให้ เขาซื้อเค้กให้ หนูไม่เคยเป่าเค้กมาก่อนเลย หนูดีใจมากเลยที่ได้เป่าเค้ก ในใจหนูอยากให้พ่อแม่ พี่ชาย น้องชายและน้องสาว มาอยู่ใกล้ๆ กับหนู

หนูนึกถึงเมื่อก่อนที่หนูอยู่ที่บ้าน หนูเคยเถียงแม่ ที่สั่งสอนในทางที่ดีแต่หนูก็จะเถียง ทำให้หนูอยากพบแม่ หนูอยากจะทำกับแม่ของหนูว่า หนูขอโทษ ทำให้หนูคิดว่าต่อจากนี้ไป หนูจะเป็นคนดีของพ่อแม่ หนูจะไม่เถียงแม่อีก ตอนนี้หนูรู้แล้วว่า ที่หนูเถียงแม่ทำให้แม่เสียใจ ในใจแม่คิดอย่างไร

ตอนที่หนูกลับบ้านเดือนตุลาคม ๒๕๕๓ วันที่ ๑๐ หนูเห็นพี่น้อง พ่อแม่มารอหนูที่หน้าบ้าน หนูคิดในใจว่า แม่ก็อยากเจอหน้าเรา ทุกคนอยากเจอหน้าเรา ทุกคนมารอรับเราถึงหน้าบ้าน และก่อนวันที่หนูจะกลับมาที่ชุมชนฯ พ่อแม่ก็เชิญพี่น้องที่หมู่บ้านมาร่วมกันอธิษฐาน ร้องเพลง เสร็จแล้วมีการกินขนมร่วมกัน เหมือนกับว่าพ่อแม่ต้อนรับการกลับมาของเราอย่างดี

ตั้งแต่หนูมาอยู่ชุมชนแห่งนี้ ทำให้ชีวิตหนูเปลี่ยนไป ดีขึ้น หนูคิดในใจว่าหนูจะทำเพื่อพ่อแม่ โดยการเป็นเด็กดี หนูจะไม่ทำให้พ่อแม่เสียใจ หนูรักคุณพ่อคุณแม่

พะนิกี้

นายสุวิชัย ไพรพฤษณ์วรรณ (ปอบ)

อายุ ๑๖ ปี ชั้น ม.๒

ก่อนจะมีหมู่บ้านเล็กๆ แห่งหนึ่งที่ตั้งอยู่บนภูเขาสูง มีชาวปกากะญอคนหนึ่งได้ย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานตั้งแต่เมื่อร้อยกว่าปีมาแล้ว ต่อมาชาวบ้านบางครอบครัวก็ย้ายตามเข้ามาจากหมู่บ้านใกล้เคียง เป็นประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านที่ชื่อบ้านพะนิกีนั่นเอง เขาตั้งชื่อตามชื่อผู้เฒ่าที่มาอยู่เป็นครอบครัวแรก ก่อนครอบครัวอื่น กับมีอีกชื่อหนึ่งเรียกบ้านพะนอทะ หรือบ้านกลุ่มดอยเป็ก

คนในหมู่บ้านจะมีศาสนาคริสต์มากกว่าศาสนาพุทธ ทั้งหมดมี ๔๐ กว่าครอบครัว หมู่บ้านผมแห่งนี้เป็นหมู่บ้านเล็กๆ ที่มีลักษณะเด่นคือมีอะไรก็ช่วยกันและกันครับ

หมู่บ้านแสนสุข

ด.ญ.สุกัญญา ดิลกพาณิชย์กุล (วิศ)

อายุ ๑๔ ปี ชั้น ม.๒

บ้านเกิดของหนูตั้งอยู่บนเนินเขาพื้นที่สูง ชื่อบ้านขุนแตะ อากาศดีมากคะ มีต้นไม้เยอะแยะ ผู้คนไม่ตัดไม้ทำลายป่า น้ำใสสะอาดไหลตลอด เป็นหมู่บ้านเล็กๆ ห่างไกลจากตัวเมืองมาก แต่ก็อยู่อย่างมีความสุข ไม่ทะเลาะกัน ที่หมู่บ้านจะมีทุ่งนากว้างใหญ่ มีสัตว์ต่างๆ อยู่กินหญ้าในทุ่งนา เด็กๆ ชอบวิ่งเล่นไล่จับกันในทุ่งนา เล่นน้ำกันสนุกสนาน หาปูปลา หิวเราะเสียงดัง

หมู่บ้านของหนูมีโครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ ชาวบ้านส่วนใหญ่จะไปทำงานที่ฟาร์ม นักเรียนบางครั้งก็ไปศึกษาเกี่ยวกับสัตว์ พืชผัก ผลไม้ต่างๆ ในฟาร์ม มีการทำสมุนไพรด้วยคะ แล้วก็มีการอาชีพทำไร่ทำนา ถึงช่วงทำนา เด็กๆ จะหาตักแตน กบ และสัตว์ที่อยู่ในนามาแกงกิน

บ้านของหนูไม่มีไฟฟ้า มีแต่โซล่า ถ้าไฟโซล่าหมดเราใช้เทียนหรือไม้สันทแทน ใช้ฟันในการหุงข้าวทำอาหาร ช่วงเดือนธันวาคมต้นนางพญาเสือโคร่งหรือปากาเกอญอเรียกว่า ทีแพะ จะออกดอกสีชมพูสวยงาม เหมือนดอกซากุระคะ ทุกๆ ปีจะมีพิธีมัดข้อมือ คนทุกคนในครอบครัวจะกลับบ้านมารวมตัวได้เห็นหน้ากัน

หมู่บ้านของหนูมีต้นไม้หลากหลาย ดอกไม้หลากสี ภูเขาสูงใหญ่ ลำธาร สัตว์เล็กสัตว์ใหญ่มากมาย ป่าอุดมสมบูรณ์ อากาศเย็นสบาย หนูอยู่ในหมู่บ้านหนูมีความสุขมากคะ

จิตปกากาเกอญู

น.ส. นิจิตรา - (เม)

อายุ ๑๕ ปี ชั้น ม.๒

ปกากาเกอญูเป็นชนเผ่าหนึ่งที่อยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย ส่วนใหญ่ตั้งรกรากอยู่บนพื้นที่สูง ลักษณะนิสัยของชนเผ่านี้รักความสงบ รักธรรมชาติเป็นพิเศษ ในชีวิตของปกากาเกอญูนั้นไม่ต้องมีอะไรมากมาย เพียงแค่มีธรรมชาติพวกเราก็มีความสุขแล้ว ถึงแม้ไม่มีไฟฟ้า ตู้เย็น โทรทัศน์ก็ตาม ไฟฟ้าของคนปกากาเกอญูคือเทียนกับตะเกียง

อาชีพทำไร่ทำนาทำสวน รายได้บางเดือนก็ได้ บางเดือนไม่ได้ ช่วงที่ได้รายได้เป็นช่วงเก็บเกี่ยวพวกพริก ข้าวโพด เท่านั้น ถึงบางเดือนจะไม่มีรายได้ก็ไม่ใช่ไร เพราะไม่ต้องซื้ออะไร ถ้าจะซื้อก็ซื้อเฉพาะของที่จำเป็นราคาไม่แพง ขอให้ใช้ได้ก็พอ สิ่งที่ทำให้คนปกากาเกอญูอยู่ได้คือธรรมชาติ คนปกากาเกอญูจะพึ่งพาธรรมชาติมากที่สุดในชีวิตของเขา

อาหารไม่จำเป็นต้องแพงๆ หรูๆ ขอให้มีความพริกกับเกลือก็อยู่ได้แล้ว ผักเนื้อต่างๆ ก็เอามาจากป่าทั้งนั้น บางส่วนที่ปลูกเองเช่นผักทอง ผักเขียว แตง เป็นต้น ผู้หญิงผู้ชายจะมีหน้าที่หาของป่าที่แตกต่างกัน ผู้ชายหาอาหารป่าจำพวกเนื้อสัตว์ ผู้ชายทุกคนจะต้องรู้ว่าช่วงไหนสัตว์ชนิดไหนที่หาได้ง่าย ส่วนผู้หญิงต้องรู้เกี่ยวกับผักต่างๆ ที่ออกเยอะในแต่ละช่วงและกินได้

วิธีหาของป่า ออกหากินเนื้อสัตว์ตอนกลางคืน หาผักตอนกลางวัน ทุกครั้งจะต้องชวนเพื่อนบ้านก่อนเสมอ เพื่อความปลอดภัยและช่วยกันหา จะชวนเพื่อนคนไหนก็ได้แล้วแต่เรา คนปกากาเกอญูออกล่าสัตว์ส่วนมากจะได้กลับมาทุกคน

ช่วงเวลาที่คนปกากาเกอญูมีความสุขที่สุด คือช่วงที่ผักจากป่าเยอะ และมีธรรมชาติที่สมบูรณ์

ช่วงเวลาที่คนปกากาเกอญูมีความสุขที่สุด จะเป็นช่วงที่ไม่มีผักในป่ากิน และเห็นคนตัดต้นไม้

กะเหรี่ยงแต่งงาน

น.ส.ภัทรธิดา วิลาสไผ่เงิน (ปอม)

อายุ ๑๕ ปี ชั้น ม.๒

การแต่งงานของคนกะเหรี่ยง ฝ่ายหญิงต้องไปสู่ขอฝ่ายชาย พอทั้งสองฝ่ายตกลงกันแล้วก็ต้องเชิญญาติพี่น้องให้มางานแต่ง ทั้งที่อยู่ไกลกันก็เชิญ บอกเขาก่อนหน้าหลายวันหรือแจ้งให้เขารู้ก่อน หนึ่งวันก่อนงานแต่งญาติพี่น้องก็มากันพร้อมหน้าพร้อมตา จะมีพิธีกินเหล้าก่อน พอถึงงานแต่งก็กินเหล้าทั้งวัน ขึ้นกับแต่ละคน บางคนกินน้อยบางคนกินมาก เป็นเหล้าที่คนปกากะญอทำเอง การดื่มเหล้าจะดื่มก่อนแต่งงานสอง-สามเดือน ตั้งแต่ทั้งสองคนตกลงกันที่จะแต่ง ฝ่ายหญิงจะเป็นฝ่ายเตรียมตัวแซ่ขาวเหนียว

การสู่ขอจะเกิดขึ้นสามครั้ง ทั้งสองฝ่ายตกลงนัดเวลาอีกกี่วันจะแต่ง ถึงวันแต่งทั้งฝ่ายหญิงฝ่ายชายต้องตื่นประมาณตีสามหรือตีสี่ เพื่อฆ่าหมู โดยเฉพาะฝ่ายหญิงต้องใช้หมูเยอะกว่าฝ่ายชาย เพราะว่าฝ่ายชายต้องไปที่บ้านฝ่ายหญิง พอฝ่ายชายมาถึงจะมีพิธีล้างเท้าด้วยน้ำส้มป่อย ล้างเสร็จก็ขึ้นบ้านเจ้าสาว แล้วมีพิธีมัดมือ พ่อแม่ของเจ้าสาวและเจ้าบ่าวต้องเป็นคนมัดก่อน เสร็จแล้วจึงเป็นญาติพี่น้องที่มาร่วมงาน

มัดมือเสร็จจะมีการกั๊ดเงิน เหยียญเงิน ๑ บาทเจ้าสาวเจ้าบ่าวจะต้องกั๊ดเงินด้วยกัน ฝ่ายชายส่งให้ฝ่ายหญิงหรือฝ่ายหญิงส่งให้ฝ่ายชายก็ได้ จะต้องใช้ปากส่งเท่านั้นใช้มือไม่ได้ พอเสร็จก็จะเป็นการเปลี่ยนผ้า หมายถึงเปลี่ยนเสื้อจากตอนที่ยังเป็นสาวเปลี่ยนเป็นเสื้อคนที่แต่งงานแล้ว จากนั้นเจ้าสาวเจ้าบ่าวก็นั่งเข้าห้องและจะต้องอยู่ในห้องจนถึงวันรุ่งขึ้น ออกมาข้างนอกไม่ได้

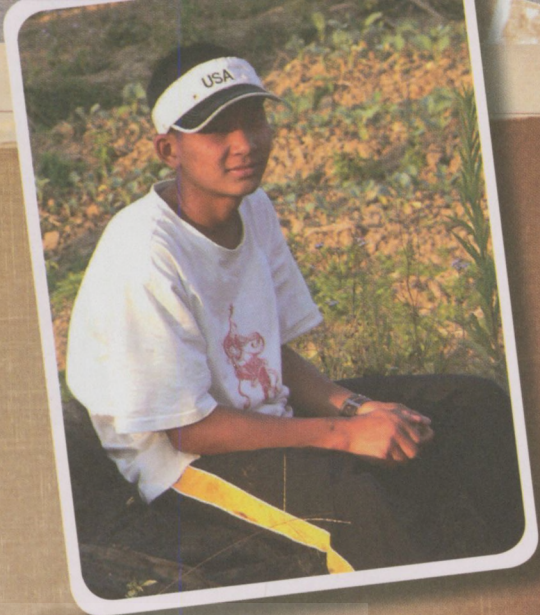
วันรุ่งขึ้น เจ้าสาวเจ้าบ่าวรดน้ำคำหัวให้ผู้ใหญ่ที่มัดมือให้ ที่สวมเสื้อผ้าให้ เป็นการตอบแทน และรับคำอวยพร แล้วกินข้าวร่วมกันกับพ่อแม่ทั้งสองฝ่าย พ่อแม่ฝ่ายชายกินข้าวเสร็จเตรียมตัวกลับบ้าน จะต้องเอาหัวหมูกลับไปด้วย หมายความว่าอย่างไรก็ไม่รู้ เขาอาจจะถือว่าเป็นน้ำใจจากลูกสะใภ้

นี่แหละค่ะ พิธีแต่งงานของคนที่บ้านหนู ที่หนูประทับใจมากที่สุดค่ะ

โชคดีเกิดเป็นคนไทย

นายอนุชา กุญจนาทไธสาล (ซี)

อายุ ๑๕ ปี ชั้น ม.๒

ชีวิตผมเหมือนกับบนก้นยั่วหัวหนึ่ง ที่ฝึกบินให้เก่งให้แข็งแรงดังพ่อแม่ ฝึกบินไม่ว่าจะอยู่บนดอยหรือเข้าไปอยู่ในเมือง เพราะมีสิ่งหนึ่งที่ทำให้ผมคนนี้ต้องดิ้นรนหาประสบการณ์ใช้ชีวิต ก็เพื่อที่จะเป็นคนดีของพ่อแม่ ครูบาอาจารย์ เป็นคนดีของสังคม เป็นพลเมืองดีของประเทศ

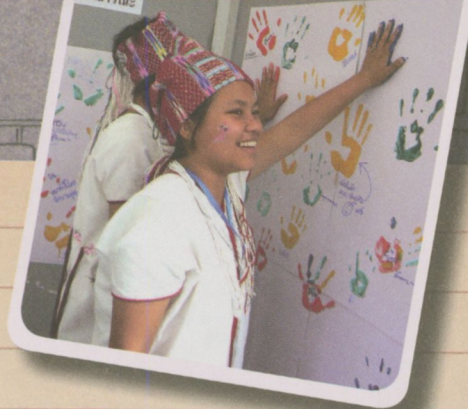
ผมอยู่บนพื้นที่สูงของจังหวัดแม่ฮ่องสอน อยู่กับธรรมชาติ ป่าไม้ เสียงสัตว์ป่าร้องทุกเช้าวันนั้นบอกว่า ป่านี้สมบูรณ์ แต่ความสมบูรณ์เหล่านี้ ถ้าเราไม่รักษามันจะค่อยๆ สูญหายไปทีละน้อยๆ ทุกวันนี้เพราะโลกเราเจริญขึ้น ทันสมัยขึ้น โลกก็เปลี่ยนไปเรื่อยๆ ถูกทำลายลงไปเรื่อยๆ เพราะน้ำมือมนุษย์ ต่อไปคงเห็นแต่ในหนังสือ ในทีวี ลูกหลานจะไม่เห็นสิ่งเหล่านี้อีกแล้ว ธรรมชาติเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในชีวิตของเรา ผมอยู่บนดอยมันเย็นสบาย แต่อยู่ในเมืองมันร้อนเหลือเกิน ผมเป็นคนหนึ่งที่ห่วงในธรรมชาติมาก ผมกลัวว่าอีก ๓๐ ปี ๕๐ ปีข้างหน้าจะไม่มีป่าไม้อย่างนี้อีก ถึงแม้ผมเป็นนักเรียนไม่มีประสบการณ์พอ แต่ผมเกิดอยู่กับป่าอยู่กับธรรมชาติบนดอย ผมก็รู้บ้างว่าป่าเขาต้องการอะไร ป่าต้องการธรรมชาติที่สมบูรณ์ ไม่อยากให้นักล่ามาทำลายพวกเขา

พ่อหลวงของเรา พ่อของปวงประชาชนทุกภาคในประเทศไทย พระองค์ทรงเหน็ดเหนื่อยมากพอแล้ว ทุกวันผมได้แต่คิดว่า คนไทยทั้งประเทศ ทั่วโลก จะรวมกันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ถ้าคนไทยรวมเป็นหนึ่ง พ่อหลวงคงจะหายเหนื่อย ทุกวันนี้ผมก็ได้แต่คิด ทำอะไรให้ธรรมชาติก็น้อยมาก ถึงแม้จะยังทำอะไรไม่เป็นหรือทำอะไรไม่ได้ ถึงแม้จะเป็นอย่างไร แต่ผมก็ตั้งใจภูมิใจที่เป็นคนๆ หนึ่งที่โชคดีเกิดในประเทศไทย แผ่นดินไทย ประเทศแห่งนี้มีธรรมชาติเหลือเฟือ ผมจะเป็นคนที่รักในหลักคำสอนของพระเจ้าอยู่หัว ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงครับ

แม่คือดวงใจ

น.ส.ศิริวรรณ ไหมวงศ์ (แม่)

อายุ ๑๖ ปี ชั้น ม.๒

แม่เคยเล่าให้หนูฟังว่า แม่เป็นลูกคนแรก แม่ได้เรียนถึงชั้น ป.๕ แล้วออกมาช่วยตาทำยายทำงานในไร่ นา อายุประมาณ ๒๐ ปีก็ไปทำงานกรุงเทพฯ พอ ๕ ปีก็กลับมาอยู่กับตายายกับน้องๆ อีกห้าคน ไม่กี่เดือนแม่ก็ได้เจอกับผู้ชายคนหนึ่งผู้ชายคนนี้นี่มาเที่ยวหาแม่ทุกวัน จนวันหนึ่งก็ขอแม่แต่งงาน แม่บอกให้เขาไปพูดกับผู้ใหญ่ทางเขาแล้วให้ผู้ใหญ่มาขอกับตายาย เขาก็ไปพูดกับพ่อแม่ของเขาที่สุโขทัยแล้วได้มาสู่ขอแม่

ก่อนถึงวันแต่งงาน มีผู้ชายอีกคนหนึ่งมาบอกแม่ว่า ให้ระวังคนที่แม่จะแต่งงานด้วย แม่ถามว่าให้ระวังเรื่องอะไร เขาก็ไม่ยอมบอก บอกอย่างเดียวให้ระวังตัว แล้วก็เดินจากไป ทำให้แม่คิดมาก แต่ก็พยายามปลอบใจตัวเองว่าไม่มีอะไร คงมาพูดเพื่อจะทำลายการแต่งงานของแม่

แล้วแม่ก็แต่งงานกับผู้ชายซึ่งก็คือพ่อแท้ๆ ของหนูนั่นเอง อยู่ด้วยกันได้ประมาณ ๓ เดือนกว่า แม่ก็รู้ว่าคนที่มาเตือนเป็นเพื่อนของพ่อ เพราะพ่อพาเขามาที่บ้าน เพื่อนพ่อได้เล่าให้รู้ว่า พ่อติดยาเสพติดกินยาบ้า ตอนแรกแม่ก็ไม่อยากจะเชื่อแล้วแม่ตั้งท้องหนูด้วยทำให้เครียดมาก แม่แอบตามพ่อไปที่ทำงาน เห็นพ่อกินยา ก็ถามว่าเป็นอะไรถึงต้องกินยา ถ้าไม่สบายทำไมไม่พัก พ่อบอกแม่ว่าไม่เป็นไร แล้วให้แม่กลับบ้านไปก่อน

นิสัยพ่อเริ่มรุนแรงขึ้นจนถึงกับทำร้ายร่างกายแม่ ในความคิดของแม่คือจะต้องต่อสู้เพื่อหนู จนหนูเกิด ตอนหนูเกิดพ่อก็ไม่ได้มาดู หนูเกิดวันที่ ๑๕ เมษายน เป็นช่วงเวลาความสุขของครอบครัวอื่นๆ แต่แม่ไม่มีความสุขเลยที่ต้องอยู่โรงพยาบาลคนเดียว แม่เริ่มท้อแต่พอเห็นหน้าหนู แม่บอกว่าสิ่งที่แม่เฝ้าคอยมาถึงแล้ว แม่ดีใจมากที่หนูเป็นผู้หญิง

แม่ย้ายมาอยู่กับยายตา ส่วนพ่อมาหาเป็นบางครั้ง จนแม่หย่ากับพ่อ เวลาผ่านไป ๑ ปี วันหนึ่งมีคนบอกแม่ว่า จะขอดูแลแม่และหนู หนูไม่รู้แม่คิดอะไรแต่ได้ตอบตกลง แต่งงานแล้วย้ายไปอยู่หมู่บ้านเดียวกันกับพ่อน้า

พ่อน้ารักแม่และหนูมาก พ่อคนนี้เป็นพระเอกในดวงใจของแม่และหนูมาจนทุกวันนี้ หนูมีน้องสาวอีก ๒ คน ถึงเป็นลูกคนละพ่อแต่หนูก็รักน้องทั้งสองคน หนูภูมิใจที่ได้เกิดมาเป็นลูกของพ่อและแม่ค่ะ

พ่อแม่และตัวผม

นายทinker สมภพนิสมัย (เบ๊งค์)

อายุ ๑๕ ปี ชั้น ม.๒

ตอนที่ผมยังไม่เกิด พ่อผมสูบฝิ่นแล้วไปที่ไหนก็ไม่รู้ แม่ผมอยู่ที่บ้านกับพี่ที่ยังตัวเล็กอยู่ ข้าวก็ไม่กิน บางครั้งไปกินกับญาติพี่น้องบ้าง ตอนที่ไม่มีข้าวกิน แม่เอาเมล็ดขนุนต้มกินกับพี่สาว ตอนนั้นผมยังไม่เกิด แม่เล่าให้ฟัง

แม่ผมเป็นคนที่อดทนและรักลูก สำหรับพ่อผมตอนที่สูบฝิ่นจะรับจ้างเพื่อหา ยาบ้ากิน จนวันหนึ่งคนเขาคิดว่าพ่อผมตายแล้ว แม่จะเอาเสื้อผ้าพ่อที่อยู่ในบ้านเผาทิ้งแล้ว แต่มีคนบอกให้พ่อกลับบ้านไปหาแม่ ตอนที่ผมเกิดพ่อก็ยังสูบฝิ่นกินยาบ้าอยู่ ไปตามที่อยู่จะไป

จริงๆ แล้วผมเกิดเดือนมีนาคม แต่พ่อไปแจ้งเกิดช้าหกเดือน เพราะมัวแต่สูบฝิ่นกินยาบ้า ไปตามที่อยู่จะไป จนมีการเลิกปลูกฝิ่นเลิกขายยาบ้า พ่อผมก็ต้องเลิกด้วย แต่ยังกินเหล้า

ตอนนี้พ่อไม่กินเหล้าแล้ว พ่อเลิกได้ผมก็ดีใจ ตอนแรกผมเรียนอยู่ที่บ้านจบแค่ ป.๕ นึกว่าจะไม่เรียนแล้ว พ่อพ่อเลิกเหล้าผมก็อยากเรียนต่อ ตอนอยู่ ป.๖ ผมไม่ค่อยได้เรียนหนังสือ แคไปเรียนเสริมตอนเย็น เรียนแค่เดือนกว่าๆ แล้วครูก็ให้มาเรียนที่ชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า”

ผมดีใจที่ได้มาเรียนที่นี่ และพ่อแม่พี่น้องของผมก็อยู่กันอย่างมีความสุข จนถึงทุกวันนี้

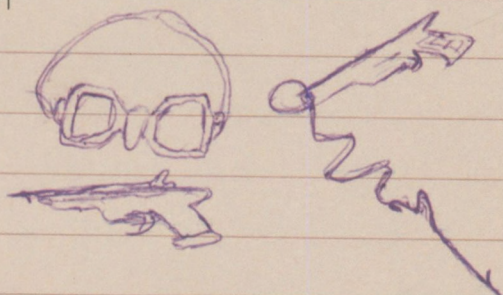
เรื่องเล่าสู่กันฟัง

ด.ช.พัฒนาเวช จำโนปรีดา (เวช)

อายุ ๑๒ ปี ชั้น ม.๑

บ้านของผมอยู่บนดอย ชื่อบ้านแม่ป๊อก หมู่บ้านของผมมีแม่น้ำอยู่สายหนึ่ง
ชื่อว่าน้ำแม่ตูม อยู่ห่างจากหมู่บ้าน ๓ กิโลเมตร แม่น้ำตูมเป็นแม่น้ำที่ไม่ค่อยใหญ่
ตอนนี้มีปลาไม่เยอะ แม่เล่าให้ผมฟังสมัยก่อนมีปลาเยอะมาก

เวลาที่ผมไปหาปลา ผมเดินเท้าไป ผมชอบไปหาปลาช่วงเดือนมีนาคมกับ
เมษายน แล้ววิธีหาที่สนุกที่สุดคือการยิงปลา ที่มีหน้ากากแล้วก็ปืน ซึ่งผมทำเอง
ลักษณะปืนที่ผมทำ

หาปลาที่อยู่ใกล้กับก้อนหิน ใกล้กับหญ้า เวลายิงปลาให้ปืนตรงกับปลา
แล้วก็ยิง ยิงเสร็จแล้วก็ดึงออกมา

นิทานบ้านผม

ด.ช.ศรันย์ วนาสทิทกุล (ชัย)

อายุ ๑๓ ปี ชั้น ม.๑

เรื่องก็มีอยู่ว่า ผู้หญิง ๒ คน ชื่อหน่อเดกวอ กับหน่อตาโฮ วันหนึ่งหน่อตาโฮไปไร่ หน่อเดกวอก็มาช่วยหน่อตาโฮทางหญ้าที่ไร่ พอถึงเวลากิน หน่อตาโฮก็พาหน่อเดกวอไปกินข้าว ถึงเวลากลับบ้านก็พาหน่อเดกวอกลับบ้าน

มาอีกวันหนึ่ง หน่อเดกวอไปทำงานที่ไร่ หน่อตาโฮก็ไปช่วย ทั้งสองคนทำงานในไร่ หน่อเดกวอรู้ว่าถึงเวลากินข้าวแล้ว แต่หน่อเดกวอไม่กินข้าว หน่อตาโฮก็บอกว่าทำไมหน่อเดกวอไม่กินข้าวนะ พอถึงเวลากลับบ้านหน่อเดกวอก็ไม่กลับ จนถึงตอนกลางคืน หน่อเดกวอก็ร้องว่า กวอ กวอ กวอ หน่อตาโฮได้ฟังก็ตกใจรีบกลับบ้านไป

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า การเอาเปรียบเพื่อนคือสิ่งที่ไม่ดี

กล้วยกับบ้าน

ด.ช.ศรันย์ สันตอรุโณทัย (ตัม)

อายุ ๑๓ ปี ชั้น ม.๒

กล้วยเป็นผลไม้คู่กับบ้านครับ ที่ใกล้ชิดกันเพราะคนชอบปลูกกล้วยใกล้บ้านครับ เรานำกล้วยมาทำขนมครับ อย่างเช่น กล้วยบวชชี เวลาจะขึ้นบ้านใหม่ ทำบุญกรูณ ฟ้าป่า ปลูกบ้าน ยกเสาเอก กล้วยจะมีบทบาทอยู่ในกิจกรรมทั้งหลายเหล่านั้นครับ กล้วยเป็นผลไม้สำคัญอยู่ในวิถีชีวิตทั้งสิ้นของพวกเราครับ

เมื่อตอนอยู่บ้าน

ด.ญ. พุทธชาติ นงค์ประทีปชัย (เมย์)

อายุ ๑๒ ปี ชั้น ม.๑

ตอนเป็นเด็ก หนูเป็นเด็กที่ดื้อมาก เกเร ไม่ค่อยเชื่อฟังผู้ใหญ่ พ่อแม่ พออายุ ๖ ขวบหนูก็ไปเข้าเรียน เวลาเดินไปโรงเรียนหนูจะไปกับน้ำ เพราะตอนนั้นหนูติดน้ำมาก น้ำไปไหนมาไหนหนูก็จะไปด้วย พอน้ำจบบอกไปหนูก็ไปกับพี่

หนูอายุ ๘ ขวบ หนูก็มีน้อง ๑ คน เวลาครูไม่อยู่ หนูก็ต้องเลี้ยงดูน้อง นอกจากนั้นต้องเลี้ยงสัตว์เลี้ยง เช่น ไก่ หมู ต้องไปหาอาหารหมูในป่า หนูก็ฝากน้องไว้กับยาย

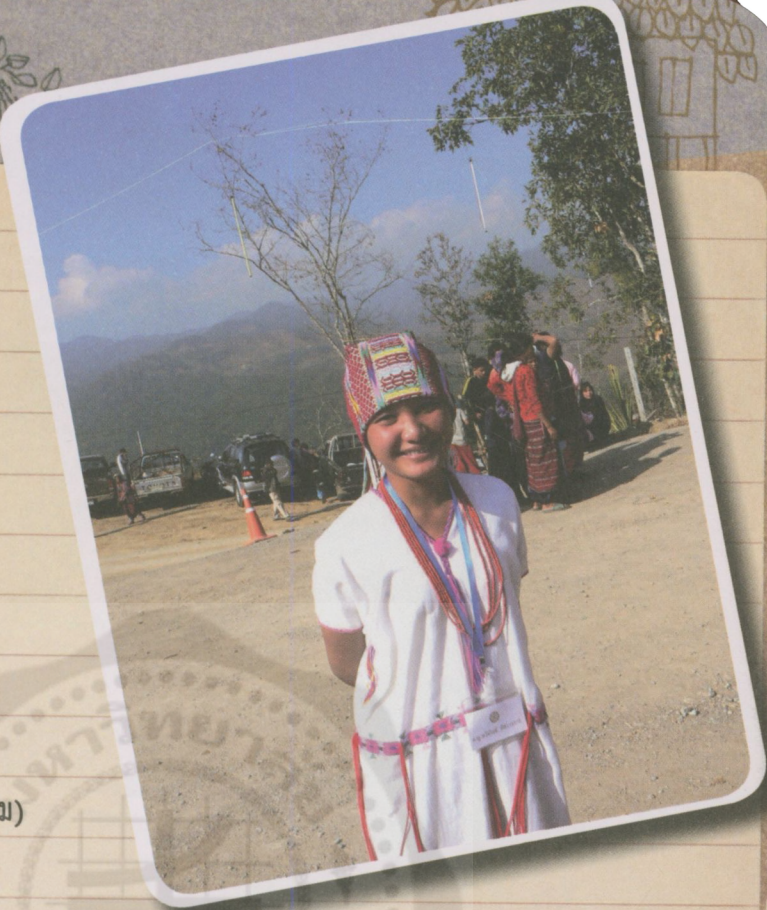
พอน้องโตขึ้นน้องก็ไปเข้าเรียน มีอยู่วันหนึ่งครูให้รุ่นพี่ไปตัดต้นไม้ พี่ก็มาฝากให้ดูแลน้อง หนูไม่ดู พอพี่สาวกลับมาถามถึงน้อง หนูตามหาน้องไม่เจอ พี่สาวก็ตำ จากนั้นมีคนเห็นน้องของหนูเดินหลงร่องให้อยู่ในป่า ผู้หญิงคนนั้นก็เอน้องของหนูไปส่งที่บ้าน

โรงเรียนของหนูเป็น กศน. มีครูสอนประจำ ๒ คน คือครูนริสราหรือครูนก กับครูประยุทธ ครูทั้งสองคนนี้มาสอนที่หมู่บ้านหนูตั้งแต่สมัยรุ่นลุงป้าของหนู พอหนูขึ้น ป.๕ ครูนกย้ายไปแม่สะเรียง แล้วมีครูมาแทนชื่อครูศร ครูยุทธกับครูศร เป็นคนที่ใจดีมาก เป็นครูที่สนุกสนานเข้าใจนักเรียน หนูใกล้จบ ป.๖ ครูศรก็ย้ายไปสอนที่บ้านห้วยทราย ถึงปัจจุบันบ้านของหนูมีครู ๒ คนค่ะ คือครูยุทธกับครูต้นค่ะ

คุณครูที่หนูรัก

ด.ญ.ทวันนท์ อัครวรการ (ใหม่)

อายุ ๑๔ ปี ชั้น ม.๑

ตอนนี้หนูเรียนอยู่ชั้นมัธยมแล้ว แต่หนูก็ยังคิดถึงครูตอนที่หนูอยู่ชั้นประถม ตอนนั้นหนูเรียนอยู่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขาแม่ฟ้าหลวง บ้านโปกกะโหล่ง อยู่บนดอย ถึงชั้น ป.๖ นักเรียนไม่เยอะ

หมู่บ้านถนนไม่มี ครูก็ต้องเดินมา บ้านพักก็ไม่มี ครูก็ต้องไปนอนที่บ้านของชาวบ้าน พอไม่นานชาวบ้านก็ทำบ้านพักให้ครู โรงเรียนมีครูคนเดียว ต่อมาครูก็มาเพิ่มขึ้น

ครูก็เป็นครูผู้หญิงมาจากสุราษฎร์ธานี มาไกลมาก ครูก็มีหน้าตาเหมือนจะดู แต่ครูก็ไม่ดู เป็นคนที่มีควมพยายาม ถึงจะฟังภาษาปกากะญอไม่ออกแต่ก็อยู่ได้ ถึงจะพูดกับชาวบ้านไม่รู้เรื่องแต่ก็พยายามฟัง วันเสาร์วันอาทิตย์ครูชอบไปตกปลาหาปลากับชาวบ้าน ครูก็เป็นครูที่ใจดี มาสอนที่โปกกะโหล่งนานมาก ได้กลับบ้านแค่ปีละครั้ง พ่อแม่ของครูก็แก่มากแล้ว พ่อพ่อของครูตาย ครูก็เลยกลับไปสอนที่บ้าน ไปดูแลแม่

ตอนนี้หนูไม่ได้เจอกับครูกั้งแล้ว แต่หนูยังคิดถึงครูอยู่ ยังโทรหาครูอยู่ เพราะหนูคิดถึงครูมาก หนูขอขอบคุณครูกั้งที่มาสอนที่บ้านหนู ขอให้ครูกั้งมีความสุขมากๆ และขอให้ครูกั้งมีอายุยืนนาน

ครูดีที่สุดในใจผม

ด.ช.ทวีชัย ขวอนันต์กุล (ภัทร์)

อายุ ๑๔ ปี ชั้น ม.๑

ตั้งแต่ผมเรียนมา มีครูคนหนึ่งสอนดีที่สุดในใจผม ชื่อครูบังอร ศิริ อยู่ที่อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน แต่ครูสอนอยู่ได้ประมาณ ๕ ปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๖ - ๒๕๕๑ ก็ลาออกไป

ตอนครูสอนมา ๓ ปี ครูแต่งงาน จัดงานที่โรงเรียนบ้านหัวดอยด้วยครับ วันนั้นกินกันจนอ้ม และชาวบ้านได้มาร่วมกันแสดงความยินดี

ผมคิดว่าครูเขาคงยังอยากอยู่ แต่มีงานเยอะมาก ครูต้องสอนคนเดียวทั้ง ๔ วิชา ก็เลยลาออกไป ผมเห็นว่ามีแค่ครูบังอรคนเดียวที่ทำงานดี กับเคยมีเรื่อง อยู่มาวันหนึ่งโซล่าเซลล์หายไปครับ เหตุเกิดตอนกลางคืน ครูตื่นเข้าขึ้นมาไม่เห็นโซล่าเซลล์ก็เลยมาบอกพ่อผม ชาวบ้านพากันมาดู ชาวบ้านบอกว่าเห็นคนสองคนคงมาเอาไป ต่อมาตำรวจหาพบจับคนเอาไปได้ครับ

ครูบังอรปัจจุบันมีลูกแล้ว ได้สร้างบ้านอยู่กับแฟนชื่อครูไฉ่ ที่แม่สะเรียงครับ

หนูอยากไปโรงเรียน

น.ส.พรทิพย์ ไผ่ศาลเปี่ยมสุข (ฟ้า)

อายุ ๑๕ ปี ชั้น ม.๒

เรื่องของหนูมีอยู่ว่า ในครอบครัวของหนูมีสมาชิกทั้งหมดรวม ๑๓ คนค่ะ คือถ้าไม่นับพ่อแม่หนูมีพี่น้อง ๑๑ คน หนูไม่ใช่คนอายุนะคะสำหรับคนในเมือง คนบนดอยอย่างพวกหนูแต่ละครอบครัวมีสมาชิกเยอะพอสมควรค่ะ

พี่คนโตเป็นผู้ชายทั้งสามคน หนูเป็นคนที่สี่ เป็นผู้หญิงจึงมีภาระต้องเลี้ยงดูน้องๆ อีก ๗ คน โดยที่ตอนนั้นหนูยังอายุ ๗ ขวบเอง เด็กเมื่ออายุ ๗ ขวบจะขึ้น ป.๑-๒ กันแล้วใช่ไหม แต่ตอนนั้นหนูไม่ได้เรียนเลย ได้ไปโรงเรียนแค่บางครั้ง

ในช่วงฤดูฝนบนดอยจะมีการปลูกข้าวไร่ พ่อแม่ทำงานในไร่ หนูก็ต้องไปดูแลน้อง ความรู้สึกของหนูอยากไปโรงเรียนเหมือนกับเพื่อนๆ มากเลยคะ หนูจึงตัดสินใจบอกพ่อว่า พ่อคะหนูอยากไปโรงเรียนบ้างจังคะ แล้วคำตอบที่หนูได้รับจากพ่อก็คือตอนนี้พ่อกับแม่ยังทำงานในไร่ไม่เสร็จ ให้ลูกอดทนดูแลน้องไปก่อนนะ คำนั้นที่หนูได้ยินน้ำตาของหนูก็ไหลตามเลย เพื่อนของหนูสองคนมารออยู่ที่หน้าบ้านเพื่อจะไปโรงเรียนพร้อมกัน ผลออกมาเพื่อนไปกันแค่สองคน เพราะหนูต้องดูแลน้องนั่นเองคะ

นอกจากเลี้ยงน้องแล้ว บางครั้งหนูต้องไปช่วยพ่อแม่ดายหญ้าในไร่ หนูรู้สึกเหนื่อยมากเลยคะ สำหรับเด็กอายุ ๗ ขวบกับการต้องทำงานหนักๆ และยังเรียนไม่ทันเพื่อนอีกด้วย

หนูได้มาเรียนที่ชุมชนฯ แห่งนี้เพราะคำแนะนำของครูสง่า ครูในโรงเรียนเก่าของหนูคะ ตอนนี้องหนูถึงได้รู้ว่า การทำงานหนักต่างๆ ที่หนูเคยผ่านมา ถึงจะหนักแค่ไหนแต่มันก็ทำให้หนูได้เรียนรู้ และปรับตัวเข้าหาสังคมภายนอกได้คะ หนูได้มีความอดทน ซึ่งคนที่จะมาเรียนที่นี่ได้จะต้องเป็นคนที่มีความอดทน เพราะพวกเราเรียนแบบลงมือทำงานจริงๆ เพื่อนำความรู้ที่ได้กลับไปใช้ที่บ้านคะ

หนูโตแล้ว

ด.ญ.วนิดา จุลวงษ์กานต์ (ลูกปัด)

อายุ ๑๔ ปี ชั้น ม.๒

ตอนเรียนที่บ้านกล้อทอ หนูรู้สึกอยากเปลี่ยนบรรยากาศในการเรียน หนูก็เลยย้ายโรงเรียน ที่ๆ หนูมาอยู่ใหม่คือ ชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า”

อยู่ชุมชนฯ แรกๆ ก็สนุกค่ะ เพราะมีเพื่อนที่เคยอยู่โรงเรียนเก่าด้วยกันมาเรียนด้วย แต่พออยู่มาได้ประมาณหนึ่งเดือน ก็เริ่มคิดถึงบ้าน บางครั้งก็เหงา

แต่มีพี่แวว พี่มิตี ครูและเพื่อนคนอื่น คอยบอกว่า คนเรามีสุขก็ต้องมีทุกข์เป็นธรรมดา บางครั้งครูพาไปเที่ยวบ่อน้ำเย็น จนลืมความทุกข์ไป และหนูก็ได้เรียนรู้อะไรหลายอย่างที่ไม่เคยเจอ ได้ใช้ชีวิตในสังคมใหม่ๆ เพื่อให้เป็นประสบการณ์แก่ชีวิต

ตอนนี้หนูโตขึ้นแล้ว ต้องเป็นพี่และเป็นผู้คอยปลอบน้องๆ ของหนูค่ะ

พี่ชายของหนู

น.ส.สุณี อมรเลิศโนบลย์ (เจิร์น)

อายุ ๑๗ ปี ชั้น ม.๒

หนูมาเรียนที่ชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” เพื่อจะมาหาความรู้ จะนำเอาไปใช้ในชีวิต และจะสอนพี่ของหนูค่ะ

พี่ชายของหนูไม่ได้เรียนหนังสือ ตั้งแต่เด็กจนถึงมีเมีย อ่านหนังสือไม่ได้ เขียนหนังสือไม่เป็น พี่ชายของหนูสองคนต้องทำงานกับพ่อแม่ตั้งแต่เด็กแล้วค่ะ มีแค่หนูคนเดียวที่ได้เรียนหนังสือ

เวลาหนูกลับบ้าน หนูก็จะสอนพี่ของหนูอ่านหนังสือเขียนหนังสือค่ะ หนูจะสอน ก-ฮ และสระ หนูจะให้พี่สะกดแต่ละคำให้หนูฟัง เท่าที่หนูฟัง ตอนนี้พี่ของหนูอ่านได้บ้าง แม้ไม่ค่อยมากเท่าไร แต่พี่เขาพยายามดีมาก

สิ่งที่หนูทำให้พี่ได้เพียงแค่นี้ หนูก็ภูมิใจแล้วค่ะ

ไม่เหมือนใคร

ด.ช.จักรภัทร ดวงใจไพรวัลย์ (เต้)

อายุ ๑๒ ปี ชั้น ม.๑

โรงเรียนนี้ไม่เหมือนที่อื่นๆ เรียนแบบวิถีชีวิตปกาเกอญอ และเรียนการปฏิบัติงานต่างๆ จากการทำจริง มีบ้างที่เรียนในชั้นเรียน เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ คอมพิวเตอร์ ภาษาอังกฤษ เท่ากับทำงานไปด้วยเรียนไปด้วย เมื่อเรียนแล้ว ผมได้ใช้จริงในปัจจุบัน ในชีวิตประจำวัน และในอนาคต

ผมสามารถทำด้วยตัวเองได้ และมีความสุข ตอนนี้ผมไม่กลัวอีกแล้วว่าทำอะไรไม่เป็น ถึงผมจะทำไม่ค่อยถูกเท่าไร แต่ผมก็พยายามทำให้ดีที่สุด

ขอขอบคุณคุณลุงบุญธันธ์ คุณครู พ่อแม่อุปถัมภ์ และบุคคลอื่นๆ

จะคิดหรือป่ล่อย

ด.ช.โชคชัย เจริญสุขทวันน (กอเว)

อายุ ๑๓ ปี ชั้น ม.๒

การเรียนที่มีในโรงเรียนของผผ ครูให้คิดตลอด ให้คิดแล้วทบทวนเพื่อเป็นการเรียนรู้ของเรา การเรียนรู้ก็อยู่ได้ทุกที่ ขึ้นอยู่กับว่า เราจะคิดหรือป่ล่อย ความรู้ที่กำลังเข้ามาหา บางทีความรู้ที่เข้ามาอาจมีความหมายมาก แต่เราก็ป่ล่อยเลยไม่เป็นประโยชน์กับเรา

เวลาไปเที่ยว ครูให้คิดและจดบันทึก แล้วกลับมาสรุปเพื่อเป็นการทบทวนความรู้ โรงเรียนของเราเป็นโรงเรียนที่ว่างเปล่า ไม่มีผนัง หลังคาท่อนาคาเป็นธรรมชาติ ใช้สำหรับทุกอย่างที่จำเป็น เช่น เรียน กินข้าว ประชุม จัดงานต่างๆ เป็นต้น เป็นการเรียนแบบผสมผสานกันไป ป่าไม้ ภูเขา ดอย และวิถีชีวิตชนเผ่า

โรงเรียนของเราอยู่ใกล้ดอยอินทนนท์ที่สูงที่สุดในประเทศไทย มองขึ้นไปทางขวาจะเห็นองค์พระธาตุ ที่สำคัญโรงเรียนของเราเป็นธรรมชาติจริงๆ ครับ

หลักสูตรข้าวเบอะ

ด.ญ.ยอดขวัญ เจริญสุขทวันน (อายุ

อายุ ๑๓ ปี ชั้น ม.๑

โรงเรียนของเราไม่มีห้องเรียน ไม่มีโต๊ะเป็นของตัวเอง ไม่มีตึกสูงๆ เหมือนโรงเรียนอื่น ไม่มีชุดนักเรียน มีแต่ชุดทำงาน มีห้องเรียนเป็นทุ่งนา ป่า เขา ดง ต่างๆ พวกเราตื่นกันแต่เช้า ทำกับข้าวกินเอง ปลุกข้าวเอง ปลุกผักเอง เลี้ยงปลา เลี้ยงหมู ทำน้ายาซักผ้าเอง ทำไม้กวาดเอง ทำหลังคาบ้านเอง ทำงานทุกอย่างที่มีอยู่ในโรงเรียน และงานในโรงเรียนคือการเรียนของเรา

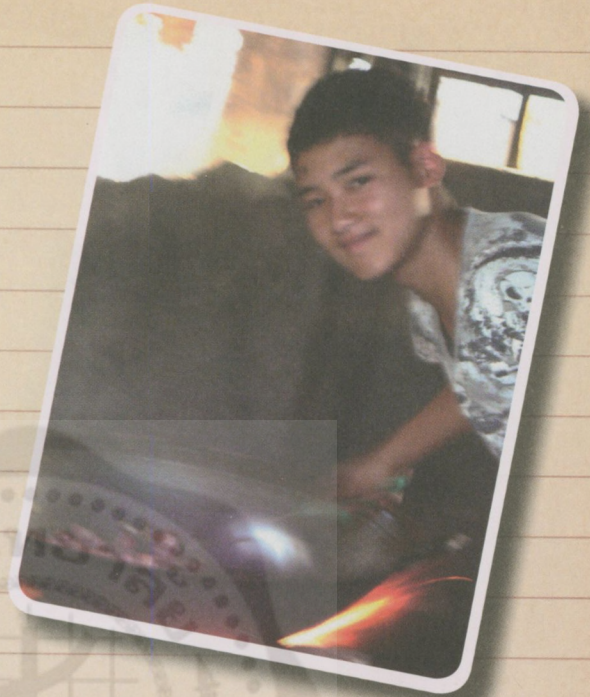
อาหารหลักของพวกเราคือข้าวเบอะ หน้าตาของข้าวเบอะก็จะคล้ายๆ กับข้าวต้ม แต่มีทุกอย่าง เช่น เนื้อ ผัก ไขมัน รสชาติจะเผ็ดนิดหนึ่ง ทุกอย่างในนั้นมีประโยชน์หมด แล้วก็ลงตัวแถมยังอร่อยอีกด้วย เปรียบเหมือนหลักสูตรการเรียนของเรา พวกเราทุกคนคิดว่าทุกอย่างคือการเรียนรู้ทั้งหมด และทุกอย่างเป็นครูของพวกเราได้ แม้แต่ดิน ฟ้า อากาศ มดและหมัดตัวเล็กๆ ก็เป็นครูได้ แล้วอีกอย่างโรงเรียนแห่งนี้จะไม่มีการปิดเทอม แต่ถ้าจะกลับบ้านก็กลับได้ โดยต้องมีคนเหลืออยู่เฝ้าโรงเรียน พวกเราคิดว่าชีวิตไม่มีการหยุดเรียนรู้ ฉะนั้น จึงไม่มีการปิดเทอม เราช่วยกันตั้งชื่อหลักสูตรของเราว่า หลักสูตรข้าวเบอะ

อาหารกับชีวิต

ด.ช.เกียรติศักดิ์ กาบขุนทด (เป็นส์)

อายุ ๑๔ ปี ชั้น ม.๒

ผมเป็นคนที่ไม่ชอบทำกับข้าว ไม่ชอบทำอาหารเลยครับ อยู่ที่บ้านผมไม่เคยทำอาหารเลยครับ ผมชอบหุงข้าวมากกว่า พอผมจบชั้น ป.๖ จากโรงเรียนบ้านขุนแตะ และได้มาเรียนที่ชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” โรงเรียนนี้สอนให้คนมีความรับผิดชอบ เราจึงต้องทำอาหารด้วยตัวเองครับ

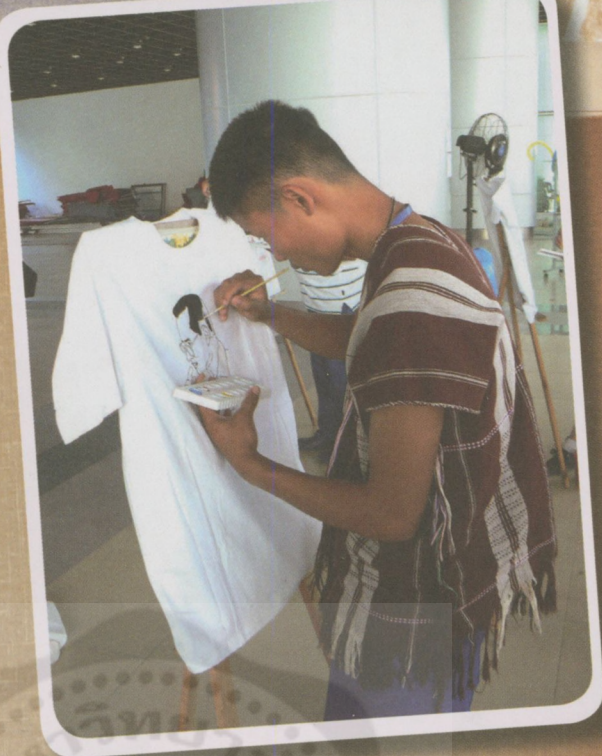
ถึงแม้ผมจะไม่ชอบทำอาหารและทำไม่เป็น แต่มาอยู่ที่ชุมชนฯ ผมรู้สึกตัวผมทำกับข้าวเป็นขึ้นครับ แม้อาหารบ้านผมกับของชุมชนฯ แตกต่างกันไปมากเลย ที่บ้านผมจะทำอาหารแบบหม้อเล็กๆ ท่าง่ายๆ แต่ที่นี่ทำอาหารด้วยหม้อใหญ่ๆ เพราะมีคนอยู่กันเยอะครับ

ผมรู้สึกว่า ตัวผมได้พัฒนาการทำอาหารมากขึ้นและดีขึ้น ถ้าผมทำอาหารไม่เป็น แล้วผมจะเกิดมาทำไม เพราะการทำอาหารต้องใช้ในชีวิตประจำวัน เราต้องเลี้ยงครอบครัวของเรา เพื่ออนาคตของเราครับ

คำว่าเพื่อน

นายอานล ชนภัทรวิภาส (ผั)

อายุ ๑๖ ปี ชั้นม.๒

ในการที่ผมมาอยู่ร่วมกับเพื่อนต่างถิ่นนี้ ผมมีความรู้สึกที่ ผมได้เรียนรู้เกี่ยวกับเพื่อนหลายอย่าง เช่น ภาษาพูด การแต่งกาย วัฒนธรรม ฯลฯ การมาอยู่ร่วมกันนี้ เป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับผม เวลาเราจะทำงานหรือเล่น เราก็มีน้ำใจต่อกันเสมอ สนุกสนานเฮฮา แม้งานหนัก แต่ถ้ามีเพื่อนมาอยู่ใกล้หรือมาคุยด้วยก็จะทำให้ผมไม่เครียดและสนุกกับเรื่องงาน และเวลาเราทำอะไรไม่ดี ก็จะมีเพื่อนมาบอกมาเตือนเราเสมอว่า สิ่งที่เราทำมันไม่ดี ไม่ถูกต้อง

ผมภูมิใจมากที่ได้มีโอกาสมาเรียนใกล้ และได้รู้จักกับเพื่อนต่างถิ่นมากมายมาอยู่ด้วยกัน ทำให้ผมได้รู้ถึงความเป็นเพื่อนมากขึ้น ทำให้รู้ว่าโลกใบนี้เราจะอยู่คนเดียวไม่ได้ และถ้าไม่มีเพื่อน เวลาเรามีความทุกข์หรือท้อ เราก็ไม่รู้จะทำอะไรต่อไป ถ้ามีเพื่อนเวลาเรามีทุกข์ เพื่อนก็ร่วมทุกข์กับเราด้วย เวลาเรามีความสุขเพื่อนก็ร่วมสุขไปด้วย เวลาทำงานหนักเราทำคนเดียวผลออกมาก็ไม่สำเร็จ ถ้าเราช่วยกันทำ มีน้ำใจ ร่วมแรงร่วมใจ เฮฮา ก็จะเกิดความสำเร็จเป็นพลังน้ำหนึ่งใจเดียว ก็จะได้ทั้งการเรียนรู้ ทั้งประสบการณ์ ทั้งความรัก งานที่เราทำก็สำเร็จอย่างงดงาม

คำว่าเพื่อนเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในชีวิต ถ้าขาดเพื่อนเหมือนกับโลกใบนี้ไม่มีอะไร ว่างเปล่า ไม่มีอะไรเหลืออยู่เลย หายจากไป เพื่อนเหมือนกับดอกไม้ กำลังออกดอกบานสะพรั่ง งดงาม สดชื่น สดใส เต็มไปด้วยความสุข

ตีกลอง

ด.ช.ยุทธศักดิ์ เวศสายัณห์ (ตั้ม)

อายุ ๑๒ ปี ชั้น ม.๑

ก่อนที่จะผมจะตีกลองชุดเป็น ผมได้ผ่านอุปสรรคหลายอย่าง อยู่บ้านเกิดผมไม่เคยได้ตีกลองมาก่อนเลย ผมฟังจะมาเป็นที่ชุมชนฯ นี้ ตอนแรกที่เราเห็นหน้าตาของกลองก็รู้สึกดีใจมาก ครั้งแรกตีไปมั่วๆ เพราะตียังไม่เป็น ต่อมามีคนสอนก็ตีได้ดีขึ้น คนที่สอนผมตีกลองคือครูบัง กับศิษย์เก่าของชุมชนฯ คนหนึ่งชื่อเล่นว่าพี่วุฒิ และพี่บัณฑิตคืนถิ่น จาก มศว พอผมพอตีได้ พี่เขาก็ให้ผมฝึกซ้อมเพลงที่ชุมชนฯ แต่งขึ้นมา ตอนนั้น ผมรู้สึกอายนิดๆ ไม่ค่อยกล้าเท่าไร

ตอนนี้ผมตีได้คล่องแล้ว ผมก็พยายามต่อเพื่อสร้างอนาคต ตีคล่องแล้วก็ไม่อายแล้ว กล้าแสดงออก และมีงานอะไรคณะครูจะเอาเครื่องดนตรีไปด้วย เพื่อไปร้องเพลงและแสดงกระทืบไม้ ร่วมงานต่างๆ ผมค้นคว้าทำตีกลองใหม่ๆ มาฝึกซ้อมดู สุดท้ายผมก็สามารถตีได้

จากนั้น ครูมนตรีก็ให้ผมฝึกกลองให้กับคนอื่นฯ เพื่อถ้าผมไม่อยู่ก็จะได้มีคนสำรองแทน ผมก็ฝึกให้เพื่อนๆ ฟัง อย่างเต็มที่ เพื่อให้คนที่อยากตีกลองมีความรู้เรื่องทำตีกลองต่างๆ

การขับขี่จักรยานยนต์

ด.ช.ต๊อ อภิรัตน์ (ท๊อ)

อายุ ๑๔ ปี ชั้น ม.๒

การขับขี่รถจักรยานยนต์ เราจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับรถอย่างละเอียดก่อน หรือให้คนที่รู้การขับขี่รถจริงมาสอนเรา อันแรกคือการเข้าเกียร์ เพราะในการขับ เราต้องเข้าเกียร์ รู้แล้วก็จะขับได้เข้าเกียร์ถูก ถ้าไม่รู้เราอาจจะงง จะออกรถอย่างไร เราใช้เกียร์ไม่ถูกก็จะเป็นปัญหา แล้วเราต้องเรียนรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษารถ เป็น ปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง เช่น ถ้าเรากำลังขับรถอยู่เกิดผิดพลาดขึ้นมา เราก็ไม่รู้ว่ามัน เป็นเพราะอะไร ไม่รู้สาเหตุก็ไม่รู้ว่าจะต้องทำอะไร เมื่อเราเรียนรู้การดูแลรักษา แล้วก็จะไม่มีปัญหา เราสามารถซ่อมได้ด้วยตัวเอง ไม่เห็นต้องไปทำที่ร้านเลย ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ไม่เสียเวลาด้วย

รู้แต่การดูแลรักษายังไม่พอ ต้องเรียนรู้เกี่ยวกับกฎจราจรด้วย เพราะการใช้ถนนจะมีกฎจราจร ถ้าเราไม่รู้ป้ายจราจร ก็อาจไปไหนลำบาก และถ้าเราไปที่ในเมืองหรือที่อื่นๆ อาจใช้ถนนไม่เป็น เจอที่เป็นทางแยกเราอาจจะงงมาก ว่าเราจะไปอย่างไรต่อไป เราควรจะทำตามกฎจราจร เพื่อความปลอดภัยของเราและคนรอบข้างด้วย เวลาไปไหนมาไหนควรใส่หมวกนิรภัย เพื่อความปลอดภัย ไม่ควรประมาท อย่าไปคิดว่าขับรถจะปลอดภัยตลอด อุบัติเหตุเกิดได้ทุกเมื่อ

สมัยนี้ส่วนใหญ่วัยรุ่นมักจะขับรถด้วยความประมาท เช่น ขับรถเร็ว ขับแบบจับข้างเดียว คุยโทรศัพท์เวลาขับรถ เป็นต้น เราควรขับอย่างระมัดระวัง เมาไม่ขับ แล้วจะทำให้ชีวิตปลอดภัย

คนเราเติบโตมาด้วยน้ำนม อย่าเสียคนด้วยน้ำเมา

ออกหน่วยทันตกรรม

ด.ช.ทองสุก แกละวัน (ป๋)

อายุ ๑๔ ปี ชั้น ม.๑

ตอนที่ผมได้ไปออกหน่วยครั้งแรก ผมรู้สึกภูมิใจในตนเอง ที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่นในเขตท้องถื่นทุรกันดาร ที่มีถนนเป็นฝุ่นและทางลำบาก ชาวบ้านไม่สามารถที่จะเข้าไปในเมืองเพื่อมารักษาฟัน ผมคิดว่าชาวบ้านเขาดีใจที่ได้รักษาฟันโดยไม่เสียเงินค่ารักษา ไม่เสียค่าน้ำมัน เพราะมีหน่วยทันตกรรมเคลื่อนที่มาบริการถึงที่ นอกจากเจอชาวบ้านที่ห่างไกลอยู่บนดอยสูงรถยนต์ไม่สามารถจะไปได้ ผมยังได้เจอกับพี่อีกหลายคนที่ยังไม่รู้จัก

หน่วยทันตกรรมเคลื่อนที่ มีคุณลุงบุญอันว์ มหารรรณ เป็นผู้ตั้งขึ้นมาเพื่อจะรักษาผู้คนในถิ่นกันดารโดยเฉพาะ ทุกคนที่ออกหน่วยมีหน้าที่จัดเครื่องมือ เรียงเครื่องมือ และทำซัคชั่นดูดน้ำลายในขณะที่ยังอ้าปากอยู่ เพื่อไม่ให้คนไข้ปิดปากในตอนที่ยังทำฟัน เพราะถ้าปิดปากจะทำให้หมอทำต่อไม่ได้ จะเกิดบาดแผลในทันทีที่ปิดปาก และแผลในช่องปากจะหายยาก เพราะมีน้ำลายอยู่ในปากตลอด กว่าที่จะหายต้องใช้เวลานานครับ

การออกหน่วยทันตกรรมเคลื่อนที่นี้ เป็นการเรียนรู้ส่วนหนึ่งของชุมชน การเรียนรู้ “สมเด็จย่า” ให้เด็กได้รู้จักความอดทน การเสียสละ และการศึกษาภูมิประเทศในภาคเหนือครับ

คุณลุงที่แสนดี

ค.ช.วิวัฒน์ - (เทอร์)

อายุ ๑๔ ปี ชั้น ม.๑

ผมดีใจมากที่ได้มาอยู่ชมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” ภูมิใจมากที่มีพี่ๆ มีเพื่อน เพราะอยู่ที่บ้านผมไม่มีเพื่อนแบบนี้เลย มีแค่ทำหาคคนเอง ที่ผมได้มาอยู่ที่นี่ต้องขอขอบคุณคุณครูที่แนะนำ

ผมภูมิใจมากที่มีคุณลุงที่แสนดี ถ้าไม่มีคุณลุงเราอาจไม่ได้มาเรียนที่ชมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” ก็ได้ เพราะว่าคุณลุงเป็นคนตั้งชมชนแห่งนี้ครับ ถึงแม้คุณลุงจะดำ เราก็อดทนไว้ ดำเราก็อเพราะรักเรา คุณลุงอาจเป็นคนที่น่ากลัว แต่ที่จริงคุณลุงก็ทำตัวแบบนั้นเอง ที่จริงคุณลุงเป็นคนที่ชอบเล่นกับเด็ก ชอบยิ้ม เป็นคนที่รักพวกเราและเป็นห่วงพวกเรา

ตอนนี้คุณลุงก็มีอายุ ๗๗ ปีแล้ว ช่วงนี้คุณลุงมีสุขภาพแข็งแรงดี คุณลุงจะเดินออกกำลังกายตั้งแต่บ้านของคุณลุง ถึงชมชนฯ ใช้เวลา ๑๕-๒๐ นาทีเองครับ มาดูเราทำงาน มาคุยกับเรา แล้วจะมีคนเอารถมารับคุณลุงกลับบ้าน

บทเรียนของหนู

น.ส.สุภาพร เมฆฟ้าผ่อง (สุ)

อายุ ๑๕ ปี ชั้น ม.๒

เหตุการณ์ครั้งหนึ่งในชีวิต ตอนเรียนอยู่ชั้น ม.๑ แล้วไม่เชื่อฟังรุ่นพี่ ก็เลยเกิดการเขียนเรื่องนี้ขึ้นมา เรื่องมีอยู่ว่า

ณ ชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” แม่แจ่ม เชียงใหม่ มีคุณลุงคนหนึ่งที่เคยดูแลโรงเรียนของเรา ในวันอาทิตย์จะมีเด็กสี่คนไปคอยทำความสะอาดบ้านให้ หนูก็เป็นคนหนึ่งของเด็กสี่คนนี้ค่ะ หนู เพื่อน และพี่อีกสองคนเดินไปบ้านลุงด้วยกัน เสรีจ แล้วก็เดินกลับ ระหว่างทางจะมีการพูดคุยแฉะเล่นกันตามประสาเด็ก

วันนั้นเป็นวันเสาร์ที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๒ คุณหมอมือที่มาสอนพวกเราเกี่ยวกับเครื่องมือทันตกรรมจะกลับ แล้วเขาจะซื้อถั่วที่พี่เขาปลูกไว้ หนูกับเพื่อนไปช่วยพี่เขาเก็บถั่วที่บ้านลุง ขากลับหนูกับเพื่อนขอยืมจักรยานของพี่เขากลับ เพื่อนเป็นคนปั่น หนูซ้อนท้าย พอลงดอย ซึ่งจริงๆ แล้วดอยก็ไม่สูงและรถก็ลงไม่เร็วหรอก แต่เพื่อนเขากางขาออก แล้วร้อง อ้าววว ดังลั่น ทำให้หนูตกใจ เลยกระโดดลงจากรถ แต่ขณะที่กระโดดนั้น หนูได้จับท้ายรถไว้ รถกำลังลงดอย หนูก้าวตามไม่ทันก็เลยล้ม หน้าจะลงถึงพื้นก่อนเพราะเป็นดอย พอลุกขึ้นมา หนูรู้สึกเหมือนโดนคนแกล้มหนุหายไปหนึ่งข้าง และรู้สึกแสบๆ หนูเอามือปิดหน้าไว้แล้วเดินกลับ ร้องไห้ไปด้วย

กลับถึงชุมชนฯ เพื่อนๆ กำลังนั่งกินข้าวกันอยู่พอดี หนูเลยไม่กล้ากลับทางนั้น หนูแอบกลับทางลัดที่ถึงบ้านพักก่อน แล้วหนูไปส่องกระจก ภาพที่เห็นคือ หน้าตรงโดนคนแกล้มได้ตลอดออก มีน้ำสีเหลืองใสไหลออกมา หนูเอาผ้ามาซับ ความรู้สึกในตอนนั้นคือแสบ เจ็บ หนูก็ทำอะไรไม่ได้นอกจากร้องไห้ เสียใจที่ไม่ฟังพี่เขา เพราะพี่เขาเตือนแล้วว่าอย่าปั่นไป เบรกมันไม่ดี แต่หนูกับเพื่อนก็ยังดื้อจะปั่นมาให้ได้

พอโดนแบบนี้ทำให้หนูนึกได้ว่า คำพูดคำเดียวที่พี่เขาห้ามหรือเตือนเรานั้นมีค่ามาก ช่วงวันสองวันแรกหนูไม่ได้ออกจากบ้านเลย เพราะตาข้างนั้นบวมแล้วมองไม่เห็น อยู่ในบ้านได้สี่ห้าวันแผลเริ่มแห้ง ค่อยๆ หาย จึงออกมาร่วมกิจกรรมกับเพื่อนๆ ได้ ช่วงที่อยู่บ้านหนูรู้สึกเบื่อและเสียเวลาอย่างมากที่เพื่อนๆ เขาเรียนกัน แต่หนูไม่ได้เรียน

ทำไร่บ้านฉัน

ด.ร.ชัยพฤกษ์ ติลกนาถิชย์กุล (ไลน์)

อายุ ๑๔ ปี ชั้น ม.๒

สิ้นสุดฤดูหนาวเข้าสู่ฤดูร้อน

เมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตเสร็จ แทนที่พวกเราจะได้พักผ่อน ก็ต้องเริ่มต้นฟันไร่ เตรียมการเพาะปลูกในปีต่อไป การฟันไร่จะเริ่มต้นราวๆ ปลายเดือนมกราคมถึงต้นเดือนกุมภาพันธ์ จากนั้นก็เป็นการตากไร่ให้ไม้ที่เราตัดแห้ง เวลาเผาจะได้ไหม้ได้หมด ก่อนที่เราจะเผาไร่ จะมีการทำแนวกันไฟ ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้ไฟลุกลามไหม้ป่า การเผาเริ่มต้นช่วงต้นเดือนเมษายน เผาไร่เสร็จก็จะทำความสะอาดไร่ โดยการเก็บเศษไม้ที่ไหม้ไม่หมดไปทำรั้วรอบๆ ไร่ หรือถ้ามีมากก็จะเผาเพื่อให้เกิดขี้เถ้า สำหรับพืชจำพวกพริก พักทอง ยาสูบขึ้นได้ดี ทำความสะอาดไร่แล้วพวกเราก็จะสร้างกระท่อมกลางไร่ ให้เป็นที่พักผ่อนเวลาทำงานที่ไร่

การเพาะปลูกจะเริ่มกลางเดือนเมษายนค่อนข้างไปทางปลายเดือน จะปลูกพืชไร่ประเภทหัว เช่นเผือกมัน และหวานเมล็ดพืชบางชนิด เช่น โหระพา กะเพรา เพื่อรอรับฝน ฝนจะเริ่มตกเดือนพฤษภาคม เมื่อเราเห็นว่าฝนจะเริ่มมาแน่นอนและต่อเนื่องแล้ว เราก็จะเริ่มปลูกข้าว เวลาผ่านไปราวหนึ่งเดือนครึ่ง ข้าวเริ่มงอกงาม พวกเราจะภูมิใจมาก ขณะเดียวกันข้าวงอกงาม หญ้าก็งอกงามตามมาด้วย เราจึงต้องดายหญ้าเพื่อไม่ให้หญ้าไปแย่งอาหารของต้นข้าว การดายหญ้าจะเกิดขึ้นสามรอบทั้งระยะห่างกันประมาณหนึ่งเดือนครึ่งถึงสองเดือน ใช้เวลาในการดายหญ้าแต่ละครั้งประมาณ ๗-๑๐ วัน ช่วงเดือนกรกฎาคมเราก็จะได้กินผักในไร่ เดือนสิงหาคมจะได้กินข้าวโพดและแตงต่างๆ ปลายเดือนตุลาคมถึงต้นเดือนพฤศจิกายน ข้าวจะเริ่มสุก เราจะเก็บเกี่ยวข้าว พร้อมกับเก็บพืชผักในไร่ต่างๆ มาแกงกับไก่หรือหมู เพื่อเลี้ยงเพื่อนบ้านที่มาช่วยลงแขกเกี่ยวข้าว พอปลายเดือนพฤศจิกายนเราจะขนข้าวที่นวดเสร็จแล้วกลับ ช่วงเดือนธันวาคมก็จะเป็นการเก็บพืชผักที่อยู่ได้นานๆ เช่น พักเขี้ยว พักทอง หัวเผือก หัวมัน เป็นต้น ในแต่ละปีก็จะหมุนเวียนกันอย่างนี้

แม้จะเหนื่อยแสบเหนื่อย ไม่ได้หยุดพัก แต่พวกเราก็มีความสุขตามประสาชนเผ่าปกาเกอญอครับ

เกี่ยวข้าว

ด.ญ.บัวทิพย์ จุดมปิยะนันท์ (บัว)
อายุ ๑๓ ปี ชั้น ม.๑

การเกี่ยวข้าวก็จะมีอุปกรณ์ การแต่งกาย วิธีเกี่ยวข้าว ข้อควรระวัง และ ประโยชน์ค่ะ

อุปกรณ์ที่เราจะต้องใช้เกี่ยวข้าวมี เคียว ค่ะ การแต่งกายก็ต้องใส่เสื้อ แขนยาว กางเกงขายาว ใส่หมวก ใส่รองเท้าน้ำยาง เพื่อป้องกันใบข้าวบาดแขนขา วิธีเกี่ยวข้าวจับเคียวด้านที่ถนัด มืออีกด้านหนึ่งจับต้นข้าว เวลาเกี่ยวเอาปลายเคียว ลงดินนิดหน่อย ถัดต้นข้าวสูงก็เก็บต่อข้าวไวยาว ถ้าเป็นต้นข้าวสั้นก็เกี่ยวต่อไว้สั้น การวางข้าว วางเป็นแถว เพราะจะได้เก็บง่าย อย่างวางข้าวหนาเกินไปจะทำให้แห้งช้า อย่างวางปลายข้าวไปใกล้บนคันนา เพราะคนเดินไปเดินมา วางไม่ให้เมล็ดข้าวถึงดิน จะทำให้เมล็ดข้าวเน่าในบางล๊อคที่มีน้ำ

ประโยชน์ได้เรียนรู้วิถีชีวิตตนเอง ได้รู้วิธีเก็บเกี่ยว รู้วิธีจับเคียว ได้ศึกษา วัฒนธรรม นำไปใช้ในชีวิตประจำวันในวันข้างหน้า

ตีข้าว

ด.ช.สันคำ ตีบดอก (บี)

อายุ ๑๔ ปี ชั้น ม.๑

บ้านเกิดผมอยู่อำเภอคอยเต่า จ.เชียงใหม่ ครอบครัวผมมีพี่น้อง ๕ คน ผมเป็นคนสุดท้อง ตอนนี้ผมห่างจากพ่อแม่มานาน เกิดมาผมไม่เคยห่างจากพ่อแม่ ถึงจะห่างก็ไม่ถึงหนึ่งเดือน แต่ตอนนี้ห่างจากพ่อแม่เป็นเดือนเป็นปี ผมคิดถึงพ่อแม่มากๆ เลยครับ

เรื่องที่ผมอยากจะเล่า คือเรื่องการตีข้าวหรือนวดข้าว ตอนที่ผมอยู่ปี ๑ การตีข้าวคิन्नนั้นทำจนถึงกลางคืน แล้วคิन्नนั้นเราก็กินข้าวกันตรงที่เรตีข้าว ผมอยากจะเล่าว่า ผมเห็นสมัยนี้เขาจะไม่ตีข้าว เขาจะใช้ไม้ข้าว ก็จะต้องใช้เงิน แต่เมื่อเรตีหรือนวดข้าวเหมือนสมัยก่อน ก็เป็นการเรียนรู้ ก็จะไม่หมดเงินทอง เป็นการรักษาวัฒนธรรมของชนเผ่ากะเหรี่ยง เรามาเรียนที่นี้ก็ดี เพราะเราจะได้ตีข้าว นวดข้าว ปลุกข้าว แต่ถ้าเรียนที่อื่นเราจะปลุกข้าว ตีข้าวไม่เป็น ทำงานก็ไม่เป็น

เราต้องประหยัดเงินทอง สิ่งที่เราควรทำได้เราก็ต้องพยายามทำครับ

บทเรียนที่ยาวไกล

นายศักดิ์ชัย สุขใจร่วมวัฒนา (ศักดิ์ชัย)

อายุ ๑๕ ปี ชั้น ม.๒

จากวันนี้ถึงวันนั้น ผมยังจำได้ถึงความอดทนที่ต้องไปอยู่ในสังคม ผมออกจากบ้านอายุประมาณ ๖ ปี ไปศึกษาเล่าเรียนที่โรงเรียนพุทธเกษตร (อ.ขุนยวม จ.แม่ฮ่องสอน) พร้อมเพื่อนอีก ๖ คน ซึ่งมาจากหมู่บ้านเดียวกันบ้านละ ๓ คน ส่วนผมมาคนเดียว ข้างซ้ายพอไปอยู่ที่โรงเรียนแห่งแรกนี่ก็ต้องทุกข์ทรมานมาก เมื่อเพื่อนทั้งหมดอยู่ไม่สนุก แล้วหนีกลับไปหมด ส่วนตัวผมก็ต้องอดทนอยู่ต่อไป

ตอนเด็กพูดภาษาไทยไม่เป็น เมื่อขาดเพื่อนคิดถึงบ้านมาก แต่ก็เก็บความรู้สึกเอาไว้คนเดียว ผ่านไป ๒ อาทิตย์ก็เริ่มคุ้นเคย โรงเรียนแห่งนี้เป็นโรงเรียนเอกชนไม่เสียค่าใช้จ่าย สอนตั้งแต่ ป.๑-ม.๓ มีเด็กตัวเล็กออกจากบ้านมาเรียนที่นี่มากมาย ทุกคนต้องพึ่งตัวเอง ถูกฝึกทุกอย่าง เรียนและทำงาน นักเบรเราทำด้วยกัน ทั้งหมดมี ๕ คนเผื่ออยู่ร่วมกัน มั่ง ลีซอ กะเหรี่ยง คนเมือง อาข่า และมาจากที่ไกลๆ เป็นส่วนใหญ่ ในอำเภอขุนยวมแทบจะไม่มีคนมาเรียน จากที่ได้ฟังเพื่อนเล่า บางคนพ่อแม่เล็กกัน ถูกทอดทิ้ง พ่อแม่ยากจน เคยขอทาน ชี้อโหม่ย ไม่มีสัญชาติไทย ถูกรับให้มาเรียนที่นี่ โดยจะใช้ธรรมะในการขัดเกลาจิตใจทุกคนให้เป็นคนดี คนไหนที่ชื้ออโหม่ยก็ต้องไปนั่งสมาธิ ฟังพระเทศน์ ทุกคนต้องอดทนกับตัวเองและคนรอบข้าง

หมายถึงจุดนี้เป็นจุดสร้างคนดี แต่ละคนล้วนมาจากที่ๆ ยากลำบาก มาเรียนรู้ความยากลำบากของพ่อแม่ ทำเหมือนอยู่บ้านแต่ไม่ได้อยู่บ้าน ทำทุกอย่างทำนา ปลูกผัก เรียน ฝึกจิตใจ ตลอดเวลาที่ผมอยู่ ตัวผมก็ทำงานทุกอย่างที่ทำได้ ครูทุกคนรักลูกศิษย์ทุกคนเท่าเทียมกัน

โรงเรียนแห่งนี้ได้เปิดทางให้กับผมมากขึ้น ผมชอบเล่นฟุตบอล อยากเป็นนักฟุตบอล การไปแข่งกีฬาที่ผมประทับใจมากที่สุดคือเป็นตัวแทนอำเภอไปแข่งกีฬารัฐ โรงเรียนของผมมี ๔ คนที่ผ่านการคัดเลือก แล้วได้ชนะเลิศ ผมภูมิใจและดีใจที่ครูสนับสนุนกีฬา ทุกคนและผมมีความสุขที่ได้เล่น

ผมจบชั้น ป.๖ ที่โรงเรียนพุทธเกษตร ทุกวันนี้ผมพยายามฝึกฝน แต่โอกาสยังไม่มีให้ ผมคิดว่าผมจะพาไทยไปบอลโลกให้ได้ ผมพยายามดูรูปแบบการเล่นของฝรั่งแล้วมาเลียนแบบ บางคนบอกว่าเป็นไปไม่ได้ แต่ผมจะทุ่มเทให้กับสิ่งนี้และจะทำให้ได้ ความฝันของผมอาจจะเกินความเป็นจริง แต่ถ้าเรามุ่งมั่นและอดทนอุปสรรคจะหินสักแค่ไหน ผมว่าผมทำได้

หลงรักดนตรี

นายสุริยะ จำเริญสิงห์ (บัส)

อายุ ๑๕ ปี ชั้น ม.๒

ดนตรีเป็นอะไรที่ผมชอบมาก

ถ้าผมจับเครื่องดนตรีเมื่อไร ผมรู้สึกว่ามันมีความสุขมาก

ถ้าวันใดที่ผมเครียด ผมก็จะมาระบายอารมณ์ด้วยเพลงและดนตรี

ถ้าวันใดผมขาดหรือห่างจากดนตรี ผมจะเหงา และคิดถึงดนตรีมาก

เหมือนกับว่าชีวิตผมขาดอะไรไปบางอย่าง

ถ้าผมมีโอกาสได้เรียนทางด้านดนตรี ผมจะทำให้ได้

จะแต่งเพลงเกี่ยวกับบนดอย วิถีชีวิต ความเป็นอยู่

หรือไม่ก็เป็นครูสอนดนตรีในหมู่บ้านเลยก็ได้

แต่ถ้าไม่มีโอกาสดังกล่าวก็ต้องหาซื้อกีตาร์สักตัวหนึ่ง ไว้เล่นตามลำพัง

ผมรักพื้ตูน

ด.ช.จิรวัณช์ สันตอรุโณทัย (อ่ำ)

อายุ ๑๔ ปี ชั้น ม.๑

เมื่อมาถึงชุมชนฯ มีรุ่นพี่แนะนำให้ดูหนังสือเพลง Bodyslam เพลงแรกที่ผมชอบคือเพลงความรัก ออกหัก ยาพิษ เพราะมันสนุก มียี่ห้อของอัลบั้ม Bodyslam โดยเฉพาะพื้ตูน เป็นนักร้องนำวง Bodyslam ตอนวัยรุ่นผมจะยาว เท่มาก ตอนอายุ ๓๒ ปี ตัดผม มีหนวด แล้วก็เล่นคอนเสิร์ตใหญ่ที่เขาใหญ่ จ.นครราชสีมา ผมอยากเจอหน้าพื้ตูนมากๆ รวมทั้งวง Bodyslam อยากให้มาเล่นคอนเสิร์ตที่เชียงใหม่ ลุงป้อจะพาผมไปดู

สักวันหนึ่งผมจะต้องไปเจอพื้ตูนที่ติ๊กแกรมมี ขอให้พื้ตูนและวง Bodyslam มีความสุข

แค่นี้ก่อน จากบอดี้

ประทับใจคุณหมอ

น.ส.ชิตารัตน์ นฤกษามานะ (บัว)

อายุ ๑๕ ปี ชั้น ม.๒

ทุกคนย่อมมีความฝันของตัวเอง บางคนฝันใกล้ บางคนฝันไกล ความฝันนี้ต้องดีกว่าความเป็นจริงที่เป็นอยู่ บางคนฝันไกลจนตัวเองไม่สามารถทำความฝันนั้นให้เป็นจริงได้ หนูก็เป็นคนหนึ่งที่มีความฝันเหมือนกับคนอื่นๆ แต่ก็ไม่รู้ว่าฝันนั้นจะเป็นจริงหรือเปล่า

ความฝันของหนูเกิดขึ้นตอนหนูเรียนชั้น ป.๕ มีคณะทันตกรรมเคลื่อนที่ พอ.สว. เดินทางมาให้บริการที่อนามัยในหมู่บ้าน หนูได้เข้าใช้บริการทำฟัน ทำให้หนูได้เจอคุณหมอ หนูรู้สึกประทับใจคุณหมอมาก ทำให้หนูฝันอยากเป็นหมอ

สภาพบ้านของหนูเป็นบ้านนอก ไม่รวย พ่ออยู่พอกิน บ้านเป็นไม้ไผ่ไม่ใหญ่ แต่ไม่เล็ก เหมือนกระท่อมแต่ใหญ่กว่านิดหนึ่ง ในครอบครัวมีพี่น้องด้วยกัน ๖ คน หนูเป็นคนที่ ๓ มีหนูที่เรียนไกลกว่าคนอื่น พี่สาวหนูเรียนเก่งมากแต่ไม่มีโอกาสได้เรียน ถูกบังคับให้แต่งงานเพราะไม่มีใครดูแลพ่อแม่ พี่ชายของหนูไม่ค่อยแข็งแรง เคยประสบอุบัติเหตุทำให้ขาหักสามท่อน ทำงานหนักไม่ไหว ตอนนี้พี่ชายเรียนอยู่ชั้น ม.๔ แต่ไม่รู้จะเรียนถึงระดับไหน เพราะทางบ้านไม่มีเงินส่งเรียน ดังนั้น หนูจึงเป็นความหวังของครอบครัว หนูคิดว่าหนูมาเรียนไกลขนาดนี้แล้ว หนูต้องเรียนให้ได้สักอย่างหนึ่ง แล้วจากนั้น ความหวังของหนูอยากเป็นมากที่สุด คือหมอ อยากกลับไปอยู่ใกล้บ้าน ไม่อยากห่างจากพ่อแม่ ถ้าสมมุติพ่อแม่เป็นอะไรขึ้นมาหนูจะได้ดูแลพ่อแม่ง่ายค่ะ ที่หมู่บ้านหนูมีอนามัยแต่ไม่มีหมออยู่ ถ้าเกิดหนูได้เป็นหมอจริงๆ หนูจะกลับไปพัฒนานาอนามัยของบ้านหนูให้เจริญค่ะ แต่ก็คิดว่ามันเป็นไปได้ยาก เพราะหนูเรียนหนังสือไม่เก่ง

เปิดร้านขายของ

ด.ช.รัฐภูมิ นงศ์ร่วมมิตร (โกโก้)

อายุ ๑๔ ปี ชั้น ม.๒

เดิมข้าพเจ้าเรียนอยู่ที่โรงเรียนบ้านกล้อทอ ครั้งหนึ่งแม่เคยบอกว่า ถ้าจบ ม.๖ ให้หางานทำแบบมีอนาคตที่ดี ถ้าตกลงงานให้ไปอยู่ที่บ้านช่วยพ่อแม่ทำงาน ข้าพเจ้าบอกแม่ว่า ไม่อยากกลับบ้าน ถ้าลูกได้งานทำ ลูกจะส่งเงินให้แม่เดือนละสามพันบาททุกเดือน แม่ข้าพเจ้าคิดว่ามันเป็นไปไม่ได้

ข้าพเจ้าฝันอีกว่า ข้าพเจ้าจะเป็นพ่อค้า จะศึกษาเกี่ยวกับการทำอาหารขนมหวาน คิดต่ออีกว่า หาเงินได้สะสมเงินได้เยอะ แล้วค่อยกลับไปเปิดร้านที่หมู่บ้านของตัวเอง ร้านขายของต่างๆ เช่น ก๋วยเตี๋ยว หวานเย็น เป็นต้น

ชีวิตนี้ถ้าข้าพเจ้าทำได้จริง แม่พ่อยายลุงทุกคนคงดีใจมาก ที่ลูกมีอนาคตดี ไม่ให้พ่อแม่เดือดร้อน และยังช่วยหาเงินให้พ่อแม่อีกทางหนึ่ง ถึงคนอื่นจะมองว่ามันไม่มีค่า แต่มีค่ามากสำหรับครอบครัวของเรา บางคนก็บอกว่ามันจะเป็นไปได้หรือเปล่า บางทีทำให้ข้าพเจ้าท้อ กว่าสร้างร้านได้คงต้องผ่านอุปสรรคมากมายหลายสิ่งหลายอย่าง ไม่ว่าจะดีหรือไม่ดี

ความฝันทุกสิ่งทุกอย่าง ถ้าอยากให้成真 เราก็ต้องใส่ใจในการเรียนหมั่นศึกษาให้มากๆ ต้องมุ่งมั่นตั้งใจ ถ้าทำได้ เราก็จะไม่เป็นภาระให้พ่อแม่ ไม่เป็นตัวปัญหาของสังคม

การเดินทางที่แสนสนุกและยาวไกล

น.ส.ชนิษฐา ฤกษ์กวัน (น้ำเล็ก)

อายุ ๑๕ ปี ชั้น ม.๒

การเดินทางจากเชียงใหม่ไปกรุงเทพฯ เป็นการเดินทางที่แสนสนุกและแสนยาวไกล หากหนูกลับบ้าน ก็คงจะถึงบ้านแล้วสักสองหนก็ว่าได้ แม้ต้องใช้เวลาในการเดินทางมาก แต่ทุกคนบนรถกลับยิ้มแย้มแทนที่จะเบื่อ เพราะพากันนึกถึงตอนที่ได้ไปถึงกรุงเทพฯ แล้ว

ผ่านวันก่อน พวกเราก็ได้พบกับวันใหม่ในกรุงเทพฯ ตอนเช้าไม่เหมือนแม่แจ่ม ที่แม่แจ่มตอนเช้าอากาศจะหนาวมาก ส่วนกรุงเทพฯ ร้อนตั้งแต่เช้า

วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๔ สำหรับวันนี้ในสมองของพวกเราแต่ละคนปลอดโปร่ง เพราะจะได้ไปดูสัตว์น้ำใต้ทะเล และไปเที่ยวเล่นน้ำทะเลด้วยค่ะ ความสดใสเกิดขึ้นเมื่อเราได้เห็นปลาทะเลชนิดต่างๆ มีสีส้มมากมายทั้งปลาเล็กปลาใหญ่ แล้วก็มีรูปภาพประกอบความรู้เขียนเป็นตัวหนังสือให้พวกเราได้เข้าใจว่า ปลาที่เขาจัดแสดงให้ดูเป็นปลาอะไรค่ะ ต่อจากนั้นพวกเราก็ได้สนุกสนานกับการเล่นน้ำกันในทะเล น้ำทะเลนี่เค็มสุดๆ เลยค่ะ เป็นการเล่นน้ำทะเลครั้งแรกของพวกเรา นอกจากเล่นน้ำทะเลแล้ว ยังมีการเล่นก่อกองทรายกันอีกค่ะ สักพักความสนุกสนานจากการเล่นน้ำทะเลก็สิ้นสุดลง เมื่อพวกเราจะต้องกลับไปแม่แจ่มในวันรุ่งขึ้น แต่ว่าพวกเรา จะกลับไปเล่นน้ำจืดแทนน้ำเค็มๆ ในทะเลก็ได้ค่ะ ที่แม่แจ่มยังมีแม่น้ำให้พวกเราได้ไปเล่นอีกมากมายค่ะ

หนูรู้แล้วค่ะ ทำไมในกรุงเทพฯ ถึงได้ร้อน ก็เพราะว่าต้นไม้มากมายเปลี่ยนสภาพกลายเป็นตึกหมดเลย แล้วปัจจุบันคนบนดอยก็จะตามแบบในเมืองไปหมด จะทันสมัยเหมือนในเมือง อย่างเช่นในหมู่บ้านของหนูนะค่ะ ในขณะที่ไฟฟ้ายังไม่เข้ามีแค่ไฟโซล่า ชาวบ้านยังมีโทรทัศน์ดูกันเลย วัยรุ่นบางคนมีมือถือใช้ ถ้าไฟฟ้าเข้าแล้วหมู่บ้านหนูจะเป็นอย่างไรคะ หนูอยากให้หมู่บ้านหนูเป็นเหมือนเดิม คือพวกเราอยู่กันแบบเรียบง่าย อยู่ตามป่าเขาที่รอบๆ เติบโตด้วยต้นไม้ หากินตามป่าโดยที่เราไม่ต้องไปซื้อกิน แต่ว่าความเปลี่ยนแปลงทางสังคมพวกเราก็ต้องเข้าใจพวกเขาด้วยเช่นกันค่ะ

สุดท้ายหนูขอขอบคุณคุณครูชุมชนฯ และคณะอาจารย์ มศว ทุกคน ที่ทำให้หนูได้มาดูและเรียนรู้กรุงเทพฯ และอีกหลายๆ ที่ หนูขอขอบพระคุณมากเลยคะ คำขอบคุณของหนูถึงแม้จะฟังดูเรียบง่าย แต่หนูก็ขอขอบคุณด้วยใจจริงๆ ค่ะ ขอขอบคุณคะ

เปลี่ยนใจ

ด.ช.เจริญชัย ศักดิ์ศรีวิลาส (โตะ)

อายุ ๑๓ ปี ชั้น ม.๒

เมื่อก่อนผมคิดว่าวิถีชีวิตบนดอยเป็นสิ่งที่น่าเบื่อ ผมโตขึ้นผมต้องไปทำงานในเมืองใหญ่ ไปอยู่ในที่ๆ มันเจริญแล้ว ชีวิตจะได้มีความสุข อยากได้อะไรก็ได้

จนกระทั่งเมื่อต้นปี ๕๔ คุณครูได้พาผมไปเที่ยวงานวันเด็กที่กรุงเทพฯ ตอนแรกผมตื่นเต้นมากที่จะได้ไปเห็นตึกและอาคารหลังใหญ่ๆ แต่แล้วเมื่อผมไปถึงก้าวลงจากรถก็พบว่า อากาศภายนอกร้อนมาก ทั้งๆ ที่เป็นฤดูหนาว มองไปทางไหนก็ไม่เห็นต้นไม้ใหญ่เลยแม้แต่ต้นเดียว ตอนกลางคืนห่มผ้าไม่ได้เพราะว่าร้อนมาก

ผมอยู่บ้านต้องทานผักผลไม้ตามฤดูกาล แต่ที่กรุงเทพฯ มีผลไม้ขายเกือบทุกชนิดไม่ต้องรอให้ถึงฤดูกาล ขอเพียงเรามีเงินซื้อเราก็จะได้กิน ที่บ้านของผมนั้นไม่ต้องซื้อ ถ้ามีของกินอะไรเราก็จะแลกกันในบริเวณที่บ้านอยู่ใกล้กัน หรือแบ่งกันกินโดยไม่ต้องซื้อขาย แบ่งปันน้ำใจซึ่งกันและกัน

หลังจากกลับจากกรุงเทพฯ ผมจึงได้รู้ว่า ถึงตัวผมจะเกิดมาอยู่บนดอยห่างไกลความเจริญ ไม่มีเครื่องอำนวยความสะดวกใดๆ แต่ผมก็มีความสุขที่ได้อยู่ใกล้ธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ อยู่กับอากาศที่สดใสมันมีมลพิษ ได้เห็นสัตว์ป่าหลายอย่าง และจะไม่ลืมวัฒนธรรมของคนกะเหรี่ยง

ความฝันของเด็กชาวเขาคคนหนึ่ง

น.ส.นิมน์ภา วิรุฬห์อาษา (นิม)

อายุ ๑๖ ปี ชั้น ม.๒

ความฝันของเด็กสมเด็จย่า ศรีธาถึงเมืองกรุงเทพมหานคร
มิได้หวังจะอยู่จนแก่เฒ่า ขอได้ไปไหนเดี๋ยวก็เพียงพอ
เมืองกรุงเทพฯ ชักชวนถึงกระทั่งเด็กชุมชนฯ
เมื่อไปแล้ว อย่าติดสีสนั่นอันหลากหลาย
อย่าติดแสงหลอดไฟที่ส่องมา
“สมเด็จย่า” รอคอยเราที่ชุมชนทุกเวลา

ใจลอยถึงองครักษ์ รู้สึกตัวอีกทีเรานั่งอยู่บนรถบัส มุ่งพุ่งสายตามอง
หาความงาม พวกเรามาถึง ถึงแล้วองครักษ์ ห้องนอนองครักษ์หักทลายเราด้วย
ความอบอ้าว

ยามค่ำคืนรวมตัวกัน ณ โรงอาหารวิเศษ ทั้งครู อาจารย์
อภิปรายร่วมชี้แจง ทุกถ้อยคำมีศรีธาแฝงอยู่ในคำ ศรีธาว่ากรุงเทพฯ คือเมือง
หลวง ศรีธาถึงเมืองกรุงเทพฯ ในครั้งโบราณ ศรีธาถึงจิตวิญญาณบรรพชน

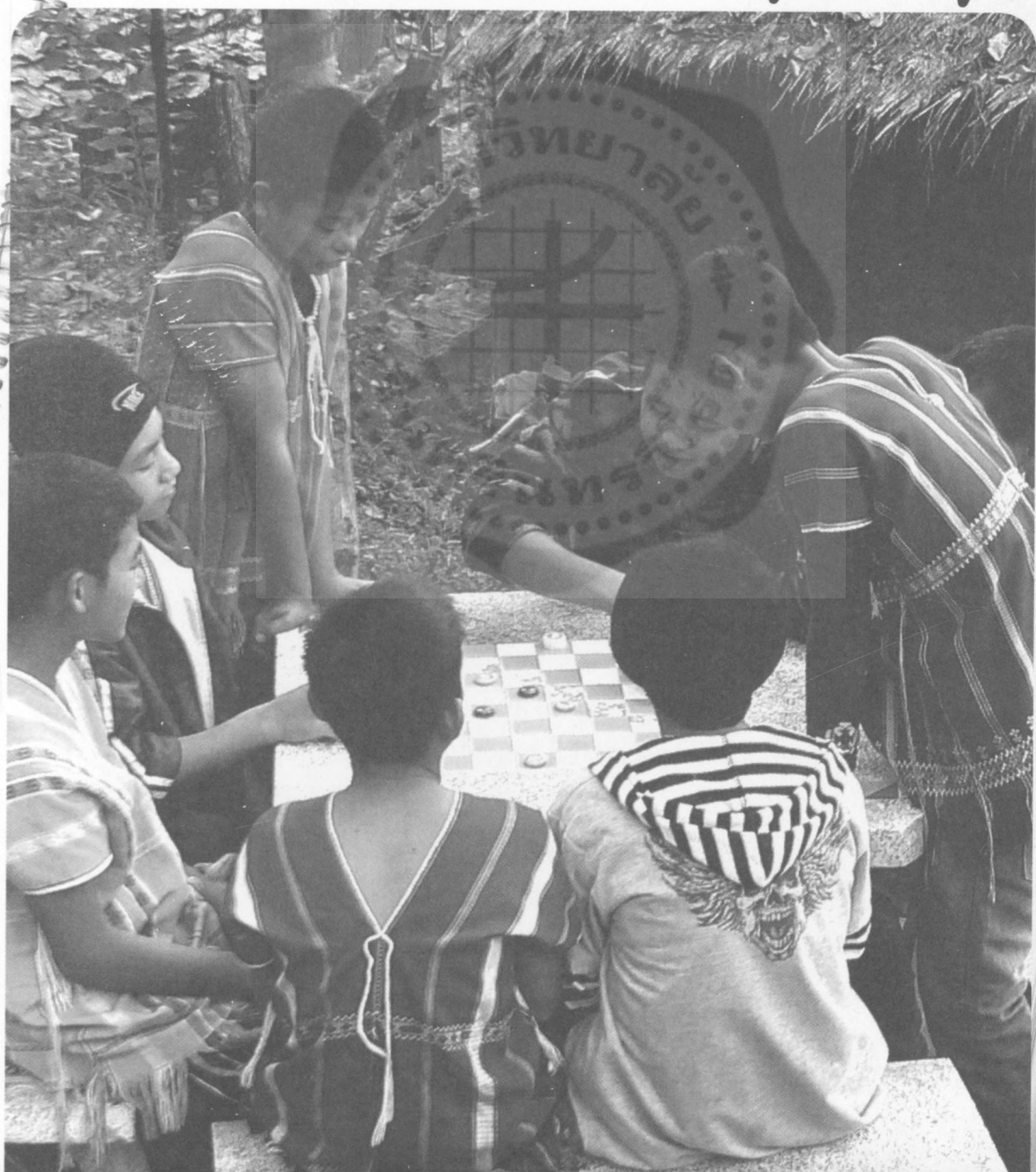
เข้าตรู้นั่งบนรถบัส มุ่งพุ่งสายตายังความกว้างขวาง พวกเรามาถึง ถึงแล้ว
เมืองกรุงเทพมหานคร เมืองกรุงเทพฯ หักทลายเราด้วยควันรถ
เห็นแล้วสังคมอันวุ่นวาย ที่ย่างกรายเป็นอยู่สืบสน
ยุคสมัยผู้คนไร้ตัวตน ดังจักรกลตอบสนองความเดือดร้อน
ดังจักรกลตอบสนองด้วยความอบอ้าว

กรุงเทพฯ เมืองอบอ้าว เพราะต้นไม้ถูกกลบเพื่อสร้างตึก ถ้าให้เลือกระหว่าง
กรุงเทพฯ กับบ้านเกิด หนูขอเลือกอยู่บ้าน แม้ทุรกันดารแต่อากาศสดชื่น ฟ้าสดใส
ไร้มลพิษ หนูอยากถามคนกรุงเทพฯ จะอยู่กันได้อย่างไร ถ้าไม่มีพัดลม แอร์

ภาพกิจกรรม ๑

กลับมาทำงาน

สมพร วัชรวงการ

เมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๕ หนูจบจาก ศศช. แห่งหนึ่ง อยากเรียนต่อ คิดแล้วคิดอีกว่าจะมีโอกาสได้ไปเรียนต่อหรือเปล่าหนอ ปรีक्षाกันกับครอบครัวจะไปเรียนต่อที่ไหนดี ทางบ้านก็อยากให้เรียนต่อ แต่เพราะอยู่บนดอยมีโอกาสน้อยมาก พ่อแม่ไม่มีเงินส่งลูกเรียน

แล้วโอกาสก็มาถึง อาจารย์ท่านหนึ่งแนะนำให้ไปเรียนต่อ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น แต่ต้องทำงานไปด้วยเรียนไปด้วยนะ เธอจะไหวไหม ไหวหรือไม่ไหวก็ต้องไป เพราะจะไปเรียนที่อื่นคงไม่ได้ไป คงจะได้แค่อยู่บ้าน ตัดสินใจไปเรียนต่อค่ะ ตื่นเต้นมาก เพราะนี่คือครั้งแรกที่ออกจากบ้าน รู้สึกทั้งดีใจและเสียใจไปพร้อมกัน ดีใจที่ได้ไปเรียนต่อ แต่เสียใจที่ต้องห่างไกลพ่อแม่ พ่อแม่บอกไม่ต้องเป็นห่วงทางบ้าน เรียนนี้เพื่ออนาคตของตัวเอง ขณะที่นั่งรถไฟ ใจหนึ่งอยากให้ถึงเร็วๆ อีกใจหนึ่งไม่อยากให้ถึง เพราะคิดไม่ถึงว่าไปถึงแล้วจะต้องทำตัวอย่างไร

ถึงแล้วค่ะ มีดพอดี มีพี่ๆ คอยต้อนรับอย่างดี ทำอาหารให้กิน ส่งเข้าบ้านพักอย่างอบอุ่นค่ะ สถานที่ได้มาเรียนต่อนี้คือ ชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” เข้าเรียนเป็นนักเรียนรุ่นที่ ๓ และใช้เวลาศึกษาอยู่ ๓ ปี นานพอสมควร หลังจากนั้นกลับไปช่วยงาน ศศช. ที่เคยเรียน ไปช่วยงานช่วยดูแลน้องๆ ดีใจค่ะที่ได้กลับมาทำงานในหมู่บ้านของตัวเอง

วันหนึ่งเป็นวันเกิดของเพื่อน ได้ไปเที่ยวบ้านเพื่อนซึ่งอยู่บนดอยไกลมาก
ยากในการติดต่อสื่อสาร ลงจากดอยมาก็รู้ว่า มีอาจารย์ท่านหนึ่งจากชุมชนการ
เรียนรู้ “สมเด็จย่า” พยายามติดต่อมาแต่ติดต่อไม่ได้ ตกใจจะไม่รู้ว่ามีอะไร แล้ว
อาจารย์ท่านก็ติดต่อกลับมาอีกครั้ง ด้วยคำถามว่า “จะให้กลับมาทำงานจะมาไหม”
ด้วยความดีใจทำอะไรไม่ถูกตื่นเต้นมาก ไปปรึกษาทางบ้านคุยให้ทางบ้านฟัง ว่าจะ
กลับไปทำงานที่สถานที่ที่เคยไปเรียน คุณพ่อคุณแม่ท่านดีใจมากค่ะ

ถึงตอนนี้ ชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” เปิดเรียนเป็นรุ่นที่ ๑๑ แล้วค่ะ
อยากจะชวนเพื่อนๆ น้องๆ ที่อยากเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา ลงมาศึกษาและ
สัมผัสชีวิตดู จะได้รู้ว่าชุมชนแห่งนี้ให้การเรียนรู้อะไรหลายๆ อย่างที่สำคัญ ได้
พัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นด้วยค่ะ และอยากบอกกับน้องๆ ทุกคนที่กำลังศึกษาอยู่
ที่นี่ว่าน้องๆ ทุกคนมีโอกาสดีแล้ว ก็ขอให้น้องๆ ใช้โอกาสดังนี้ให้เต็มที่นะคะ

ความรู้สึกที่ได้มาทำงานเป็นเจ้าหน้าที่ธุรการของชุมชนที่ตรงนี้ ดีใจมากค่ะ
เกินจะบรรยายออกมา หนูขอขอบพระคุณผู้ใหญ่ที่ให้โอกาส และคณะครูทุกท่านค่ะ
หนูจะพยายามทำหน้าที่ให้ดีที่สุด

โรงเรียนชีวิต

เวกลักษณ์ บุญเทิ้ม

เรื่องต่อไปนี้เป็นเรื่องราวของผมเอง ตัวผมตอนนี้เป็นครูสอนทางด้านการเกษตร อยู่ที่โรงเรียนสาธิตชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” มศว แม่แจ่ม ผมเข้ามาทำงานที่โรงเรียนแห่งนี้เป็นเวลา ๓ ปีแล้ว ก่อนหน้านั้น ที่นี่ยังไม่ใช่โรงเรียนสาธิต เป็นแค่ศูนย์การเรียนรู้ของ กศน. มีชื่อว่า ชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” ชื่ออาจจะแปลกกว่าสถานศึกษาอื่นๆ แต่ไม่ใช่แค่ชื่อที่แปลก กิจกรรมการเรียนการสอนก็แปลกกว่าอีกด้วย ที่บอกว่าแปลกก็เพราะ ไม่ได้เรียนแค่หนังสือเพียงอย่างเดียว แต่ต้องเรียนวิถีชีวิตหรือเรียนการใช้ชีวิตควบคู่ไปด้วย ผมสามารถเล่าให้ฟังได้ เพราะตัวผมเองเป็นนักเรียนรุ่นแรก และจบชั้นมัธยมศึกษาจากสถานศึกษาชื่อแปลกเรียนก็แปลกแห่งนี้

ตอนผมเข้ามาเรียนอายุแค่ ๑๒ ปีบริบูรณ์ ผมยังจำได้ วันที่เข้ามาเรียนวันแรกตรงกับวันเกิดของผมพอดี ที่แรกผมรู้สึกดีใจมากเหมือนกับว่าได้รับของขวัญวันเกิดที่สำคัญที่สุดในชีวิต แต่แล้วความรู้สึกนั้นค่อยๆ หายไป เมื่อได้เห็นสถานที่เรียนจริงๆ ทุกสิ่งทุกอย่างยังไม่พร้อมที่จะเป็นโรงเรียน ยังไม่พร้อมที่จะดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ห้องเรียนยังไม่มี อาคารเรียนยังสร้างไม่เสร็จ มีแค่บ้านพัก ๔ หลังกับห้องน้ำ ๒ ห้อง

วันแรกพอมาถึง ผมก็ต้องไปช่วยเพื่อนเก็บก้อนหินเพื่อให้ช่างใช้สร้างอาคารเรียน ผมอยากกลับบ้านมาก บอกตัวเองว่าพรุ่งนี้ต้องกลับบ้านไม่เรียนที่นี่แล้ว ตอนกลางวันผมจึงไปชวนเพื่อนที่มาด้วยกันอีก ๔ คน ว่าพรุ่งนี้จะกลับบ้านเพราะทำงานไม่ไหว เพื่อนก็เห็นด้วย แต่มีเพื่อนคนหนึ่งบอกว่าวันพรุ่งนี้งานอาจจะไม่หนักแล้วก็ได้ คินนั้นจึงตกลงกันลองอดทนอยู่ต่อไปอีกหน่อย ไม่ไหวจริงๆ ค่อยลาออกไปสมัครเรียนที่อื่นก็ยังทัน เพิ่งเดือนเมษายนโรงเรียนที่ไหนเขาก็กยังไม่เปิดภาคเรียน

กิจกรรมวันต่อๆ มาแต่ละวันก็เหมือนๆ เดิม คือช่วยช่างสร้างอาคารเรียน ที่ดีกว่าเดิมหน่อยคือในแต่ละวันมีคนมาสมัครเรียนเพิ่มตลอด แรงงานเพิ่มมากขึ้นงานที่ทำได้เลยบอกว่าเดิม แต่คนมาเพิ่มเยอะก็ใช้จะสบายไปทุกเรื่อง บ้านพักห้องน้ำ อาหารไม่ค่อยพอ และที่แะไฟฟ้ายังไม่มี กลางคืนต้องจุดตะเกียง การไม่มีไฟฟ้าใช้ข้อดีอยู่บ้าง คือทำให้มีเวลาอยู่ร่วมกันมากขึ้น มานั่งเขียนการบ้านนั่งพูดคุยกันได้แสงตะเกียง แต่ละคนเล่าเรื่องของตัวเองออกมาให้เพื่อนฟัง เล่าเรื่องสมัยเรียนชั้นประถม ส่วนผมเรื่องที่เล่าหนีไม่พ้นเรื่องที่ยากกลับบ้าน ข้อดีอีกอย่างคือทำให้ผมเอาชนะความมิดได้ จากเมื่อก่อนผมกลัวความมิด ตอนนั้นผมสามารถอยู่ในที่มิดคนเดียวได้แล้ว

เวลาผ่านไปสามเดือน งานการสร้างอาคารเรียนเริ่มเสร็จ แต่งานปลูกผักดำข้าวยังต้องทำกันอยู่ทุกวัน โดยเฉพาะการดำข้าว ต้องตื่นตั้งแต่ตี ๔ ถ้าตื่นสายข้าวสารก็จะไม่พอกิน การดำข้าวเป็นการทำให้ข้าวเปลือกเปลี่ยนเป็นข้าวสาร มีขั้นตอนที่ต้องใช้ความสามารถเฉพาะตัวสูง จึงไม่ใช่เรื่องง่ายเลยที่เด็กผู้ชายอายุเพียง ๑๒ ปีอย่างผม จะทำได้คล่องโดยไม่ต้องฝึก ถึงแม้มผมไม่ได้โตมาจากครอบครัวร่ำรวย แต่อยู่ที่บ้านก็ไม่เคยทำงานเกี่ยวกับพวกนี้เลย ของบางอย่างฟังมาเห็นที่นั่น เช่น ครกกระเดื่อง ตะเกียงเจ้าพายุ เป็นต้น

ความรู้สึกของผม ยังคิดถึงบ้านอยู่ อยากกลับไปหาแม่ อยากกลับไปกินข้าวฝีมือแม่ แม้เวลาจะผ่านไปหกเดือนแล้ว แต่ไม่มีกับข้าวมือไหนเลยที่จะถูกปากผม เท่ากับกับข้าวฝีมือของแม่ ไม่ใช่แค่เรื่องอาหารเพียงอย่างเดียวที่ผมต้องปรับตัว ยังมีเรื่องภาษาและการสื่อสาร รวมทั้งการทำตัวเพื่อให้เพื่อนต่างชนเผ่ายอมรับ เพราะผมเป็นคนเมือง เพื่อนที่อยู่ด้วยกันมีคนเมืองแค่ ๕ คน ที่เหลือเป็นชนเผ่าปกาเกอญอ ๓๐ กว่าคน

มาจนถึงปานนี้ผมไม่กล้าจะไปโทษใคร โทษก็แต่โชคชะตาของตัวเอง คิดว่าหลงเดินทางผิด จะออกไปเรียนที่อื่นก็ไม่ทันแล้ว เลยได้แต่ให้กำลังใจตัวเองว่าให้ตั้งใจเรียนอีกไม่นานก็จบ พอจบแล้วจะไปเรียนต่อที่ไหนก็ได้ แต่เวลาผ่านไปยังไม่ถึงหนึ่งปีเลย ยิ่งนับวันเพื่อนที่อยู่ด้วยกันมาเริ่มทยอยหายไปทีละคนๆ บางคนถึงกับต้องแอบหนีตอนกลางคืน มีเพื่อนคนหนึ่งชวนผมให้แอบหนีกลับบ้านด้วยกัน ตอนกลางคืนหลังจากครูเข้านอน ผมตอบปฏิเสธไปว่าไม่ได้เพราะบ้านใกล้โรงเรียนกลัวครูจะไปตามที่บ้าน ตื่นมาตอนเช้าเพื่อนคนนั้นก็หายไปจริงๆ ครูเขาก็มาไล่ถาม ใครรู้อ้างเพื่อนคนนั้นหายไปไหน ถามมาถึงผมๆ ก็บอกไม่รู้เหมือนกันครับ แต่ในใจคิด เมื่อไหร่หนอจะได้หนีกลับมาตามเพื่อนคนนั้นไป ผู้เรียนจาก ๓๐ กว่าคนเหลือเพียงแค่ ๒๐ กว่าคน

เวลาผ่านไปหลายอย่างเริ่มเปลี่ยนแปลง รวมถึงจิตใจและความคิดของผมด้วย หลายอย่างเปลี่ยนเพราะผมเริ่มคิดได้ แต่ก็หลายอย่างที่เปลี่ยนเพราะผมไม่มีทางเลือก เมื่อผ่านไปอีกหนึ่งปี ผมขึ้นเรียนชั้นมัธยมปีที่ ๓ ตอนนี้องค์ที่ความคิดหลายๆ อย่างของผมเปลี่ยนไปมากกว่าทุกครั้ง ผมเริ่มเข้าใจว่า ของบางอย่างที่คนมองกันว่าไม่ดี แต่ในอีกด้านมันมีความดีซ่อนอยู่ เราจะพบความดีนั้นได้ตัวเราเองต้องเปิดใจ ยอมรับในความเป็นจริงของมัน ต้องฝึกมองในหลายๆ มุมที่แตกต่างออกไปจากเดิม แล้วเราก็จะได้รับความภาคภูมิใจกลับมาเป็นผลตอบแทน ผมได้รู้จักการเอาใจเขามาใส่ใจเรา ยอมรับในเพื่อนต่างชนเผ่ามากขึ้น และอีกอย่างถึงแม้อาหารจะไม่ค่อยอร่อย แต่ผมก็ทานได้มากกว่าเดิม ความรู้สึกแตกต่างไปกับตอนแรกมาก ถ้าวันนั้น ผมหนีกลับบ้านตามเพื่อนคนนั้นไป ผมคงไม่ได้เรียนหนังสือแล้ว ชีวิตคงแย่ สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จพระยา” ช่วยสอนให้ผมตระหนักว่า ความยากลำบากบางทีทำให้คนเราเข้มแข็งขึ้น ในขณะที่ ความสะดวกสบายก็อาจทำให้หลายๆ อย่างของคนเราเปลี่ยนไปเช่นกัน ซึ่งบางคนเปลี่ยนเสียจนไม่เหลือความเป็นตนเอง เพราะหลงคิดว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นจะเป็นสิ่งที่ดี จนลืมดูของเก่าที่เคยมีอยู่ ที่เราควรภูมิใจและรักษามันเอาไว้ให้ยังคงอยู่ต่อไป

ความเป็นครู

รณิศา ศิร

เมื่อยังเป็นเด็ก หากใครถามข้าพเจ้าว่า “โตขึ้นหนูอยากมีอาชีพเป็นอะไร” ข้าพเจ้ามีคำตอบมากมาย แต่ไม่เคยมีคำตอบว่า อยากเป็นครู เหตุเพราะ ครูที่ข้าพเจ้าพบเจอในโรงเรียนเล็กๆ ใกล้บ้านที่ข้าพเจ้าเรียนอยู่ หลายคนทำให้ข้าพเจ้าสงสัยในความเป็นครู ครูบางคนพูดจาแสนจะดูและไม่สุภาพ ครูบางคนพอถึงชั่วโมงก็ไม่ค่อยสอน ใ้ให้นักเรียนนวดบ้าง หาผัก หาปลาตามทุ่งนาใกล้โรงเรียนบ้าง ครูบางคนก็ชอบให้คอยเอาใจ ชอบให้ไปช่วยงานที่บ้านตัวเองในวันหยุด ถึงแม้ก็ยังมิครูหลายคนที่ดี ตั้งใจสอน นำเอาเป็นแบบอย่าง แต่อาชีพครูก็ยังไม่ได้อาชีพในฝันของข้าพเจ้า

โตขึ้น มีโอกาสเรียนในระดับมหาวิทยาลัย ได้พบว่าการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่น่าตื่นเต้น ทุกคนต้องคอยแสวงหาความรู้ กระตือรือร้น สำหรับนิสิตก็เพื่อจะให้ได้เกรดที่ดี ส่วนสำหรับครูอาจารย์เพื่อทำอะไรให้นิสิตได้รับความรู้ ทั้งจากการสอนในชั่วโมงและการมอบหมายงานให้นิสิตได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยเฉพาะในภารกิจของความเป็นครูอาจารย์ในระดับมหาวิทยาลัย ที่ต้องทำงานวิจัยควบคู่ไปกับการสอน

ตัวข้าพเจ้าได้มีโอกาสเป็นส่วนหนึ่งในการทำงานวิจัย ตลอดระยะเวลาสี่ปี ที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย เป็นความท้าทายที่ข้าพเจ้ามองเห็นว่า การเป็นครูก็น่าสนใจ ตรงที่ต้องไม่หยุดนิ่ง ต้องพัฒนาตนเองเสมอ ให้ก้าวทันโลก ให้ก้าวทันผู้เรียน ทักษะคิดต่อการเป็นครูจึงดีขึ้นมาก แต่ก็ยังไม่อยากเป็นครู เพราะยังมีความรู้สึก ว่า หากเข้าไปอยู่ในระบบโรงเรียนแบบเดิมๆ ตัวเองก็คงหนีไม่พ้นที่จะเป็นครูในแบบเดิมๆ ที่เราไม่ชอบ สอนไปวันๆ ดีหน่อยอาจจะเป็นครูที่ตั้งใจสอน เข้มงวดกับการเรียนการสอน แต่ชีวิตก็คงเป็นอะไรที่เดิมๆ ไม่เปลี่ยนแปลง คงเป็นไปตามระบบ เป็นไปตามสิ่งแวดล้อมที่แสนจะเฉื่อยชาในโรงเรียน

ข้าพเจ้าชอบอาชีพที่เกี่ยวกับการศึกษา แต่ไม่ใช่การเป็นครูที่สอนหนังสือ แต่เพียงอย่างเดียว ดังนั้น แม้เมื่อตอนข้าพเจ้าเรียนจบปริญญาตรี แล้วสามารถสอบเข้ารับราชการครูบรรจุอยู่ใกล้บ้านได้ แต่ก็สละสิทธิ์ ข้าพเจ้าตัดสินใจเรียนต่อระดับปริญญาโท เพื่อหาความรู้เพิ่มเติมในสาขาที่ตนเองชอบมา ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนา

ข้าพเจ้ามองว่า รากฐานของการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนนั้น เริ่มมาจากการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกถึงความภาคภูมิใจในความเป็นตนเอง หากเมื่อเขาภาคภูมิใจในตนเอง ในท้องถิ่นของตนเอง พร้อมทั้งได้รับการศึกษาที่เหมาะสม เขาย่อมพร้อมที่จะต่อสู้เพื่อช่วยเหลือท้องถิ่นของเขาอย่างเต็มที่ เต็มใจ เต็มความสามารถ เป็นความรู้สึกออกมาจากหัวใจ ไม่ใช่ความรู้สึกว่าถูกบังคับเพราะความจำเป็น สถานศึกษาที่ดีควร “ปลูกฝัง” ไม่ใช่ “สั่งสอน” หมายความว่า ควรทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกที่ฝังรากลึกลงในจิตใจ ไม่ใช่เพียงจดจำไว้ในสมองเพื่อให้สอบได้ ข้าพเจ้าไม่อาจทราบได้ว่าแนวคิดนี้ทำยาก ทำไม่ได้ หรือไม่มีใครทำ แต่ข้าพเจ้าเคยคิดฝันไว้ หากมีสถานศึกษาเช่นนี้ และหากว่าข้าพเจ้ามีโอกาส ก็จะขอเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินงาน ทั้งเพื่อการช่วยเหลือสถานศึกษาและเพื่อการเรียนรู้ของตัวข้าพเจ้าเองด้วย

สุดท้ายแล้ว “ก็ต้องมาเป็นครูจนได้” ข้าพเจ้าคิดอย่างจำๆ เมื่อมีโอกาสได้เข้ามาเป็นครู ที่สถานศึกษา ณ ชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ขณะนั้น ข้าพเจ้าเข้ามาทำวิทยานิพนธ์ในพื้นที่ใกล้เคียง และได้พบกับชุมชนฯ แห่งนี้ ต้องยอมรับว่าแปลกใจจริงๆ ที่ได้พบสถานศึกษาอย่างที่เคยฝันไว้ แต่ความรู้สึกดีใจมีมากกว่า ข้าพเจ้าใช้เวลาศึกษาอยู่พักใหญ่ ถึงการดำเนินงาน การเรียนการสอน ยิ่งข้าพเจ้าได้รู้จัก ยิ่งอยากมาทำงานที่นี่ จนที่สุดข้าพเจ้าก็ได้รับโอกาสอันแสนดีนี้จนได้

ชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” ไม่ได้เป็นเหมือนโรงเรียนทั่วไป ที่นี้เลือกใช้คำว่า “ชุมชนการเรียนรู้” เพื่อสื่อความเป็นที่เรียนรู้ที่เสมือนอยู่ในชุมชนของตนเอง ยังเรียนรู้เหมือนอยู่บ้าน ได้คิดจริง ทำจริง เป็นการเรียนรู้ที่สามารถนำกลับไปประยุกต์ใช้ได้จริงในวิถีชีวิต ในท้องถิ่น เช่น วิชาช่าง วิชาเกษตร สอนให้ภาคภูมิใจ ไม่ละทิ้งวิถีชีวิตและวัฒนธรรมเดิมของท้องถิ่นของตน ควบคู่กับการเรียนความรู้ทางวิชาการพื้นฐานที่จำเป็น เรียนรู้เทคโนโลยี ความเจริญก้าวหน้าและความเป็นไปของโลก เรียกได้ว่าผู้ที่จบจากที่นี่ไป หากมีโอกาสไปทำงานหรือศึกษาต่อ จะต้องสามารถอยู่ได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทัน ไม่ถูกเอาเปรียบจากสังคมเมือง แต่ขณะเดียวกัน หากเลือกที่จะกลับบ้าน เขาก็จะสามารถดำเนินวิถีชีวิตเดิมของครอบครัวได้ปกติ ไม่เป็นคนแปลกหน้าของครอบครัวของชุมชน เช่นเด็กฯ จากต่างจังหวัดที่เข้าไปเรียนกรุงเทพฯ ดังที่เห็นทั่วไป พอกลับบ้านมาทำนาทำงานไร่ช่วยพ่อแม่ไม่เป็นแล้ว

ข้าพเจ้ามองว่า สถานศึกษาแห่งนี้แม้จะเป็นเพียงจุดเล็กๆ ในสังคมอันกว้างใหญ่ แต่ก็มีความหวัง เป็นจุดเริ่มต้น ที่จะสามารถผลิตบุคลากรผู้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนา โดยเริ่มจากตนเอง ครอบครัว ชุมชนท้องถิ่น จนไปถึงระดับสังคมต่อไป อยู่ที่นี่ ข้าพเจ้าต้องเรียนรู้หลายๆ อย่าง เรียนรู้ว่าการเป็นครูไม่ได้มีหน้าที่เพียงสอน สิ่ง แต่ต้องทำให้ผู้เรียนเข้าใจ พร้อมทั้งเต็มใจนำไปปฏิบัติจริง

ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอะไร เมื่อข้าพเจ้าถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน ตัวข้าพเจ้าเองก็ต้องพร้อมรับเอาประสบการณ์จากพวกเขาด้วย เรียกว่าได้เรียนรู้ร่วมกัน การเป็นครูนอกจากจะต้องเป็นผู้ช่วยนำพานักเรียนให้พัฒนาทางด้านสติปัญญา บุคลิกภาพ อารมณ์ และสังคมแล้วนั้น ครูต้องเป็นผู้ให้ความอบอุ่นแก่นักเรียนด้วย เพื่อให้นักเรียนจะได้มีความเชื่อและไว้วางใจครู พร้อมทั้งจะพบครูเวลาที่มีปัญหา และการเป็นครูต้องเป็นตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมง ไม่ใช่เพียงเฉพาะในเวลาราชการ นอกจากนี้ ครูจะต้องเป็นต้นฉบับที่ดีแก่นักเรียน เพราะผู้เรียนโดยทั่วไปจะ “เรียน” และ “เลียน” จากตัวครู การทำตัวเป็นต้นแบบหรือแบบอย่างจึงเป็นสิ่งที่ทรงอิทธิพลมากกว่าการบอกกล่าวเฉยๆ

มีคำกล่าวว่า "การพัฒนาชาติให้เริ่มที่ประชาชน จะพัฒนาคนให้เริ่มที่ใจ จะพัฒนาอะไรให้เริ่มที่ตัวเองก่อน" ฉะนั้นนอกเหนือจากการแนะนำให้ผู้เรียนประพฤติให้เหมาะสมแล้ว ยังจำเป็นที่ครู (ตัวข้าพเจ้า) ต้องประพฤติและปฏิบัติตนให้เหมาะสมด้วย วันนี้ ข้าพเจ้าอาจยังเป็นครูที่ยังไม่ดีพร้อม แต่ข้าพเจ้าก็พร้อมแล้วที่จะปรับปรุงตนเองอย่างเต็มความสามารถ โดยให้ผู้เรียนช่วยเป็นกระจกเงาสะท้อนภาพการทำงาน การปฏิบัติตัว ถึงแม้จะไม่ใช่อาชีพที่เคยใฝ่ฝันไว้ แต่ ณ วันนี้ข้าพเจ้าก็ดีใจและภูมิใจมาก ที่ได้เข้ามาเรียนรู้ถึงความเป็นครู

เลิกได้ถูกทางแล้ว

รักเดช รานเก่า

ภูมิลำเนาผมเป็นคนจังหวัดลำปาง จบการศึกษาระดับ ปวช. ที่วิทยาลัยเทคนิคลำปาง แล้วมาศึกษาต่อระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา จังหวัดเชียงใหม่ ในคณะวิศวกรรมศาสตร์ สาขาวิศวกรรมไฟฟ้าไฟฟ้ากำลัง มีคำถามว่า เรียนเป็นวิศวกร แล้วผมมาเกี่ยวข้องกับงานด้านการศึกษาได้อย่างไร? เรื่องนี้มันมีอยู่ว่า ตอนที่ผมเรียนจบปริญญาตรีมาใหม่ๆ ผมก็ไปทำงานตามสาย คือเป็นวิศวกรในโรงงานแห่งหนึ่งที่จังหวัดระยอง ทำงานได้สักพักไม่ถึงปี รู้สึกว่าชีวิตการทำงานในโรงงานมันเหมือนเดิมทุกวัน ที่สำคัญช่วงนั้นคุณตาผมได้ถึงแก่กรรม ก่อนที่ท่านจะเสียท่านอยากพบผมมาก เพราะถือว่าผมเป็นหลานที่ผูกพันกับท่านมากที่สุดในบรรดาหลานทั้งหมด เมื่อทราบข่าวผมรีบขออนุญาตหัวหน้างานแล้วรีบซื้อตั๋วรถกลับลำปาง รถออกเวลา ๒๐.๓๐ น. ใช้เวลาเดินทางประมาณ ๑๐ ชม. ถึงลำปางเวลา ๘.๐๐ น. เมื่อมาถึงก็เห็นร่างของคุณตานอนนิ่งไปแล้ว ผมได้แต่กอดร่างอันไร้วิญญาณของท่านเป็นครั้งสุดท้าย พร้อมทั้งรู้สึกเสียใจมากที่กลับมาหาท่านไม่ทัน หลังจากนั้นผมสัญญากับตัวเองว่า ผมจะต้องดูแลคุณยายที่ยังคงมีชีวิตอยู่ให้ดี ไม่อยากที่จะต้องเดินทางไกล จึงต้องการหางานที่อยู่ใกล้บ้านเพื่อมาดูแลคุณยายได้สะดวก พอตีในตอนนั้นทาง กศน.จังหวัด

เชียงใหม่ได้เปิดรับสมัครครูอาสาสมัคร ผมเลยลองไปสมัครแล้วก็สอบได้ด้วย ผม
จึงต้องคิดระหว่างทำงานในโรงงานกับทำงานเป็นครู งานไหนเราจะชอบมากกว่า
จะเลือกทำงานให้ตนเอง หรือจะเลือกทำงานเพื่อสังคม ผมตัดสินใจเป็นครูอาสา
สมัครของ กศน.แม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ โดยหวังอยากรนำความรู้ที่ได้เรียนมาไป
เผยแพร่ให้นักเรียนและชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์ไม่มากนักน้อย พร้อมทั้งยังกลับไป
ดูแลคุณยายได้สะดวกขึ้น ด้วยเหตุนี้เอง ชีวิตของผมก็ได้มาสัมผัสงานทางด้าน
การศึกษาจนถึงวันนี้

จากวิศวกรมาเป็นครู (ซึ่งตอนเด็กไม่เคยคิดอยากเป็นครูเลย) เริ่มงานวัน
แรกผมได้รู้จักกับคณะครู กศน.อำเภอแม่แจ่ม โดยเฉพาะคุณครูที่ผมจะต้องไปสอน
ที่เดียวกับเขา ชื่อครูอนุพงษ์ ผมเรียกท่านว่า อ้ายหนาน ตามครูท่านอื่นเรียก (อ้าย
แปลว่าพี่ หนานคือคนเคยบวชเป็นพระมาก่อน) ในตำแหน่งงานผมและครูที่มา
ใหม่ได้ชื่อว่า ครู กพด. ซึ่งย่อมาจาก ครูในโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่น
ทุรกันดาร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ท่านทรงตั้งตำแหน่งนี้ขึ้น เพื่อเป็นการ
ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในถิ่นทุรกันดารด้านการศึกษา รวมถึงด้านสุขภาพอนามัย
สิ่งแวดล้อม เป็นการช่วยเหลือครู กศน. จากที่เคยมีครูประจำโรงเรียนหมู่บ้าน
ละ ๑ คน ให้มีครูหมู่บ้านละ ๒ คน จะได้ช่วยแบ่งเบาภาระงานกัน โรงเรียน
ที่ผมไปสอนมีชื่อ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” บ้านห้วยห้วย
(ศศช.บ้านห้วยห้วย) ต.บ้านทับ อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ อยู่ห่างจากตัวอำเภอ
แม่แจ่มประมาณ ๖๐ กม. ประชากรในหมู่บ้านเป็นชนเผ่ากะเหรี่ยงหรือปกาเกอญอ
หมู่บ้านที่ใกล้กันคือบ้านแม่ป๋อก ห่างประมาณ ๕ กม. บ้านเซโดซา ห่าง ๓ กม.
เมื่อเดินทางมาถึงบ้านห้วยห้วย ภาพที่ผมเห็นเป็นภาพที่ต่างกับที่นึกไว้อย่างสิ้นเชิง
ที่นี่ ภาษาพูดคุยคนละภาษา สื่อสารไม่ค่อยเข้าใจ (เหมือนอยู่อีกประเทศหนึ่ง)
ไม่มีไฟฟ้า สัญญาณโทรศัพท์ก็ไม่มี ชีวิตความเป็นอยู่แตกต่างกับคนในตัวอำเภอ
แม่แจ่มมาก นักเรียนมีทั้งหมด ๒๓ คน ชั้นอนุบาลถึง ป.๔ โรงเรียนก่อตั้งได้เพียง
๔ ปีจึงยังไม่เคยมีใครจบการศึกษาจากที่นี่ นักเรียนเชื่อฟังดีมาก อาจจะมีชน
บางตามประสาเด็ก ส่วนใหญ่ขี้อายไม่กล้าพูดไม่กล้าแสดงออก มีนักเรียนพิเศษ
คนหนึ่งเป็นใบ้ สำหรับนักเรียนคนนี้ ผมหวังแค่ขอให้เขาเอาตัวรอดอยู่ในสังคมได้
อย่างมีความสุขก็พอ

เมื่อได้มาทำงานเป็นครู ระหว่างนั้นผมก็ได้ไปเรียน ป.บัณฑิตวิชาชีพ

ครู ทีมมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายมาเปิดสอนที่วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ ทุกวันเสาร์-อาทิตย์ แล้วกลับไปทำงานวันจันทร์-ศุกร์ เป็นเวลา ๑ ปีครึ่ง ในช่วงเวลานั้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงเสด็จมาเยี่ยม กศน.อำเภอแม่แจ่ม ที่บ้านอมเรด ผมได้ไปช่วยงานรับเสด็จ ในวันที่พระองค์ทรงปลูกต้นขนุน ผมได้ถือผ้าเช็ดมือให้ท่าน ซึ่งผมรู้สึกดีใจมากที่ได้เห็นท่านแบบใกล้ชิด รู้สึกภูมิใจที่ได้ทำงานรับใช้พระองค์ท่านด้วย

เมื่อเรียนป.บัณฑิตวิชาชีพครูจบ ผมก็ได้นำความรู้ไปใช้กับนักเรียนบ้านห้วยห้วย ซึ่งได้ผลบ้างไม่ได้ผลบ้าง แต่นักเรียนบ้านห้วยห้วยจากอ่านหนังสือไม่ได้เลยก็เริ่มอ่านหนังสือได้มากแล้ว ครูอนุพงษ์สอนให้ผมได้เรียนรู้การใช้ชีวิตบนดอย ไม่ว่าจะเป็นการทำกับข้าวเอง การทำความรู้จักดูแลช่วยเหลือชาวบ้านที่นั่น ขณะทำงานมีนักศึกษาจากหลายสถาบันมาออกค่าย บริจาคสิ่งของสร้างห้องน้ำและสร้างวัด ประชาชนในหมู่บ้านก็ได้รับประโยชน์ไปด้วย ผมทำงานที่บ้านห้วยห้วยจนกลายเป็นสมาชิกของหมู่บ้านแห่งนี้ไปแล้ว แต่เมื่อมีการโยกย้ายประจำปีของ กศน.แม่แจ่ม ผมถูกย้ายไปทำงานที่บ้านแม่ป๊อก ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่ใหญ่กว่าและตั้งมานานหลายปีแล้ว ครูคนแรกที่สร้าง ศศช.บ้านแม่ป๊อก คือครูสิงหา แซ่ตั้ง ตอนนั้นท่านได้จากแม่ป๊อกไปเป็นครูของโรงเรียนสาธิตชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จพระย่า” มศว แม่แจ่มแล้ว เด็กนักเรียนที่บ้านแม่ป๊อกส่วนใหญ่จะมีความกลัวว่านักเรียนบ้านห้วยห้วยมาก รวมทั้งด้านความรู้และความมีวินัย นักเรียนมี ๓๕ คน อนุบาลถึง ป.๔ ศศช.บ้านแม่ป๊อกมีไฟฟ้าใช้จากระบบไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ ทำให้นักเรียนสามารถรับรู้ข่าวสารทางโทรทัศน์และทันต่อเทคโนโลยีในปัจจุบันได้ ครูที่ประจำอยู่ที่นั่นคือครูประยุทธ โพธิ์ฤกษ์ ผมได้รู้จักท่านมาแล้วตอนผมอยู่บ้านห้วยห้วย ที่จริงบ้านแม่ป๊อกกับบ้านห้วยห้วยเป็นพี่น้องกัน สมัยก่อนชาวบ้านแม่ป๊อกบางส่วนได้แยกตัวออกมาสร้างหมู่บ้านแห่งใหม่ เรียกว่าบ้านห้วยห้วยนั่นเอง เหตุที่ย้ายก็เพราะช่วงนั้นเกิดโรคระบาด ผมทำงานที่ ศศช.บ้านแม่ป๊อกได้เพียง ๒ เดือน ก็มาสมัครงานเป็นครูโรงเรียนสาธิตชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จพระย่า” มศว แม่แจ่ม เนื่องจากครูสิงหาท่านได้ชวนให้มาช่วยงาน และเห็นว่าอนาคตของตัวเองน่าจะไปได้มากกว่านี้ การเป็นครู กพด. ที่ผ่านมา ช่วยทำให้ผมได้รับประสบการณ์หลายๆ อย่าง เช่น การทำงานเหมือนพี่เหมือนน้องไม่ใช่เจ้านายกับลูกน้อง ได้รู้จักกับหลายๆ คนในอำเภอแม่แจ่ม รวมทั้งการใช้ชีวิตคนเดียวในถิ่นทุรกันดาร

ที่โรงเรียนสาธิตชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” มศว แม่แจ่ม ตอนนี้มีนักเรียนประจำทั้งหมด ๔๐ คน ตั้งแต่ ม.๑ ถึง ม.๒ ในอนาคตจะมีนักเรียนถึง ม.๖ มีครูประจำอยู่ ๕ ท่าน รวมผมด้วย โรงเรียนแห่งนี้กำลังจะเป็นโรงเรียนสาธิตที่ไม่เหมือนใครและไม่มีใครเหมือน คือจะเน้นการทำมาหากินให้พึ่งตนเองได้ ทำการเกษตรไปด้วย และให้ผู้เรียนได้ค้นพบตัวเองว่าถนัดหรือชอบด้านไหน พร้อมทั้งจะไปทำงานต่อหรือศึกษาต่อได้ นักเรียนมาจากหลายจังหวัดหลายอำเภอ ต้องห่างไกลพ่อแม่ ที่นี่เป็นเหมือนสถานที่ฝึกให้รู้จักการอยู่ร่วมกัน มีความรับผิดชอบ ทำอาหารกันเอง นักเรียนจะต้องมีความอดทนมาก อยู่ที่นี่ นอกจากผมจะให้ความรู้กับนักเรียนแล้ว นักเรียนยังเป็นผู้ให้ความรู้กับผมด้วย เหมือนกับเราเรียนรู้ไปด้วยกัน นักเรียนเข้ากับครูทุกคนได้ดี พวกเขารักชุมชนและครูของเขามาก ทุกๆ สัปดาห์ จะมีศิษย์เก่ากลับมาเยี่ยมมหาครู รุ่นน้อง และมาเยี่ยมคุณลุงบุญธวัช ซึ่งเป็นที่เคารพรักของทุกๆ คนในชุมชนแห่งนี้

ตั้งแต่วันแรกจนถึงปัจจุบัน ผมไม่เคยเสียใจเลยที่ผมเลือกเป็นครู ดีใจที่ผมได้เลือกมาถูกทางแล้ว ผมจะพยายามทำหน้าที่ครูให้ดียิ่งๆ ขึ้นต่อไป และตลอดไป

ทินว่า

สิงหนั แห่ตั้ง

การแสดง “ทินว่า” ได้ดัดแปลงมาจากการเล่น “จิกลิ” การละเล่นพื้นบ้านของชาวปกาเกอญอมาแต่โบราณ ซึ่งพ่อเฒ่าทูปเปอร์ โชคสุขเสียงวิเวก นักปราชญ์ปกาเกอญอแห่งขุนเขาบ้านแม่แอใต้ ตำบลปางหินฝน อำเภอแม่แจ่ม ท่านเล่าว่า จิกลิใช้เล่นประกอบงานศพในวันสุดท้ายของงาน โดยเฉพาะต้องเป็นงานศพของผู้สูงอายุ เชื่อกันว่าการเล่นจิกลิจะช่วยไล่ผีออกจากหมู่บ้าน คนข้างหลังจะได้อยู่เป็นสุข และแสดงความมีน้ำใจต่อเจ้าภาพ กับเป็นการร่วมใจกันไม่ให้เกิดความเศร้าหมองในงาน

การเล่นใช้ไม้ไผ่ ๔ คู่ (๘ ลำ) เรียงต่อกัน ห่างกันเล็กน้อย แล้วนำไม้ไผ่อีก ๔ คู่ มาวางขวางทับด้านบน ใช้ผู้เล่น ๑๖ คน จับไม้ไผ่หัวท้าย ยกกระทบกับพื้น และกระทบกันเป็นจังหวะ คล้ายการเล่นลาวกระทบไม้ มีผู้เต้น จำนวนคนตามช่องเต้นหรือน้อยกว่าก็ได้ ส่วนดนตรีประกอบ จะมีคนให้จังหวะตีกลอง ๑ คน ตีฆ้อง ๑ คน ตีฉาบ ๑ คน

สำหรับในวันนี้ การแสดงที่เรียกทิดว่า เรียกตามภาษาปกาเกอญอ หว่า แปลว่า ไม้ไผ่ ทิด แปลว่า กระต๊อบ รวมเป็น “การแสดงกระต๊อบไม้ไผ่” และใช้เล่นในงานขึ้นปีใหม่ งานทางวัฒนธรรม และงานรื่นเริงต่างๆ เพื่อความสนุกสนาน สำหรับในอำเภอแม่แจ่มจะหาชมได้ที่ บ้านแม่มู ตำบลแม่นาจร , บ้านแม่ห้วยบง ตำบลแม่ศึก , บ้านแม่แอ๊ต ตำบลปางหินฝน และที่ชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” พร้อมทั้งมีแสดงอยู่ในสหรัฐอเมริกา แคนาดา อังกฤษ ออสเตรเลีย และอีกหลายประเทศ ที่ชาวปกาเกอญอไปอยู่ นับได้ว่าทิดว่าเป็นการแสดงของชาวปกาเกอญออย่างแท้จริง ไปอยู่ที่ไหนก็เล่นได้

ทิวหาของชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” ได้มีการออกแบบทำเต็น และวิธีการเล่นเพิ่มเติม แบ่งเป็น ๒ ช่วงหรือ ๒ ชั้น

ชั้นแรก ใช้ไม้ไผ่ ๓ คู่ (๖ ลำ) ใช้ผู้ตี ๖ คน ผู้เต้นจะรำเข้ามาจากด้านหนึ่งของไม้ที่วางเป็นแนวนอน

ชั้นที่สอง วางขวางทับด้านบนด้วยไม้ไผ่อีก ๓ คู่ ใช้ผู้ตีเพิ่มเป็น ๑๒ คน ผู้เต้นมีจำนวน ๑๐ คน ชาย ๕ หญิง ๕ เต้นเข้าออกด้วยท่ารำต่างๆ ทั้งตรงกลาง ตรงมุม และด้านข้าง ตามจังหวะความเร็วของการกระทบไม้และเสียงเพลง ซึ่งเร็วขึ้น เข้มขึ้นขึ้น

ดนตรีประกอบจะมีคนตีกลองให้จังหวะ กับเล่นกีตาร์ สำหรับเพลงที่ขับร้องเป็นการร้องหมู่ ไม่จำกัดจำนวนคนร้อง เพลงที่ใช้ในการแสดงมีอยู่ ๒ เพลง ในภาษาปกาเกอญอ คือเพลงฮอโไข่เคลอ และเพลงเกอญอลือหล่า

เพลงฮอโไข่เคลอ มีเนื้อหาเกี่ยวกับผืนแผ่นดินของไทยที่สวยงาม มีการเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาล มีสัตว์ป่า ต้นไม้ใหญ่มากมาย แต่ปัจจุบันมีคนทำลายป่าทำให้ผืนไม้ตกตามฤดูกาล สัตว์ป่าไม่มีที่อยู่อาศัย ขอความร่วมมือจากพี่น้องชาวไทยทุกคน ช่วยกันอนุรักษ์ป่าไม้และสัตว์ป่าเอาไว้ ถ้าหากเราไม่รักษา สักวันหนึ่งแผ่นดินจะกลายเป็นทะเลทราย

เพลงเกอญอลือหล่า มีเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมของคนดอย ลงมาเรียนในพื้นที่ราบ และแสวงหาสิ่งใหม่ๆ จนลืมวัฒนธรรมและประเพณีของตนเอง เราจะไม่ลืมแผ่นดินอีกแล้ว ถ้าเราไม่ร่วมมือกัน และได้เตือนคนสมัยใหม่ให้รักษาวัฒนธรรมของตนเองไว้ แล้วเราจะมีความสุขตลอดไป

การแสดงหรือเล่นทิวหานี้ มีข้อควรระวังคือ ต้องมีสมาธิ ดูจังหวะของไม้กระทบ ขยับขาให้เร็วตามจังหวะ ส่วนคนตีไม้ก็ตีไม้ให้แรงเกินไป และเล่นด้วยความระมัดระวังไม่ประมาท สำหรับประโยชน์ที่ได้คือ สืบสานวัฒนธรรมชนเผ่า ไม่ให้ลืมวัฒนธรรมของตนที่สืบทอดมาอย่างยาวนาน ได้เรียนรู้ทำนองเพลง จังหวะการเต้นและการตี ได้เรียนรู้วิธีการเต้น ผึกคิดการออกแบบดัดแปลงทำเต็นตลอดจนได้ฝึกสมาธิ ความอดทน ความสามัคคี และการออกกำลังกาย

เด็กดอยเด็กดี เรื่องเล่าให้ร่มป่าหวด

พนทรี กิจวิโรจน์กุล

นักเรียน	ครูครับ ผมขอเบิกเงินครับ
ครู	จะเบิกเท่าไรล่ะ
นักเรียน	๕๐๐ บาทครับ
ครู	จะเอาไปทำอะไร
นักเรียน	จะซ่อมแม่พ่อนรถเครื่อง ครับ
ครู	๕๐๐ จะทำอะไรได้
นักเรียน	ขอย่าน้องก็ซ่อมพ่อนน้าเข็นเขาได้ครับ

เขายึดดอกยิ้มแก้มปริอย่างภูมิใจ ซึ่งเป็นอาการเดิมๆ ที่ผู้เขียนคุ้นเคย

บทสนทนาโต้ตอบกันระหว่างผู้เขียน กับนักเรียนโรงเรียนสาธิตชุมชน การเรียนรู้ “สมเด็จย่า” มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แม่แจ่ม นักเรียนชื่อ ด.ช.เจริญชัย ศักดิ์ศรีวิลาส หนูน้อยวัย ๑๔ ปี จากบ้านขุนแตะ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ขณะที่ นักเรียนมาขออนุญาตลากลับเพื่อไปร่วมพิธีมดมือที่บ้าน คำตอบและอาการประกอบรอยยิ้ม ได้สร้างความรู้สึกภูมิใจแก่ผู้เขียนยิ่งนัก ในฐานะที่เป็นครู แม้หลายคนอาจมองว่า อาจเป็นการพูดเพื่อเอาใจ หรือหลอกครู เพื่อที่จะได้เบิกเงินไปใช้ แต่ผู้เขียนมีความเชื่ออย่างสนิทใจและไม่ได้ถามต่อเมื่อ นักเรียนตอบจบ เพราะมีหลายหลายเหตุการณ์ที่ผู้เขียนได้ประสบกับนักเรียนผู้ นี้ เช่นเมื่อปี ๒๕๕๓ นักเรียนได้ขอเบิกเงินเพื่อส่งกลับบ้านไปแล้วครั้งหนึ่ง เมื่อมีการตรวจสอบก็ได้มีการส่งเงินกลับบ้านให้พ่อแม่จริง หลังจากนั้นได้มาบอกด้วย อาการเดิม ๆ คือยึดดอกละยิ้มอย่างมั่นใจ ว่าปิดเทอมปีนี้ผมจะไม่กลับบ้าน ผม จะหาเงินให้ได้ ๑,๐๐๐ บาทในเทอมนี้ ปรากฏว่าเมื่อสิ้นปีเขาสามารถหาเงินจาก การรับจ้างและขายผัก ได้มากกว่า ๑,๕๐๐ บาท บางครั้งได้ขันอาสาที่จะช่วยงาน ต่างๆ ให้กับโรงเรียนอย่างเต็มใจ

เหตุการณ์ความดีเช่นนี้ อาจบอกได้ว่าเป็นเหตุการณ์ปกติ ที่เกิดขึ้น สม่ำเสมอได้ร่ำปาดังแห่งนี้ เพราะความดีของนักเรียนที่นี่มีหลากหลายรูปแบบ เช่น การร่วมกันเก็บขยะข้างถนนคอยอินทนนท์ การขออนุญาตกลับไปบ้านเพื่อไป ช่วยพ่อแม่สร้างบ้าน การตื่นตั้งแต่ตี ๔ เพื่อนำเห็ดไปขาย เป็นต้น แต่ทุกครั้ง ที่ผู้เขียนประสบ ผู้เขียนจะมีอาการปลื้มใจเล็กๆ อยู่ทุกครั้งไป นักเรียนที่นี่มีจำนวน ๔๐ คน แบ่งชั้นเรียนออกเป็น ๒ ชั้น คือชั้น ม.๑ และ ม.๒ นักเรียนทุกคนล้วนมี ฐานะทางครอบครัวยากจน มาจากถิ่นทุรกันดารที่มีการคมนาคมลำบาก เช่น ท้องที่ อำเภอู้มผาง อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก อำเภอแม่ลาน้อย อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน และอำเภोजอมทอง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น ตัวอย่างความดีที่เกิดขึ้นอยากจะสะท้อนว่า ใครๆ ก็ทำได้ แม้จะเป็นเด็ก ซึ่ง อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ ซึ่งปกติเด็กวัยนี้มักจะให้ความสนใจเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบอกได้ว่า ความดีหรือจิตสำนึกแห่งการทำความดี มิได้แยกว่า จะต้องเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ หรือต้องรอคอยโอกาส ว่าเมื่อไหร่ถึงจะได้ทำความดี การทำความดีไม่ได้จำกัดวัน เวลา และสถานที่ แต่อยู่ที่จิตสำนึกต่างหาก

ภาพเก่าในน้

บุทรชัย เพลิมชัย

๑.

ราวเสกคาถา เมื่อหวนนึกถึงการเดินทางในคำคืนที่ผ่านมา รถตู้วิ่งตะบึงผ่านทางดง สันป่าตอง ก่อนถึงจอมทองรถหักเลี้ยวขวาขึ้นดอยอินทนนท์ ภูมิทัศน์สองข้างทางเริ่มเปลี่ยน ห้างขายบ้านเรือนผู้คน จนป่าทึบเขาชันปรากฏตัว เกิดเงาครีမ်ทึมเทาเข้าผสมกลมกลืนกับคำคืนรัตติกาล ความมืดกลายเป็นนายของทุกสิ่ง มีเพียงแสงสว่างจากดวงไฟหน้ารถเท่านั้น ที่เอาชนะมันได้ แม้อยู่บนเส้นทางสู่อินทนนท์ แต่จุดหมายปลายทางไม่ใช่ที่ยอดดอยสูงสุดของประเทศไทย ตรงนั้น รถจึงหักเลี้ยวอีกครั้ง คราวนี้ แทนที่จะได้ขึ้นสูง มันกลับเอาหัวดิ่งลง ในทุกโค้งหักศอกผมอดใจ เหมือนคนกำลังตกจากหน้าผาหันหาอะไรยึดเกาะไม่เจอ วิตกจريتไปถึงวันข้างหน้า ที่จะต้องขับรถมาด้วยตัวเอง ครุ่นกังวลถ้าผ้าเบรกเกิดร้อนละลายจมหายจากการถูกเหยียบย้ำซ้ำๆ เพื่อสู้กับแรงดึงดูดของโลก จนกระทั่งเบรกไม่อยู่เสียแล้ว ทั้งรถทั้งคนจะเหลืออะไร ... ความกลัวจากการคิดไปก่อนหลอกหลอนซะมิด

ราวหลุดออกที่โล่งพบสรวงสวรรค์ เมื่อผ่านพ้นคำคืนได้มายืนยลโฉม “แม่แจ่ม” ยามฟ้าสาง ทะเลหมอกห่มคลุมขุนเขา กลับช่วยขับแสงเงาให้ยอดเนินเล็กต่ำเรียงรายเบื้องหน้าโดดเด่น ครันพิศมองแต่ละซอกมุม เห็นหุบห้วยเหมือง น้ำหลบซ่อนตัวอยู่ท่ามกลางแมกไม้หลากสีสน ใกล้เคียง กันผืนนากว้างใหญ่เรียงไล่ลดหลั่นเป็นขั้นบันได พอถึงระยะไม้ไกลมีขนานน้อยคอยแซมคั่น แลถุดออกไปอีกหน่อย เห็นหมู่บ้านสีบกว่าหลังคาเรือน เริ่มมีกลุ่มควันจางๆ คงจากกองไฟก่อแก่นาว ลอยขึ้นขอพื้นที่แทรกตัว เบื้องต้นยังแตกต่าง แต่ท้ายที่สุดก็ทำสำเร็จ กลุ่มควันได้ร่วมเดินทางไปกับทะเลหมอก

แม่แจ่ม อำเภอหางไสลในหุบเขา วัฒนธรรมล้านนาอาจจะแห่งสุดท้าย ที่หลากหลายไปด้วยวิถีชนเผ่า ทั้งไต กะเหรี่ยง ม้ง ลัวะ ลีซอ ... หากมันไม่ตั้งใจจริงจังจนจบชีวิตนี้ก็คงไม่ได้มา แม่แจ่ม หลายคนเขาเรียก เมืองจม ครันเมื่อมาแล้วจึงรู้ ชักติดใจในความ “แจ่ม” งาม จนนึกอยากลงรากฝากตัว “จม” อยู่ที่นี่

๒.

ปี พ.ศ.๒๕๔๒ สถานศึกษาที่ใช้ชื่อว่า ชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” ถือกำเนิดขึ้น บนเนินเขาบ้านสันเกี๋ยง ตำบลช่างเคิ่ง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้ความร่วมมือของสามหน่วยงาน ได้แก่ โครงการพระเมตตาสมเด็จย่า อบต.ช่างเคิ่ง และ กศน.

สถานศึกษาแห่งนี้เกิดขึ้นตามพระราชปณิธานของสมเด็จย่า จากพระเมตตาที่ทรงมีต่อเด็กและเยาวชนบนพื้นที่สูงห่างไกล ยากจน ขาดโอกาส โดยเฉพาะชาวไทยภูเขาในพื้นที่ต่างๆ ของภาคเหนือ อยากให้ได้รับโอกาสยกระดับคุณภาพชีวิต หลังจบการศึกษาชั้นประถมแล้วมาเรียนต่อมัธยมศึกษา อย่างมีเป้าหมายชัดเจนว่า ต้องการให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่ได้รับจากชุมชนการเรียนรู้นี้ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตในชุมชนเดิมของตน คาดหวังถึงขั้นว่า จะสามารถกลับไปเป็นผู้นำเยาวชน สร้างการเปลี่ยนแปลงพัฒนาชุมชนบ้านเกิด บนพื้นฐานแนวทางการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนได้ หรือหากมีโอกาสศึกษาต่อต้องเข้าเมืองใหญ่ ก็ให้มีภูมิคุ้มกันเพียงพอที่จะไม่ต้องตกเป็นเหยื่อ

การจะทำให้ได้สมดังเป้าหมายนั้น การศึกษาที่จัดในสถานศึกษาแห่งนี้ จะต้องเป็นการศึกษาแนวใหม่ แตกต่างออกไปจากการศึกษามัธยมแบบเดิม คือจะต้องสร้างสรรค์รูปแบบกระบวนการเรียนรู้ใหม่ ที่สามารถตอบโจทย์ใหญ่ อย่างน้อยในสี่ข้อนี้

ข้อแรก จะต้องเป็นการศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน คือไม่แปลกแยกจากชีวิตจริง

ข้อสอง จะต้องสอดคล้องกับสภาพและบริบทของชุมชน ไม่แปลกแยกจากชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง

ข้อสาม จะต้องสอดคล้องกับสภาพที่ผู้เรียนและครูพักอาศัยประจำอยู่ร่วมกัน เป็นวิถีชุมชน-หมู่บ้าน

ข้อสี่ จะต้องสอดคล้องกับการที่ต้องเล่าเรียนและทำการผลิต ทำไร่ทำนา เลี้ยงหมู เลี้ยงปลาไปพร้อมกันด้วย เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ ลดภาระการพึ่งพาจากภายนอก

ตลอดระยะเวลาสิบปีที่ผ่านมา ชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” หลากหลายชีวิตบนเนินเขาบ้านสันเกี๋ยง ทั้งครูและนักเรียน ผู้ใหญ่กับเด็ก ล้วนอยู่บนเส้นทาง

ของการแสวงหาสร้างสรรค์ทางเลือกใหม่ของการศึกษาเรียนรู้ ที่สมควรมาช่วยกันค้นหาคำตอบว่า ระหว่างเส้นทางสายนี้ เราก้าวไปไกลถึงหลักกิโลเมตรที่เท่าไรแล้ว

วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๒ โครงการพระเมตตาสมเด็จย่า ได้ลงนามในความความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” ไปเป็นโรงเรียนสาธิตชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” มศว แม่แจ่ม ความแตกต่างที่มาพร้อมกับความคาดหวังกันว่า จะสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลง นำสู่คุณภาพการศึกษาที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ภารกิจสำคัญในฐานะที่เป็นโรงเรียนสาธิต คือการสร้างองค์ความรู้ทางศึกษาศาสตร์ และเป็นที่พักฝึกฝนฝึกสอนของนิสิตนักศึกษาว่าที่คุณครูคนใหม่ เมื่อสาธิต มศว อาจหาญออกจากเมืองใหญ่มาปักหลักปักธงบนดอยสูงของแม่แจ่ม ย่อมต้องมุ่งความเป็นนวัตกรรม ที่จะสร้างการศึกษาแนวใหม่และกระบวนการเรียนรู้ใหม่เช่นกัน

เห็นที่ว่า จะต้องกลายร่างเป็นโรงเรียนสาธิตทางเลือกภาคชุมชนภาคคนยาก ไม่ใช่สาธิตของลูกหลานอาจารย์ ลูกหลานชนชั้นกลางในเมือง เหมือนดังที่คุ้นเคย เห็นที่ว่า นิสิตฝึกสอนจะต้องกลายร่างเป็นคุณครูพันธุ์ใหม่ ไม่ได้เข้าห้องสอนตามตารางวิชา แต่ต้องไปสอนวิชาชีวิต วิชาชุมชน อยู่กึ่งกลางทุ่งกลางนา คราวนี้เลยชักไม่แน่ว่า ใครเป็นครูใครเป็นนักเรียนกันแล้ว

เหตุเช่นนี้ มศว จึงได้รับโจทย์ใหญ่ ที่พ่วงแบกไว้ด้วยความคาดหวังชั้นเอกอุทิศเดียว ... จะทำอย่างไร ?

จึงจะเชื่อมโยงสิ่งที่มีอยู่เดิม ให้เกิดแรงกายแรงใจ สร้างพลังของสิ่งใหม่ที่สดใสกว่าเก่า

จึงจะฟื้นคืนภูมิปัญญาท้องถิ่น ประสานไปกับวิทยาการความรู้ใหม่ ให้ทั้งรู้จักตนเองและเท่าทันโลก

จึงจะนำโจทย์จริง ปัญหาจริงของท้องถิ่น ของบ้านเกิด มาเป็นฐานสำคัญของการเรียนรู้

จึงจะผสมผสานวิชาสามัญ วิชาชีพ วิชาท้องถิ่น และวิชาชีวิต หลอมรวมได้สัดส่วนสมดุลกัน

จึงจะสร้างการศึกษาที่กินได้ งอกงามได้ ทำให้คนอยู่ได้ และอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีในท้องถิ่นของตน

อีกทั้ง จะสามารถหล่อหลอมให้เยาวชนดอกผลของสาธิตคนยาก รู้จักที่จะเลือกรับสิ่งใหม่ ไม่ทิ้งสิ่งเก่า หนักเอาเบาสู้ และรู้พึ่งตนเอง

.....

เริ่มต้นนับหนึ่งกันอีกครั้ง

โรงเรียนสาธิตชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” มศว แม่แจ่ม

สถานศึกษาแห่งใหม่ บนเนินเขาบ้านสันเกียงที่เดิม

ทั้งครูและนักเรียน ผู้ใหญ่กับเด็ก

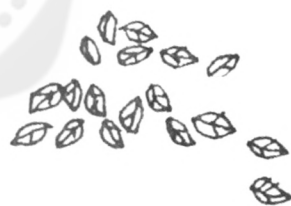
ต่างล้วนยังอยู่บนเส้นทางของการแสวงหาสร้างสรรค์ทางเลือกใหม่ของการศึกษาเรียนรู้

ในระหว่างเส้นทางนั้น

มีภารกิจที่ยังต้องช่วยกันให้คำตอบว่า

เราก้าวไปไกลถึงหลักกิโลเมตรที่เท่าไรแล้ว

อย่างไร และทำไม

๓.

“สวัสดีครับลุงป้อ สวัสดีค่ะลุงป้อ..”

“สวัสดีค่ะ ...”

ทุกเช้าตรู่ ไม่ว่าจะเดินผ่านไปทางใด พบเจอใคร ผมยกมือไหว้ตอบ แล้ว
ขานรับคำทักทายของเด็กๆ ไปตลอดทาง

เด็กที่นี้ตื่นกันตั้งแต่ตีห้า หลังเสียงไก่ขัน

เสียงไก่ไม่ใช่อุปสรรคของการนอนต่อ แต่เป็นเสียงพูดคุย เสียงแกรก
กรากกระทบกระทั่งของสิ่งต่างๆ นั่นต่างหากที่คอยร้องเรียกปลุกให้ผมจำต้องลุก
จากผ้าห่มซ้อนๆ กันหลายผืน ยื่นหน้าลงเรือนออกมาสัมผัสรับไอหมอกหนาและ
อากาศอันเย็นเยือก

เดินจ้วเจียไปเข้าห้องน้ำ ล้างหน้าล้างตา ไม่ใช่เพราะน้ำเย็นเจี๊ยบอีกนั้น
แหละ แต่เป็นเสียงทักไสๆ กับกิริยาคิดคึกของเด็กที่ตื่นเต็มที่แล้ว นั่นต่างหากคือ
ตัวช่วยสร้างไออุ่นกระตุ้นเลือดลมให้แก่ผมได้ชะงัด

เป็นการต้อนรับสู่เช้าของวันใหม่ที่ยอดเยี่ยม

เมื่อเป็นทั้งโรงเรียน เป็นทั้งชุมชน เด็กที่นี้จึงมีงานมากกว่าการเรียนหนังสือ
แต่เช้ามีดหลังออกกำลังกายร่วมกัน จากนั้น งานก็เริ่มแล้ว

เมยกำลังกวาดบันไดทางขึ้นอาคารห้องสมุด

ดั้มรดน้ำไม้พุ่มประดับหน้าป้ายชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า”

เด็กหลายคนล้างกะละมังล้างถ้วยชามอยู่ริมห้วย

อีกหลายคนง่วนทำอาหารอยู่ในโรงครัว

พอเจ็ดโมงเข้ากินข้าวด้วยกัน แปดโมงลงไร่นาแปลงผักเรือนเห็ดเล่าหมู

สิบโมงกลับมาเข้าชั้นสรุปงาน ตอนบ่ายมีครูอาสาสอนวิชาความรู้

ตกเย็น-ค่ำไปเก็บงานในแปลงผักไร่นาอีกครั้ง

เป็นเช่นนั้นเกือบทุกวัน ดูผิวเผินคล้ายวนเวียนซ้ำซาก

แต่ที่จริง การเรียนรู้มีอยู่ตรงนั้น อยู่ร่วมเรียงเคียงคู่กับวิถีการทำอยู่ทำกินเพื่อ
พึ่งตนเอง แล้วเด็กๆ เอาเวลาตอนไหนมาสนุกกัน (นักสิทธิเด็กถาม)

คุณเชื่อไหม ถ้าผมยืนยันว่า พวกเขาสนุกสนานในการงาน (ประสาเด็ก)

เมย เด็กหญิงตัวเล็ก อายุ ๑๒ ปี น้องหญิงคนเล็กสุดของที่นี่ มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวคือหัวเราะได้อย่างไม่มีเหตุผล หัวเราะได้เสมอแม้ในยามเหนื่อยหนัก ขอบอกก่อน อย่าไปดูถูกเธอเชียวนะว่า ตัวกะเปี้ยกแค่นี้เองละหรือ เพราะคุณอาจถึงอายุ หากได้ไปทำงานอะไรสักอย่างอยู่เคียงข้างเธอ อย่างเธอต้องเรียกเด็กพริกขี้หนู คนใจเด็ดขานานแท้จริงๆ ผมเจอกับตัวเอง เห็นมากับตา เด็กหญิงตัวกะเปี้ยกรับมืออุปสรรคนานาอย่างร่าเริง เมย มาจากหมู่บ้านแม่ป๊อก บนเขาสูงเสียดฟ้าชายแดนของอำเภอแม่แจ่ม เธอบอกผม ที่หมู่บ้านมีรถกระบะแค่คันเดียว

ทั้งหมู่บ้านมีรถคันเดียว ตอนขนพืชผลไปขายจะอย่างไร ผมถาม

ที่หมู่บ้านของหนู เราปลูกไว้กิน ไม่ได้ปลูกไว้ขาย พอมีรถเร่ขายของเข้าหมู่บ้านมา พ่อแม่เอาปลา เอาผัก เอาข้าว ไปแลกแทนเงิน

อิมห์ น่าสนใจ เรายังหลงเหลือหมู่บ้าน ที่เงินไม่ได้มีค่ามากไปกว่าข้าวปลาอาหาร

ตั้ม เด็กชายอายุ ๑๒ เช่นเดียวกับเมย แต่เดินทางมาจากบ้านห้วยดอย ต.สันติคีรี อ.แม่ลาน้อย จ.แม่ฮ่องสอน เลยจากบ้านแม่ป๊อกของแม่แจ่มไปอีกหลายสิบกิโล แรกเจอ รอยยิ้มและดวงตาที่จ้องสบ ดูออกแนวเด็กเจ้าเล่ห์แสนกล ยังทำทะเล้นเล่าว่า ของชอบของโปรดคือการเที่ยวเอาหนังสือออกลำยิงนก เกาะกิ่งไม้ไผ่ไต่แคไหนก็ไม่พลาด กระสุนนัดเดียวนกตกสามตัว ดูสิ มันมีอะไรไม่มี ตั้มได้เห็นกล่องชุดของจริงครั้งแรกที่ชุมนุมการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” เขาทำตาโต แล้วประกาศทันทีอย่างไม่กลัวว่าจะต้องอับอายในภายหลัง ผมขอเป็นมือกล่อง ไม่ลองก็ไม่รู้ จากนั้นตั้มลองมือ ฝึกแล้วฝึกอีก ไม่เคยท้อ จนที่สุด วันนี้เด็กชายตัวกระจอยร่อยแฉะรุ่นพี่ขึ้นมาเป็นมือกล่องเบอร์หนึ่งของวง เวลาแสดงเสียงกล่องดัง โดยที่คนดูแทบไม่เห็นตัวคนตี

เมย ต้ม และเด็กป๊อ อีกหลายคนเพิ่งจากบ้านเดินทางมาสู่โลกกว้างได้
เพียงหกเจ็ดเดือน โลกกว้างที่พวกเขาได้เห็นรถยนต์มากมาย ของขายเกื่อนกราด
โลกกว้างแห่งชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า” และโลกกว้างในแม่แจ่ม ชั่วโมงเดือน
ผันผ่าน แต่ก็เพียงพอสำหรับการเอืวยาช่วยยให้หายตื่นตระหนก รอยยิ้ม เสี่ยง
หัวเราะรำเริงกลับคืนมาแล้ว เข้าแทนที่ความเจ็บงำ ความเหงา ความคิดถึงบ้าน
อีกทั้งวันนี้ ยังเกิดมีความหวัง ความฝันอันใหม่ถูกเติมใส่เพิ่มขึ้นมาอีก โลกกว้าง
ที่ไกลไปกว่าชุมชนฯ ไกลไปกว่าแม่แจ่ม หรือไกลแสนไกลยิ่งไปกว่านั้น โลกที่จะ
สร้างความแตกต่างอีกมากมาย กำลังรอคอยเธอและเขาอยู่

ย่างปีการศึกษาหน้า ตั้งแต่เดือนพฤษภา ๒๕๕๔ ชุมชนการเรียนรู้
“สมเด็จย่า” ถึงเวลาพัฒนาไปเป็น โรงเรียนสาธิตชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จย่า”
มศว แม่แจ่ม จากการศึกษาแบบ กศน. สู่โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น-
ปลาย เต็มตัว การศึกษาเรียนรู้จะแน่นขึ้นหนักขึ้น รู้จำ รู้จริง รู้แจ้ง ครอบคลุม
ทั้งวิชาและวิถีชีวิตมากขึ้น ไม่เพียงบทเรียนใหม่ๆ เด็กรยังต้องก้าวเข้าหาความ
ท้าทายใหม่ บนเส้นทางที่ต้องอาศัยความกล้า ซึ่งระหว่างวันเวลาอันเข้มข้นนั้น
ทุกคนมีสิทธิ์สร้างเสริมเติมความฝันให้กับตัวเอง

“หนูจะเป็นผู้ช่วยพยาบาล”

“ผมจะกลับหมู่บ้านปกากะญอของผม แล้วพึ่งตัวเองให้ได้”

ผมจำคำตอบของเมย ต้ม และของเด็กที่นี้ได้แม่นยำ

จดจำไว้ เพื่อสำหรับการเดินทางสู่การสานฝันร่วมกัน

๔.

“สู้ ทั้งๆ ที่รู้ว่าแพ้ ดึกว่ายอมแพ้ ทั้งๆ ที่ไม่ได้สู้”

คำขวัญกินใจบนแผ่นป้ายไม้ ติดอยู่กับเสาต้นหนึ่งในอาคารพลับพลา
นภาจรี อาคารขนาดกลางหลังคามุงหญ้า โปรงโลงไม่มีประตูหน้าต่างเพราะ
ไม่มีฝากันนอกจากด้านหน้า ใช้งานอเนกประสงค์ทั้งประชุม จัดกิจกรรม เรียน
หนังสือ(สองชั้นหันหลังชนกัน) และรับประทานอาหาร

ใครอ่านแล้วจะคิดอย่างไรก็ไม่ทราบ แต่สำหรับผม คำขวัญบนแผ่น
ป้ายไม้เล็กๆ นี้ ช่างยิ่งใหญ่และตรงใจยิ่งนัก เหมาะเหลือเกินกับการกิจใหม่ ซึ่ง
เปรียบได้ดังการสวนทวนกระแสน้ำอันเชี่ยวกราก ที่สร้างความพ่ายแพ้ให้แก่คนที่
พยายามสู้มาครั้งแล้วครั้งเล่า

โลกทุกวันนี้ โลกที่กำลังจะมาถึง โลกที่รอต้อนรับเด็กๆ ของเราอยู่ เป็น
โลกชนิดใด ? ในฐานะครู มีความสำคัญอย่างมาก ที่จะต้องมั่นใจว่า เรามองโลก
ได้อย่างถูกต้อง ตรงตามความเป็นจริง ทั้งในแง่บวกและลบ เพราะครูมีหน้าที่
แสดงโลกที่ถูกต้องให้กับนักเรียน

ในขณะที่ วัยเด็กและหนุ่มสาวกำลังเบิกบานเต็มไปด้วยความหวัง ผู้ใหญ่
อย่างเราที่ผ่านร้อนหนาว ผ่านมาหลายสิบฤดูฝนเต็มทีแล้ว ย่อมรู้ดีว่าโลกและชีวิต
จากนี้ไป ไม่ได้ง่ายราวพลิกฝ่ามือ สิ่งที่เคยต้อนรับลูกหลานของเราอยู่คือบท
ทดสอบอันหนักหน่วง ไม่มีใครยอมรอใคร และวันข้างหน้าอาจหันหาคนช่วยปลด
ใจไม่เจอแม้แต่คนเดียว

ใช่หรือไม่ โลกกำลังเลื่อนไหลเปลี่ยนผ่านไปอย่างรวดเร็วเร่ และภายใต้
ความเคลื่อนไหวนี้ โลกเต็มไปด้วยความเสี่ยงและภาวะของความไม่รู้พยากรณ์ไม่ได้
เหมือนผลส้มผูกไว้ปลายเชือก เมื่อจับเชือกหมุนด้วยความเร็ว ที่เร็วขึ้นทุกที เร็วยิ่ง
ขึ้นทุกทีๆ ที่สุดย่อมสูญเสียการควบคุม ผลสั้มหลุดปลิวว่อนไปอย่างไร้จุดหมายไร้
ทิศทาง

สิ่งที่เด็กๆ ต้องการ จึงไม่ใช่แค่การรู้จักปรับตัวแบบกึ่งกำหรือน้ำในขวด
หากแต่เป็นคุณลักษณะใหม่ทั้งหมด ที่จะช่วยให้สามารถรับมือกับความท้าทาย
สุมเสี่ยง และไม่มีอะไรแน่นอนนั้นได้ เพื่อที่ถึงแม้โลกจะพลิกเปลี่ยนไปสักเพียง
ใด ก็ยังสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคงเป็นปกติสุข ยังคงไว้ซึ่งความรัก

ความหวัง ความร่ำรวย และความไว้วางใจ เต็มค่าสมบูรณ์ในความเป็นมนุษย์

ในความจำเป็นอย่างยิ่งยวดนั้น การศึกษาที่หลบไหลไม่เพียงตามโลกไม่ทัน แต่ยังเป็นอุปสรรคตัวถ่วงมัดตรึงแขนขา โดยเฉพาะหัวใจของเด็กๆ ให้จมอยู่ในความหลบไหลไปด้วย

เมื่อตั้งใจที่จะสร้าง “โรงเรียนสาธิตภาคชุมชนคนยาก” ชีวิตเด็ก-ครอบครัว-ชุมชนที่รุ่มล่อม ย่อมต้องเต็มไปด้วยปัญหานานากระทั่งถึงวิกฤตการณ์รุนแรง ซึ่งแทนที่จะกันเอาไว้นอกโรงเรียน ควรให้กลายมาเป็นโจทย์สำคัญในการเรียนรู้ของเด็ก เพราะไม่ว่าจะอย่างไร สุดท้ายเรื่องราวและปัญหาทั้งหมดเหล่านั้น คือเรื่องจริงชีวิตจริงที่พวกเขาจะต้องไปเผชิญ (ที่อาจไม่เกี่ยวข้องกับใดๆ เลย กับแปดกลุ่มสาระวิชา ตามหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ)

การศึกษาที่ไม่แปลกแยกไปจากชีวิตที่เป็นจริง การเรียนรู้จากความเป็นจริง จึงคือโอกาสพิเศษที่จะช่วยสร้างภูมิคุ้มกันและกำลังวังชาที่ดีที่สุด โดยเฉพาะสำหรับการศึกษาในสภาพแวดล้อมที่ป่วยไข้

การศึกษาที่ผ่านมาและจนถึงทุกวันนี้ ได้ก่อกรรมทำร้ายแก่ชนบทแสนสาหัส ด้วยการพรากลูกหลานชาวบ้านให้ทิ้งถิ่นฐานบ้านเกิด พรากชีวิตไปจากวิถีที่เคยอยู่เคยเป็น ในนามความสำเร็จของการศึกษา-การพัฒนาคุณภาพชีวิต ใครเก่งจริงต้องไปได้ดีไกลบ้าน ทั้งไว้แต่ไอ้พวกดักดานไม่เอาไหน เมื่อลูกหลานทยอยจากไป นับวันชนบทก็กร่อนสลาย กลายเป็นชุมชนคนแก่และคนเลิหว้าง หันหาอะไรยึดจับไม่เจอ

จะจัดการศึกษาอย่างไร ที่จะสร้างทางเลือกใหม่ ทำให้คนสามารถอยู่ได้ และอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีในชุมชนชนบทท้องถิ่นของตน ... แค่คิดก็ราวเรื่องในฝัน

ที่ทำกินไม่มี ดินเลว ป่าหาย สายน้ำเหือด ฉะนั้น เพื้อเจ้าหรือเปล่า ที่จะพาคนกลับบ้านที่ร้างแล้ว

แน่นอน คำถาม คำค้าน คำสับประมาท เป็นเรื่องธรรมดาว่าจะต้องพบ เพราะนักบุกเบิกหนีไม่พ้นการถูกเคี่ยวกรำทรมาน

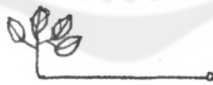
สิ่งที่จะคอยช่วยเยียวยา ก็คือการไม่ยอมหยุดฝันถึงแสงสว่างที่ปากอุโมงค์ ในชัยชนะของแต่ละย่างก้าว และด้วยความตระหนกอย่างลึกซึ้งว่า การศึกษาและการพัฒนาภายใต้ความเห็นแก่ตัว ได้เดินมาถึงสุดทางของมันแล้ว ไม่มีทางไปต่อ

แล้วนอกจากเหตุผลเบื้องต้น การเดินตามๆ กันไปจึงกลายเป็นความโง่งม ในขณะที่การเดินสวนกลับมาก็คือการเดินทางต่อ

ที่จริง สังคมไทยก็มีปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้กล่าวขานถึงกันอยู่ทั่วไป เพียงแต่มักจะเป็นแบบปากพูดเทิดทูนแต่ในใจไร้ความหวัง หากเราเปลี่ยนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กลายเป็นการทำความจริง ทำได้ ทำไม่หยุด เศรษฐกิจพอเพียงก็น่าจะเป็นแสงสว่างตรงปากอุโมงค์ตอบรับความเพียรพยายามให้กับเราได้ จึงควรตั้งใจไว้ให้มั่นคง ถึงแม้จะยากเย็นแสนเข็ญ แต่ก็เชื่อว่าจะเป็นไปไม่ได้ ที่จะสร้างงานสร้างอาชีพ สร้างที่ไร่นา สร้างป่า สร้างสายน้ำวังปลา ให้พื้นดินความอุดมสมบูรณ์ขึ้นมาใหม่

โรงเรียนสาธิตทางเลือกภาคชุมชนคนยาก ได้รับการจัดการเป็นต้นแบบ การศึกษานำร่อง ที่จะช่วยหาทางออกให้กับปัญหาเรื้อรัง-ชีวิตชนบทที่กร่อนสลาย ด้วยการสร้างรูปธรรมความสำเร็จของวิถีการเรียนรู้ที่จับต้องได้ คือการศึกษาที่เป็นดังพืชพรรณธัญญาหาร กินได้ งอกงามได้ ช่วยให้คนอยู่ได้ และอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีในท้องถิ่นบ้านเกิดของตน

แต่หากภารกิจล้มเหลวทำไม่สำเร็จ ใครกันที่ต้องรับผลของความพ่ายแพ้นี้ เราทุกคนรู้คำตอบดีอยู่แล้ว ภารกิจนี้จึงแพ้ไม่ได้

๑๐ งานการเรียนรู้ ๑๒ สาระ

หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

โรงเรียนสาธิตชุมชนการเรียนรู้ "สมเด็จพระเจ้า" นสว แม่แจ่ม

● วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

- สิ่งมีชีวิต
- กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลก
- จิตวิทยาศาสตร์
- สารและสมบัติของสาร
- แรงแและพลังงาน
- ดาราศาสตร์และอวกาศ
- คอมพิวเตอร์
- เทคโนโลยีที่เหมาะสม

● สุขอนามัย

- อนามัยในแต่ละวัย
- การปฐมพยาบาล
- ระบบสุขภาพ
- โรคและการป้องกัน
- สุขาภิบาลครอบครัว
- และชุมชน

● ประเทศไทยและโลกกว้าง

- ประเทศไทยของเรา
- โลกของเรา
- ประเทศเพื่อนบ้าน
- ระบอบการเมืองการปกครอง
- การเดินทางเรียนรู้ประเทศไทย
- การเดินทางเรียนรู้ประเทศเพื่อนบ้าน

● การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์

- ภาษาไทย
- ภาษาอังกฤษ
- ภาษาถิ่นภาษาแม่

● วัฒนธรรมสมเด็จพระเจ้า

- สมเด็จพระเจ้าของปวงชน
- ภาวะผู้นำ

● ประสบการณ์ส่วนตัว

- เกษตรอินทรีย์
- การอาชีพ

● คณิตศาสตร์และการคิด

- คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน
- ทักษะการคิด

● ศิลปะ

- ทัศนศิลป์
- นาฏศิลป์
- ดนตรี

● ทรัพยากรท้องถิ่น

- ป่าชุมชน คนกับป่า
- นาไร่และระบบเหมืองฝาย
- เมล็ดพันธุ์พื้นถิ่น
- สิ้นแร่
- เศรษฐศาสตร์
- เศรษฐกิจชุมชน
- แผนพัฒนาภาครัฐและภาคชุมชน
- การฟื้นฟูทรัพยากรท้องถิ่น

● ภูมิปัญญา ศาสนาและวัฒนธรรม

- ประวัติศาสตร์ชุมชนและชนเผ่า
- ศาสนาและความเชื่อ
- วัฒนธรรมพื้นถิ่นและชนเผ่า
- ภูมิปัญญาในปัจจุบัน

เพลงขันขัง

คำร้อง วัชรพงษ์ เจริญนังลาภ

ต้นตึงคือต้นไม้ชนิดหนึ่ง ที่เราใช้ ... ใบ มามุงหลังคา
เราทุกคน เปรียบเหมือนต้นตึง ที่เติบโต ... ขึ้นมา
ผลิใบให้ผู้อื่นได้ความร่มเงา ให้ผู้คนพ้นจากแดดและฝน
ให้ผู้คนอยู่ในความร่มเงาของเรา
ให้ผู้คนอยู่เย็นเป็นสุข

โรงเรียนสาธิตชุมชนการเรียนรู้ "สมเด็จพระเจ้า"
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แม่แจ่ม

